

MAATSCHAPPIJ DER VLAAMSCH E BIBLIOPHILEN.

OUDE NEDERLANDSCHE
LIEDEREN;
MELODIEËN

UIT DE

SOUTERLIEDEKENS,

UITGEGEVEN, MET

INLEIDING, AANTEKENINGEN EN KLAVIERBEGELEIDING,

DOOR

FL. VAN DUYSE.

TWEEDE DEEL.

4^e Reeks — Nr 8.

GENT,
BOEKDRUKKERIJ C. ANNOOT-BRAECKMAN,

OPVOLGER AD. HOSTE.

1889.

WERKEN VOOR DE LEDEN ALLEEN BESTEMD :

- N° 1. Dystorie van Saladine.
 N° 2. Die Historie vander goeder vrouwen Griseldis, die een spiegel is gheweest van patientiën.
 N° 5. Declaratie van der Triumphe bewezen den hooghe gheboren prince van Spaengiën, Philips, des keisers Chaerles van Oostenrijc zone, binnen der stad van Ghend, in Vlaender, den XIII Julii, anno M. D. xlix.
 N° 4. Beschryvinghe van het ghene dat vertoocht wierdt ter incomste van d'excellentie des princen van Oraengiën binnen der stede van Ghendt, den XXIX Decembris 1577.
 N° 5. Eene schoone historie van Mariken van Nimweghen, een seer wonderlijcke ende waerachtige geschiedenisse, hoe sy meer dan seven jaren met den duyvel woonde ende verkeerde.
 N° 6. Van Homulus, een schoone comédie, daer in begrepen wordt, hoe in der tijt des doots der menschen alle geschapen dinghen verlaten dan alleene die duecht.
 N° 7. 't Baghijnken van Parijs, oock is hier by ghedaen die wyse leeringhe die Catho zynen sone leerde.
 N° 8. De Spiegel der Jongers, door Lambertus Goetman, 1488.
 N° 9. Dat Dyalogus of twisprake tusschen den wisen coninck Salomon ende Marcolphus.
 N° 10. Keukenboek uitgegeven naar een handschrift der vijftiende eeuw.
 N° 11. Refereynen int Vroede, op de vraghe, Wat dier ter wærelt meest fortse verwint. Itē int Zotte, op de vraghe, Wat volck ter wærelt meest zotheyt tooght. Item int Amorueze, opden stoc, Och moghtiese spreken, ic ware ghepaeyt. Vertooght binnen Ghendt by de xix. cameren van Rhetorijcken aldaer comparerende den xx. in April M. D. neghen ende dertigh.

WERKEN, WAARVAN HONDERD EXEMPLAREN VOOR DEN
HANDEL BESTEMD ZIJN.

1^e REEKS.

Wetten, Bl. 14. — Fr. 0-75.

- N° 1. Het Beclach van Jh^r. Jan van Hembyze. Bl. 60. — Fr. 5-00.
 N° 2. Dagverhael van den Oproer te Antwerpen, in 1639. Bl. 50. — Fr. 5-00.
 N° 5. Kronijk van Vlaenderen van 580 tot 1467. Twee deelen. Bl. 262 en 296. — Fr. 14-00.
 N° 4. Leven van Sinte Amand, patroon der Nederlanden, dichtwerk der XIVe eeuw. Twee deelen. Bl. 194 en 246. — Fr. 12-00.

2^e REEKS.

Gewyzigde Wetten. Bl. 16. — Fr. 0-75.

- N° 1. Het beleg van Gent, ten jare 963, naer een Hs. van Gilles de Voocht (XVIe eeuw). Bl. 40. — Fr. 1-50.
 N° 2. Het Keurboek van Antwerpen. Bl. 60. — Fr. 1-50.
 N° 5. Der Vrouwen Heimelijkheid, dichtwerk der XIVe eeuw, Bl. 80. — Fr. 2-00.

OUDE NEDERLANDSCHE
LIEDEREN;
MELODIEËN

UIT DE

SOUTERLIEDEKENS,

UITGEGEVEN,

MET INLEIDING, AANTEKENINGEN EN KLAVIERBEGELEIDING,

DOOR

FL. VAN DUYSE.

GENT,

DRUKKERIJ C. ANNOOT-BRAECKMAN, OPV^r AD. HOSTE,

—
1889.

D

C

7 C 14 - 2

INHOUD.

	Bladz.
KAPITTEL I. — De Souterliedekens	1
KAPITTEL II. — Metriek. — Regel : het metrum teruggevonden in de volkstaal. — Afwijkingen van dien regel, metri causa	7
KAPITTEL III. — Noteering	20
KAPITTEL IV. — De oorspronkelijke tekst in de plaats van den tekst der Souterliedekens hersteld	63
KAPITTEL V. — Strophe	79
KAPITTEL VI. — Tonaliteit. — Begeleiding	81
KAPITTEL VII. — Slotwoord	99
AANHANGSEL. — Nevelingenvers. — Dietsch vers	104

LIEDEREN.

	Psalm der Sout.	Bladz.
I. — Het was een clercken	1	120
II. — Het reghende seer	3	124
III. — Het daghet in den Oosten	4	128
IV. — Aenmerct doch mijn gheclach	5	134
V. — Daer staet een clooster in Oostenrijc	6	140
VI. — Ic arm schaecken aen der heiden	7	143
VII. — Het ghinghen twee ghespeelkens goet	8	147
VIII. — Ic ghinc noch ghistren avont	11	152
IX. — Rije God, hoe is mijn boel dus wilt	13	156
X. — Een ridder ende een meicken jonc	14	161
XI. — Die mi morghen wecken sal	15	169
XII. — Alle mijn ghepeis doet mi so wee	16	172
XIII. — Een goet nieu liet heb ic ghedicht	17	177
XIV. — Ic hadde een ghestadich minneken	18	182
XV. — Mijn sinnekens sijn mi doortoghen	20	188
XVI. — Fortune, wat hebdi ghebrouwen?	21	193
XVII. — Sorghe, ghi moet besiden staen	25	198
XVIII. — Ic weet een vrouken amoreus	26	201
XIX. — Ic quam noch ghister avont	27	208
XX. — Daer ic eens was willecomen	32	211
XXI. — O wrede fortune	34	215
XXII. — Rosina, waer was dijn ghestalt	35	219
XXIII. — Ic heb om vrouwen wille	36	224
XXIV. — Ic wil mi gaen verhueghen	37	229
XXV. — Ic quam tot enen danse	39	234
XXVI. — Tyrannich were	41	238
XXVII. — Die vogelkens inder muiten	44	243
XXVIII. — Den dach en wil niet verborghen sijn	47	248
XXIX. — Gheen meerder vrucht ter werelt en is	48	251
XXX. — Een vriendelic beelt	49	255
XXXI. — Die winter is verganghen	54	259
XXXII. — Mijn liefken siet mi ovel aen	55	263
XXXIII. — Als alle die cruidekens spruiten	56	267
XXXIV. — Rije God, gheeft mi goed avontuer!	57	271
XXXV. — Dat ic om een schoon beelde soet	59	277
XXXVI. — Och moeder, lieve moeder	60	281
XXXVII. — Die eerste vrucht, die ic ghewan	61	284

	Psalm der Sout.	Bladz.
XXXVIII. — Hoe mach een man sijns leven lusten . . .	62	289
XXXIX. — Ic sech adieu	65	292
XL. — Daer spruit een boom in ghenen dal . . .	66	298
XLI. — Rijk God, wien sal ic claghen	67	301
XLII. — Ic had een alder liefste.	68	306
XLIII. — Doen Hanselijn over der heiden reet . .	69	311
XLIV. — Den lusteliken mei is nu in den tijt. . .	73	315
XLV. — Trueren so moet ic nacht ende dach. . .	75	326
XLVI. — O lustelike mei, ghi staet nu in saisoene .	79	331
XLVII. — Op enen morghen stont	81	335
XLVIII. — In Oostlant wil ic varen	82	341
XLIX. — Te Brunswijc staet een stenen huis . .	83	346
L. — Een boerman hadde een dommen sin . . .	86	350
LI. — Peinsen en trueren, duchten en hopen. . .	87	356
LII. — Help God, hoe wee doet scheiden . . .	89	359
LIII. — Hoe luide sanc die leraer opter tinnen . .	90	363
LIV. — Het soude een meiske gaen om wijn . .	92	372
LV. — Het vlooch een klein wilt voghelken . .	96	375
LVI. — Een jonghe maecht heeft mi ghedaecht .	98	380
LVII. — Daer had een meiske een ruiter wat lief .	99	386
LVIII. — Ghequetst ben ic van binnen.	101	391
LIX. — Ghepeins, ghepeins vol van enviën. . .	106	394
LX. — Waer sal ic mi henen keren.	107	402
LXI. — Het ghinghen drie ghespelen	109	408
LXII. — Die winter is een onweert gast	110	411
LXIII. — Het is goet peis, goet vrede	112	415
LXIV. — Maria saert van edelder aert	118	420
LXV. — Comt voort, comt voort sonder verdrach .	123	427
LXVI. — Die nachtegael die sanc een liet . . .	127	431
LXVII. — Di, vrou van hemel, roep ic aen . . .	129	437
LXVIII. — Wie wilt er horen een nieu liet? . . .	132	441
LXIX. — Het quam een ruiterken uit Bosschaien .	134	445
LXX. — Die wachter die blies aen den dach . .	136	450
LXXI. — Die mi te drinken gave	137	454
LXXII. — Met lusten willen wi singhen	141	460
LXXIII. — Het voer een maechedelijn over Rijn . .	146	466
LXXIV. — Wel op, mijn cnaepjes goet	147	470
LXXV. — Rijk God, hoe mach dat wesen	148	475
LXXVI. — Wie wil horen een goet nieu liet . . .	149	482
LXXVII. — Een oude mans sprac een joncmeiske aen. <i>Einde der Ps.</i>	487	

AANHANGSEL.

DANSWIJZEN EN FRANSCH LIEDEREN.

	Psalm der Sout.	Bladz.
I. — Den lancsten dach van desen jare	125	495
II. — Hoe soude ic vruecht bedriven?	133	496
III. — Le berger et la bergiere	135	497
IV. — Cost ic die mane schijn bedecken	<i>Einde der Ps.</i>	500
V. — Dont vient cela, belle, je vous supplie	72	502
VI. — Languir me fais sans t'avoir offensée	103	506
VII. — De mon triste déplaisir	113	509
VIII. — J'ay mis mon cueur en une seulement	117	513
IX. — Il me suffit de tous mes maux.	128	516

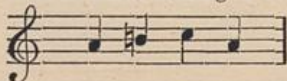
BIJVOEGSELS EN VERBETERINGEN.

Bladz. 49, laatsten notenbalk, en bladz. 50, 2^{en} notenbalk, voeg *Sib* bij den sleutel.

Bladz. 66, regel 22, in eene bijdrage verschenen in *Caecilia* 1887, bl. 165, kwam J. H. SCHELTEMA, na een zelfstandig onderzoek, op zijne meening aangaande de juistheid van DE COUSSEMAKER's notatie terug en stelde de vraag, of de lezing langs den weg der oude notatie alleen, tot richtige voorstelling van het wereldlijk lied kon leiden? — In *Caecilia* 1888, bl. 47, werd door D. VAN LING geantwoord, dat er ook van de declamatie diende rekening gehouden. Aldus hadden beide schrijvers den waren weg tot herstelling der melodie van *Het daghet* ingezien.

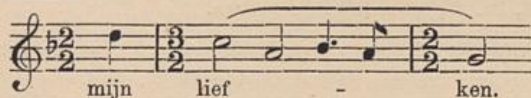
Bladz. 83, regel 13, lees : *Hypophrygisch*.

Bladz. 106, 1^e en 6^e maat en zelfde stelling in de volgende bladz., lees

Bladz. 127, regel 22, ook aangeh. als wijs : *Veelderhande Liedekens*, 1599, bl. 256.

Bladz. 128 en 129, lees : “ Het daghet, enz. — Uitg. *Sout*. 12^{en} Juni 1540, beschreven onder *Ausgabe D^s* bij WACKERNAGEL, *Lieder der Nederl. Reform.*, bl. 4 — exempl. ter Gentsche Bibl., N° 774¹, *Réserve* — heeft de variante :

Eene andere uitgave in ons bezit, volgens den titel ingelijks van 12^{en} juni 1540, degene door CLEMENS N. P., die van 1564 en die van 1584 luiden zooals hierboven blz. 128. — Wij hebben de melodieën doorgaans

teruggegeven volgens de uitg. van 1564, waarvan de muziekdruk duidelijker is dan van deze uitgaven van 1540, die te onzer beschikking stonden.

Bladz. 132, regel 9 van onder, *bilo* beter *belo*, volgens HOFFMANN v. F., *Hor. Belg.* II, 48, waar GRIMM. Gr. III, 228 wordt aangehaald, waar schijnlijk van *wel* en *lâ*, nog heden in het Engelsch *la, lo*; Ohd. *wela*, Ags. *wala*, drukt verwondering of smart uit.

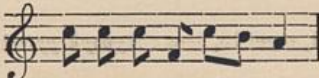
Bladz. 133, regel 12, zie *Een devoot ende profitelyck boeckken*, opnieuw uitgegeven door D. F. SCHEURLEER, 's Gravenhage 1889, bl. 196 en volg., alsmede de aantekeningen aldaar bl. 322 en volg.

Bladz. 133, regel 24, "Och legdy hier verslaghen || die my te troosten plach," (zie str. 7 hierb.) aangehaald als wijs in HOOFT'S ZANGEN (1605), voor het lied dat aanvangt :

"Sal nimmermeer ghebueren my dan na dese stondt
De vrientschap van u ooghen, de wellust van uw mondt?"

In de uitgave van 1704, blz. 633, vindt men ook als wijs voor hetzelfde lied : "Het daaget uit den Oosten, etc."

Bladz. 137, Aant. op den tekst, regel 2, zie gemelde uitg. van D. F. SCHEURLEER, bl. 107 en volg. alsmede aant. aldaar bl. 312.

Bladz. 138, 4^e maat, tekst :

Bladz. 140, de mel. volgens uitg. *Sout.* 1584. — Regel 1, lees : *Re (Metaboliek)*.

Bladz. 150, 1sten notenbalk, lees :
Het re - den

Bladz. 151, 3^{en} notenbalk, lees :
Het wa - ren.

Bladz. 156, Ps. 13, tonaliteit : *Ut modern*.

Bladz. 159 en 160, WILLEMS, niet HOFFMANN v. F., bracht op het lied van "den tienden Penninc" de melodie van Ps. 44, *Sout*.

Bladz. 167, regel 5, zie gemelde uitg. van D. F. SCHEURLEER, bl. 53.

Bladz. 168, regel 11, zie gemelde uitg. van D. F. SCHEURLEER, bl. 50.

Bladz. 172, regel 3, lees : *Re (Metaboliek)*.

Bladz. 175, aant. op den tekst, regel 2, zie gemelde uitg. van D. F. SCHEURLER, bl. 212 en volg.

Bladz. 176, regel 2, lees : van den 5^{en} Psalm enz.

Bladz. 181, laatsten regel, zie zelfde melodie bij STALPERT, *Gulde-jaers feest-dagen*, Antw., 1635, bl. 602. « Stem : Als 't beghint, » voor het lied : « Wy viereen heen. »

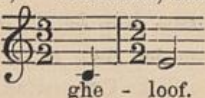
Bladz. 185, aant. op den tekst, regel 2, zie gemelde uitg. van D. F. SCHEURLER, bl. 119 en volg.

Bladz. 207, aant. regel 1, zie gemelde uitg. van D. F. Scheurleer, bl. 40 en volg.

Bladz. 218, regel 1, lees : O wréde fortune, enz.

Bladz. 220, 7^{en} notenbalk, *Sout.* uitg. 1540, en CLEMENS N. P. alsmede

Ott's *Lb.* :

ghe - loof.

Sout., 1564 en 1584 : als op gemelde bl. 220.

Bladz. 223, regel 7 : de eerste regel, enz. ; lees in de plaats : de eerste regel wordt als stemme aangegeven in dit laatste liederboek, bl. 120 ; bij WACKERNAGEL, *Lieder der Niederländischen Reformierten*, bl. 112, voor een lied uit de *Veelderhande Liedekens*, uitg. 1569 ; en in den *Nieuwen Verbeterden Lusthof*, Amst. 1607, bl. 62.

Bladz. 243, Ps. 44 tonaliteit : *Re* (*Metaboliek*).

Bladz. 247, zie mede bij STALPERT, *Gulde-jaers feest-dagen*, 1635, bl. 294, de melodie die reeds ver afwijkt van de melodie van Ps. 44 *Sout.* en die het begin van den tekst van dezen Ps. tot opschrift draagt.

Bladz. 248, Ps. 47, tonaliteit : *Ut* modern. — « Den dag, » lees : « Den dach. »

Bladz. 249, voorlaatste maat, lees :

Bladz. 259, laatste maat, lees :

is mijn hert ver-

Bladz. 262, Melodie, bij STALPERT, *Gulde-jaers feest-dagen*, bl. 896,

komt eene andere fraaie melodie voor, op de wijs : " Wy willen den meye gaen houwen. "

Bladz. 263, titel, lees : *ovel*.

Bladz. 310, *Kamper Lb.*, beschreven bij Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 642, zelfde melodie, zooals blijkt uit de overgeblevene tenorstem.

Bladz. 315, Mel. Ps. 73 en bl. 321 mel. A, vergel. *Hymni de tempore et de sanctis*, Solesmis 1885, bl. 170; de melodieën Nr 70, hymne *Jesu corona Virginum*, van den 8^{en} toon en Nr 70bis, jongere lezing derzelfde hymne, van den 6^{en} toon.

Bladz. 329, laatste regel : Het lied komt ook voor in de op naam van HOUWAERT staande stukken. Zie Dr G. KALFF, *Gesch. der Nederl. Letterk. in de 16^e eeuw*, Leiden, 1889, I, 206.

Bladz. 345, variante der melodie bij BÖHME, *Altd. Lb.*, Nr 242, bl. 320.

Bladz. 393, aan de welwillendheid van den Heer S. G. DE VRIES, Conservator der H. S. der Bibl. van de Rijks-Universiteit te Leiden, hebben wij den volgenden tekst te danken uit het *Lb.* van MARIGEN REMEN. Het lied heeft tot opschrift : " op die wyse, Fortuin wat heb dy ghe.... "

1. Ghequétst ben ic van binnen
doorwónt mijn hért soo séer,
die stráel van háre minnen
stoort mijn hoe lángher hoe méer.
maer wat wil ic tróost gaan soéken véer,
ic vinds mijn liden ghéen verdrách;
schoon lief, waer ic mi hénen kéer,
ghi sijt alléen die mijn troost ghéven mách.
2. U gúnst heeft mijn ghetóghen,
ghebrócht in swáer verdriet,
nu sláet op mijn u óghen,
mijn liden drúc aensiet;
ghi búicht mijn hért als wáert een riet,
des ic mi wél beclágen mách;
och wáer ic bén, tis ál om niet,
ghy sijt die mijn troost ghéven mách.
3. Een hért vervúlt met liden
draech ic tot ú certéin,
het roept tot állen tíden :
och, wáer ic met ú alléin!

och mócht dat wesen, o édele gréin,
so liet ic váren mĳn beclách;
mĳn lieflic liefkin, schoon óochkens réin,
ghi sijt die mĳn troost ghéven mách.

4. Recht áls een róos ontlóken,
so stáet mĳn hóop naer dí;
had ic u lief ontlóken,
myn hért dat wáer so vri;
ic súcht, ic dúcht, veel drúcke ic líjt,
om ú so péins ic ál den dách;
al véinst ghi, liefken, u hárt voor mĳn,
ghi sijt die mĳn troost ghéven mách.
5. Ten sóuder mĳn niet verdrieten
ewelic bi ú te sĳn;
maer níders tónghen die schieten
so héimelic háren fenĳn.
dus móet ic u, liefken, al íst mĳn pijn,
veel mín aenspréken dan ic plách;
hout gúnst nochtáns, mĳn cláer aenschĳn,
ghi sijt alléen die mĳn troost ghéven mách.
6. Const ic u gúnst verghéten,
so wáer ic schier ghesónt;
maer néen, ghi hébt beséten
so vást mĳns hértsen grónt.
ic en rúst, schoon lief, tot ghéenre stónt;
nae ú so sét ic mĳn beclách,
so gúnt mi vriendelic uwen róden mónt,
ghi sijt alléen die mĳn troost ghéven mách.
7. Ic en wéet wien ict sal clághen
mĳns hértsen wáren nóot;
helpt mĳn een déelken drághen,
het vált mĳn alléen te gróot.
ic blĳf u ghestádich tot ín der dóot;
maer dóet van schéiden gheen ghewách!
al wáre myn hártjen swárer dan een lóot,
ghi sijt alléen die mĳn troost ghéven mách.

8. Ai liéf, mijn tróosterinne,
helpt mijn drághen désen lást,
den cnóop van húescher minnen
laet immer hóuden vást.
dat hért van ú noot mi te gást,
ic wil betálen mijn ghelách,
daer in te ligghen heb icket ghepást,
ghi sijt alléen die mijn troost ghéven mách.
Amen.

AANTEKENINGEN.

1 str., 1 r. : Wij hebben het afschrift overgebracht in de spelling die wij tot hiertoe gebruikt hebben.

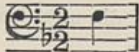
1 str., 8 r. In de drie volg. str., wordt het woord *alleen* weggelaten : zoodat in deze het laatste vers vier accenten telt, zooals in de str. op bl. 393 hiervoren.

2 str., 6 r. bijgev. het vers ontbreekt in den tekst.

5 str., 2 r. met voorslag, ten minste volgens de mel. van Ps. 101.

7 str., 3 r. t. : *helpt mijn, liefken*, enz.

7 str., 6 r. t. : *maer lief scheiden gheen ghemach*.

Bladz. 415, 1^e maat, lees : — 7^e maat, lees : $\frac{3}{2}$; — 8^e maat.

lees $\frac{2}{2}$; — 9^e maat, lees :

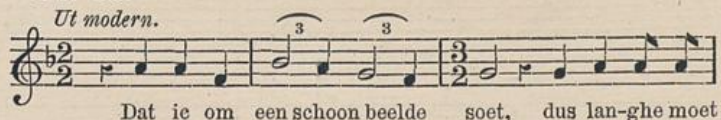

XXXV.

DAT IC OM EEN SCHOON BEELDE SOET.

Ps. 59.

Ut modern.

Dat ic om een schoon beelde soet, dus lan-ghe moet

bli-ven in ghe - true - ren, daer noit en

was dan lief - de goet, noch en heeft ghe-

1. Dat ic om éen schoon béelde sóet
dus lánghe moet bliven ín ghetruieren,
daer nóit en wás dan liefde góet,
noch en héeft ghewéest mijns lévens dúeren,
door níders cúren is mí gheschiet :
voor éen klein vrúecht, so ménich verdriét.
2. Haer áenschijn cláer gheeft mí confóort,
als ic aensie die schóonste figúre;
daer is een ánder veel bát ghelóoft,
si slúit mi búiten háerder dúeren;
si ghéeft mi cúre als sí mi siet :
voor éen klein vrúecht, so ménich verdriét.
3. O Vénus! u clághe ic mínen nóot,
dat ic mijn sóete liefken moet dérvén;
een cúskén áen haer móndecken róot,
een tróostelic wóort laet mí verwérvén;
dat ic moet stérven, mínen drúc aensiet :
voor éen klein vrúecht, so ménich verdriét.
4. Nu ráde ic élken ámoreús
dat hí sijn lieveken níet en vergráme;
haer wésen is so córagiéus,
spreect éen woort dúecht; wat dí misquáme,
wacht ú van bláme, quade níders tonghen vlíet!
voor éen klein vrúecht, so ménich verdriét.

TEKST.

Antw. Lb., N° 18, bl. 24 " Een amoureuus liedeken. " Aangeh. bij
Dr KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 316. — Variante in een onuit-
gegeven Lb. der XVIe eeuw in Hs. in ons bezit :

1. Dat ic om éen schoon béelde sóet
noch lánghe in drúcke zal móeten léven,
daer nóeint en wás dan liefde góet,
ende héeft ghewéest allé mijn léven;
nu ghéeft se my kúere ende up my en áchtse niet;
voor éen cleyn vrúecht lijdic verdriet.
2. Haer cláer aenschijn gheeft mý confóort,
als icse anzie die schóone figúre;
daer és een ánder bét ghelóoft,
ic zie zoe slúut my búuter dúere.
zoe ghéeft my kúere, ende up my en áchtse niet;
voor éen cleen vrúecht lijdic verdriet.
3. Nu rádic élcken ámouréus
dat hý sijn lieveken niet en vergráme,
haer wésen és zeer córagieus
ende sóe spreict wóordekens al ván betáme;
zoe spreict bláme van quáde nijders tónghen zoo men ziet;
voor éen cleen vrúecht lijdic verdriet.
4. Vrou Vénus, ic moet clághen den nóot,
dat ic die lieffste nú moet dérvén;
haer cláer aenschijn, haer móndeken róodt.
troost zý my niet, ic móet bestérven.
moet ic u dérvén, mynen drúck anziét.
al trúere ic, lief, ic en stérve noch niet.

AANTEEEKENINGEN.

1 str., 2 r. *Sic*, volgens de aanhefsregelen aangegeven in de *Sout*.
Ps. 59. — t. : *dus langhe moet vertruénen*.
2 str., 4 r. t. : *buiten der dueren*.
4 str., 2 r. t. : *vergramme*.
4 str., 4 r. t. : *spreect een woort doecht schoon lief wat di misquame*.
De woorden *schoon lief* zijn overtollig voor het metrum. Het eerste
halfvers is voor ons onduidelijk.

MELODIE.

Sout. Ps. 59, en in FRUYTIERS *Ecclesiasticus*, Antw. 1565, N° 52, bl. 123.
Als wijs aangeh. bij VAN MANDER, *Gulden Harpe*, 1627, bl. 182.

XXXVI.

UCH MOEDER, LIEVE MOEDER.

Ps. 60.

Phrygisch.

Och moe-der, lie - ve moe-der, mocht ic ter lin-den

gaen, daer hor - ic die pi - pers al spe -

len, die lie - ve trom - mel

1. « Och móeder, lieve móeder,
mocht ic ter linden gáen,
daer hóríc die pípers al spélen,
die lieve trómmel sláen.
2. « Het gáeter jégghen den sómer,
den sóeten sómer tíjt,
die kínderkens lópen spélen,
ín den dále, » so sprác er die méit.
3. — « Och dóchter, lieve dóchter,
ghi en móocht ter linden niet gáen,
so láet die pípers maer spélen,
ende willet slápen gáen. »
4. — « Och móeder, lieve móeder,
dat bróchte mi-in swáren nóot,
want móchte ic ten dánse niet springhen,
íc stíerve die bíttère dóot. »
5. — « Och néen, mijn lieve dóchter,
alléne en súldi niet gáen,
wect óp uwen jóncsten bróeder,
ende láeter dien mét di gáen. »

6. — « Ic en wécke níet minen bróeder
hi ísser so cléne kínt,
ic wécke veel léver enen ánderen
dien mijn hérte so sére bemínt. »
7. — « Och dóchter, léve dóchter,
dat Gód u bewáre te hánts,
ic en cán u níet bedwíngchen,
so gáeter dan émmer ten dánse. »
8. Ende dóen si quám ten dánse,
ten ávont dánse quám,
doen wárp si heur óghen alómme,
of sí den ridder vánt.
9. Hi nám haer ín sinen ármén,
hi cúste haer áen den mónt,
den róden mónt hi haer cúste,
bi den dánse dáer si stónt.

TEKST.

Navolging van het Duitsche lied bij Böhme, *Altd. Lb.*, Nr 292, bl. 375.
De twee eerste verzen zijn ons door de tafel der *Sout.* bewaard.

MELODIE.

Ps. 60.

XXXVII.

DIE EERSTE VRUECHT, DIE IC GHEWAN.

Ps. 61.

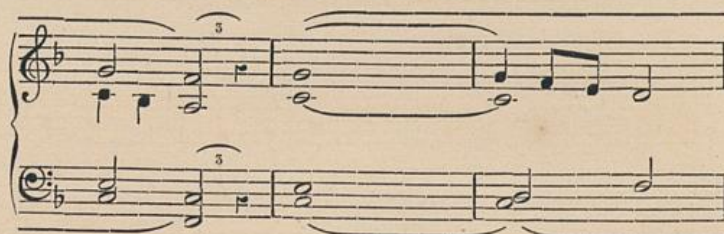
Ut modern.

Die eer - ste vruecht, die ic ghe - wan, doet

mi tot true - ren co - men; met droefheit

is mijn her - te be - vaen, al vruecht is mi ont-

The musical score is written in G major (one sharp) and 2/2 time. It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line features several triplet markings (indicated by a '3' over a bracket) and is accompanied by a piano part with chords and single notes. The lyrics are in Dutch and are printed below the vocal line.

1. Die éerste vrúecht die íc ghewán,
doet mí tot trúeren cómen;
met dróefheit ís mijn hérte beváen,
die vrúecht is mí ontnómen;
dat déde alléne schéidens nóot,
vermíden móet íc tmóndelijn róot;
hoe bítter ís mijn líden.
2. Die ónmoet, díen íc int hérte dráech,
dien móetic lánghe dúlden,
daertóe hebbe íc mi sélf ghebrácht,
daer áne en héeft si gheen schúlden;
hem wíl íc drághen tóttér tíjt
dat mí die vrúecht mijn ónmoet verdríjft,
si cán mijn ónmoet kéren.
3. Dat nételerúit, dat sí mi gáf,
dat gróeit in háren gáerde;
si spélet met mí ende íc met háer
so lústelic méttér cáerten;
bi téerste spél dat íc ghéwan,
si bóot mi dat fríssche móndelijn án,
met vríendelíker líefden.
4. Doen vlócht si mí een cránselijn
yan viólen énde van rósen.
si sprác : « lief, sèt di néffens mí,
ende láet ons mínnen ende cósen. »
si bánt dat cránselijn óp minen hóet,
ende sprác tot mí, « sijt wél ghemóet,
íc cóme sáen doch wéder. »

5. Ic minde haer tróu ende táller tijt
 die mi wóude met líefden lónen;
 ende sí heeft émmen mijn hérte verblijt,
 ic vlóchte haer méneghe cróne.
 si slóot mi ín haer hérten schrijn,
 ende liet mi émmen vertróuwend sijn
 op háre gestádighe mínne.
6. Doen ic lest mále bí haer wás,
 in minen árm ic haer mócht omvángen :
 « so séghene u Gód, mijn sóete líef,
 verhóort mijn vierich verlángen
 ende ghévet mí u sneewitte hánt,
 schenct mí u tróuwe tót een pánt
 van ú en wíl ic noit schéiden. »
7. — « Verláet ghi mí, wat schádet mi dát?
 ic vínde wél u ghelíke. »
 ende dóen ic lést mael bí haer wás
 so déde ic héimelike bíechte;
 dat biechten dát was ménighfóut :
 « schoon líef, ic dóe u cláer beschéid :
 van ú en wíl ic niet schéiden. »
8. Wat hévet ú dat rócken gedáen,
 dat ghí niet méer en wilt spínnen?
 ghi siet mi óver die ótsel áen,
 licht sál u dát ontvlieden.
 schoon líef, so német ácht nu ter tijt,
 dat ghí dat rócken niet en ráket quíjt,
 ende gróet mi, die spínsterígghe.

9. Die óns dat liedeken hévet gedicht
ende téersten hévet ghesóngen,
eenre spínsterígghe tóegerícht,
die líefde die hádde hem bedwónghen.
hi déncet aen háer en wénscht haer héil,
si és hem óm gheen ghélt niet véil
die sóete spínsterígghe.

TEKST.

Navolging van den Duitschen tekst, bij BÖHME, *Altd. Lb.*, N° 209, bl. 293. Alleen het eerste vers van den Ned. tekst werd ons door de *Sout.* bewaard. Dit lied dagteekent van de XV^{de} eeuw. In 1505 bestond er reeds eene geestelijke parodie van, waarvan de aanvang bij BÖHME voorkomt.

MELODIE.

Sout. Ps. 61. .

XXXVIII.

HOE MACH EEN MAN SIJNS LEVEN LUSTEN.

Ps. 62.

Hypodorisch zestonig.

The musical score is written for a single voice and piano accompaniment. It consists of six systems of music. The first system begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a time signature of 2/2. The melody is written in the treble staff, and the piano accompaniment is in the bass staff. The tempo/style is indicated as 'Hypodorisch zestonig'. The lyrics are written below the melody. The score includes various musical notations such as notes, rests, and triplets. The lyrics are: 'Hoe mach een man sijns le - vens lus-ten, die zijn lie-ve-ken ver-lo-ren heeft? zijn sin-ne-kens zijn hem in swaer on - rusten, want dat her-te-ken'.

Hoe mach een man sijns le - vens

lus-ten, die zijn lie-ve-ken ver-lo-ren heeft? zijn sin-ne-kens

sijn hem in swaer on - rusten, want dat her-te-ken

1. Hoe mách een mán sijns lévens lústen,
die sijn lieveken verlóren héeft?
sijn sínnekens sijn hem in swáer onrústen,
want dat hérteken ghénen tróost en héeft.
2. Twás mijnder herten wél een medecíne,
doen íc hem láetst met óghen aensách;
eílácen nu ís dat trúieren míne,
want íc hem sien noch spréken en mách.
3. Dat lót is nú op mí ghevállen,
dat íc dat súer opsúipen móet,
ende íc en wéet ghenen tróost met állen,
dan wát ic dóe, het is téghenspóet.
4. Mijn líefken hádde mí uitvercóren,
éer hi mí laetstwérven verlíet,
hi en léide mi níet dan dúecht te vóren
ende nú laet hi mí int swáer verdriet.
5. Óch mochte íc den tíjt gheléven
dat hí mi mínde ende íc hem níet!
ic sóude mijn hérteken in rúste stéllen
en láten hem óoc int swáer verdriet.

6. Die óns dit liedeken so lústich stélde,
het wás een ghesélleken jónc ende fijn;
vrou Vénus líefde hem dáer toe quélde.
het is so quáet bi níders te sijn.
een válsche tónghe gheen árgher feníjn.

TEKST.

Antw. Lb., N° 121, bl. 183 " Een out liedeken. " De laatste strophe alleen telt vijf verzen; het laatste vers is eene stereotype uitdrukking, die hier natuurlijk met herhaling van het laatste deel der melodie gezongen werd. Dit nummer wordt vermeld bij Dr KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 316 en 329.

AANTEEEKENINGEN.

- 1 str., 1 r. tekst : *Sout.*, *Hoe mach een man sijn leven lusten.* —
Antw. Lb. *Och hoe mach hem sijns*, enz.
2 str., 1 r. t. : *medecijn.*
2 str., 3 r. t. : *mijn.*
6 str., 3 r. t. : *vrou Venus liefde die hem*, enz.

MELODIE.

Sout. Ps. 62.

XXXIX.

IC SECH ADIEU.

Ps. 65.

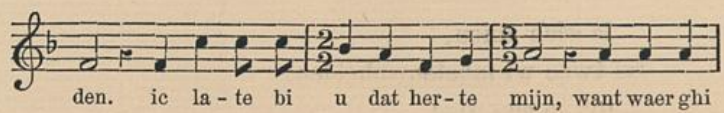
Ut modern.

The musical score is written for voice and piano. It consists of six systems of staves. The first system has a treble clef and a 2/2 time signature. The second system has a treble and bass clef with a 2/2 time signature. The third system has a treble clef and a 3/2 time signature. The fourth system has a treble and bass clef with a 3/2 time signature. The fifth system has a treble clef and a 3/2 time signature. The sixth system has a treble and bass clef with a 3/2 time signature. The lyrics are: 'Ic sech a - dieu, wi twee wi moe - ten schei - den. tot op een nieu, so wil ic troost ver - bei -'. There are triplets marked with a '3' over the notes in the third, fourth, fifth, and sixth systems.

Ic sech a - dieu, wi twee wi

moe - ten schei - den. tot op een

nieu, so wil ic troost ver - bei -

1. Ic séch adieu,
 wi twée wi móeten schéiden.
 tot óp een nieu,
 so wíl ic tróost verbéiden.
 ic láte bi ú dat herte mĳn,
 want wáer ghi sĳt, daer sál ic sĳn.
 tsi vrúecht oft pĳn,
 altóos sal íc u vri éighen sĳn.

2. Mijns sins ghequél
 dat dóet mi dícwils trúeren.
 haer líefde rebél
 die dóet mi thérte schúeren.
 dat schéiden van ú doet mí den nóot,
 ic blĳf ghewónt, ic sécht u blóot,
 schoon blóeme minióot,
 u éighen blíve ic tot inde dóot.

3. Ic dánke u líef,
 rein mínnelic líef gheprésen,
 voor álle gríef,
 so wílt mi dóch ghenésen.
 dese níders fél met háer fenĳn,
 si hébben belét ons blíde aenschĳn
 op dít termĳn.
 Altóos sal íc u vri éighen sĳn.

4. Mijn hóop, mijn tróost,
 fortúine sál noch kéren,
 lief óp mi glóost,
 so sál mijn vrúecht verméren.

al móet ic dérvén mijn conróot
ende blíven ín dit líden gróot,
swáerder dan lóot,
u éighen blíve ic tot ín de dóot.

5. Adíeu, van mí
so sijn ghi nú gheschéiden;
een ánder met dí
sal hém nu gáen vermeíden.
córagíeus ghelijc déverswíjn,
een ámoreúslic cránselijñ,
puer íst van díjn,
altíjt sal íc u vri éighen sijn.

6. Adíeu schoon stát,
adíeu priéel vol vrúechden,
rein máechdelic vát,
dáer wi tsámen verhúechden!
ghedénct den tróost die ghí mi bóot,
ghi sijn mijn líef die ic nóit en vlóot;
ic sécht u blóot :
u éighen blíve ic tot ín de dóot.

TEKST.

Antw. Lb., N° 100, bl. 151, " Een nieu liedeken. " — Aangehaald bij Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 325, 328.

Varianten, H. v. F. *Hor. Belg.* II, N° 99, bl. 203 en N° 100, bl. 204, getrokken uit een Hs. van het jaar 1537, berustende te Weimar, en uit het hierna vermeld *Duytsch musijck-boeck*. De tweede variánte begriipt slechts de 1te str. en wordt mede gevonden bij WILLEMS, *Oude Vl. Lied.*, N° 156, bl. 366. — Aangeh. als wijs in *Een dev. ende prof. boeckken*, Antw. 1539, bl. 41 v° en volg. (nieuwe uitg. door D. J. SCHEURLEER, 1889, bl. 92 en volg.) voor het lied : " O doot, o doot, u macht gaet boven maten, " en de vergeestelijking " Ick segh adieu || werelt wi twee

wi moeten scheyden », alsmede in een Hs. gevoegd bij een exemplaar der *Sout. ter Bibl. te Leiden* « Bemuert preeel daer God in was ontfanghen » : zie *Dietsche Warande*, 1869, bl. 573. Dit laatste lied aangegeven als wijs, doch met eene andere melodie dan Ps. 65, *Sout.*, in den *Boeck der Gheestelücke sanghen*, Antw. 1631, bl. 29; nog aangeh. als wijs in de *Veelderh. Liedekens*, 1599, bl. 179, 180, 191 v°, 282 v°, waarvan het lied bl. 180 herdrukt is bij WACKERNAGEL, *Lied. der Nederl. Reformierten*, N° 29, bl. 102; in het *Nieu Amst. Lb.*, 1591, bl. 36, 125 en 133; en in *Den nieuw. verb. lusthof*, 1607, bl. 7 en 59.

AANTEKENINGEN.

2 str., 5 r. tekst : *tscheiden*.

5 str., 5 r. Vgl. *A. L.*, N° 110, str. 1, vers 3 : « In u oghen ghelijc dat everswijn. »

5 str., 6 r. t. : *amoreus*.

MELODIE.

Sout. Ps. 65. — WILLEMS, t. a. p., geeft de melodie niet, doch verwijst naar « *Een Duytsch Musyck-boek enz.*, » gedrukt te Loven bij P. PHALESIUS, 1572. De muziek van dit lied, voegt hij er bij, is van Episcopus. Dat bovenstaande melodie in gemeld werk voorkomt, bewijst alleen dat zij door Episcopus meerstemmig behandeld werd. Dezelfde melodie met enkele varianten in J. FRUYTIERS' *Ecclesiasticus*, Antw. 1565, N° 27, bl. 62, en in *Een dev. ende prof. boecxken*, t. a. p. Wij laten deze laatste volgen, door ons in moderne noteering gebracht.

Over dit lied door DUFAY (1400-1474) met Franschen tekst behandeld « *Je prends congé de vos amours*, » zie AMBROS, *Geschichte der Musik*, 2e uitgave, II, 405.

Vierstemmige behandeling, op Ned. tekst door een onbekend componist in FORSTER's liederverzameling : *Der ander theil kurtzweiliger guter frischer Teutscher Liedlein*, Nurnberg, J. PETREIUS, 1540. Zie R. EITNER, *Bibliog. der Musik-Sammelwerke des XVI und XVII Jahrh.*, bl. 326, die mede bl. 540 de behandeling door Episcopus (Lupus) aanhaalt, voorkomende in gemeld *Duytsch Musyck-boek* en in *Livre septième*, PHALESIUS, Antw., 1636.

Devoot ende prof. boecxken.

O doot, o doot, u macht gaet bo-ven scre -

ven, u cracht is groot, die u God heeft ge-

ge - ven, ghi ne-met al in u ghe-
wout, hoe rijc, hoe sterck, hoe vroom, hoe stout, hoe jonc, hoe
out, hoe jonc, hoe out, ghi be - ne-met haer al - len
dle-ven, ghi be - ne-met haer al-len dle - ven.

XL.

DAER SPRUIT EEN BOOM IN GHENEN DAL.

Ps. 66.

Ut modern.

Daer spruit een boom in ghe-nen dal, al bo-ven

breet, be-ne-den smal, al bo-ven breed, be-ne - den

smal, daer op so rust die nach - te - gal.

The musical score is written for voice and piano. The voice part is in the treble clef, and the piano accompaniment is in the bass clef. The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is 2/2. The score consists of six systems of music. The first system has a vocal line with three triplet markings and a piano accompaniment. The second system continues the vocal line and piano accompaniment. The third system has a vocal line with five triplet markings and a piano accompaniment. The fourth system continues the vocal line and piano accompaniment. The fifth system has a vocal line with two triplet markings and a piano accompaniment. The sixth system continues the vocal line and piano accompaniment. The lyrics are written below the vocal line.

1. Daer sprúit een bóom in ghénen dál,
al bóven bréet, benéden smál,
al bóven bréet, benéden smál,
daer óp so rúst die náchtegál.
2. « Och náchtegáel, klein vóghelkíjn,
woudí daer mínen bóde síjn? »
— « hoe sóndic úwen bóde síjn;
ic bén so cléinen vóghelkíjn. »
3. — « Al sídi cléin, ghi vlieghet snél,
ghi véert daer míne bóotschap wél. »
hi nám dat bríefken ín sinen mónt,
hi véeret al óver dat gróene wóut.
4. Hi gáf dat vénsterken énen stóot :
« och sláept ghi líef, of síjt ghi dóot? »
— « ic en sláper álso váste níet,
ic hóor al wát mijn líef bedíet. »
5. — « Uw líef ontbiet u góeden prijs,
hi wíl gaen tróuwen een ánder wíjf. »
— « wil hí gaen tróuwen een ánder wíjf,
so wíl ic gaen tróuwen enen ánderen mán. »
6. — « So wíl ic gaen tróuwen enen ánderen mán,
besíen wiet éerst beróuwen sál.
nu bíddic Gód ende ónse lieve vróu,
dat hét mijn líefken éerst beróu! »

TEKST.

HOFFMANN v. F., *Hor. Belg.*, II, N° 89, bl. 192, naar het Weimarsch Hs. 1537. Zie aldaar de verscheidene aanverwante Duitsche teksten. — Zie mede UHLAND, *Volksl.*, N° 15, A en B. — Nog in de laatste jaren uitgegeven met jongere melodie in het *Niederdeutsches Lb.*, Hamburg en Leipzig, 1884, N° 48, bl. 57.

AANTEKENINGEN.

1 str., 1 r. Sic. *Sout.* — H. v. F. " Het spruiten drie boomkens in ghenen dal alleine.

1 str., 2 en 3 r. *al*, bijgev. — In den tekst van H. v. F., komt nog na het 2^e vers, eene soort van refrein : " So, mijn liefken, so ! ".

4 str., 3 r. t. : *ic slape*.

6 str., 1 r. bijgev. ter aanvulling der strophe. Bij H. v. F., zijn de strophes tweegeregeld, buiten de tiende, welke drie regelen bedraagt.

MELODIE.

Sout. Ps. 66. BÖHME, *Ald. Lb.*, N° 39, bl. 116, is van meening dat het metrum van HOFFMANN'S tekst op deze melodie niet past, wat niet gegrond is; alleen het begin der eerste strophe diende veranderd, wat hierboven met behulp van den eersten regel ons door de *Sout.* bewaard, gedaan is. Op de melodie nu van Ps. 66, *Sout.* brengt hij t. a. p. UHLAND'S N° 116, dat echter in verband staat met den Duitschen tekst van het lied waarvan wij onder Ps. 49 eene navolging geven. Hij zelf deed reeds opmerken dat de melodie van Ps. 66 (deze komt insgelijks voor in FRUYTIER'S *Ecclesiasticus*, 1565, N° 96, bl. 180) herinnert aan die van Ps. 38 der *Sout.* : " Aen gheender linden daer staet een dal, " welke hier volgt. Misschien wel behoort de tekst N° 116 bij UHLAND : " Es stet ein lind in jenem tal, " eigenlijk bij de melodie van Ps. 38.

Sout. uitg. 1540.

Es stet ein lind in je-nem tal, ist o-ben
breit und un-den schmal, dar-auf da sitzt frau Nach-ti-
gal und an-dre vö-ge-lein vor dem wald.

XLI.

RIJC GOD WIEN SAL IC CLAGHEN.

Ps. 67.

Hypodorisch.

Rijc God, wien sal ic cla-ghen dat

hei-me-lic li-den mijn? mijn boel is mi ver-

ja-ghet, scheiden is mi ghe-wor-den pijn; mijn

1. Rije Gód, wien sál ic clághen
dat héimelic líden mǐjn?
mijn bóel is mǐ verjágghet,
scheiden ís mi ghewórden píjn;
mijn bóel is mǐ verjágghet,
scheiden ís mi ghewórden cónt;
dus dráve ic óver gheen héide,
mijn hérte is mi séer ghewónt.
2. Ic bát si so mínnelike
met wíttē ármē blánc,
dat sí bi mǐ woude blíven :
« die sómer en ís niet lánç.
ic en mách bi ú niet blíven,
ic en mách bi ú niet síjn,
ic wíl over ghéen groen héide,
tot die álder líefste mǐjn. »
3. Moet íc nu ván haer schéiden,
dat dóet mijnder hérte so wée,
dus váertse óver gheen héiden,
tot dát icse wederómme síe.
adieu, mijn álder líefste,
mijn hérte blijft mǐ doorwónt,
ic en mách áltijt bi u niet wésen,
blijft ghí nu doch áltijt ghesónt.
4. Een bítter crúit is schéiden,
dat próeve ic wél nu ter tíjt :
wie nóit van síjn líefken en schéide,
hi en wéet van ghéender píjn.

mijn liefken vaert óver gheen héide,
ic en mách bi háer niet sijn :
« adieu, mijn álder liefste,
het móet nu geschéiden sijn. »

TEKST.

Antw. Lb. N° 142, bl. 213 : « Een out liedeken » en H. v. F. *Hor. Belg.* N° 116, bl. 222. In het *A. L.* komen nog twee andere liederen voor, die waarschijnlijk aan den bijval van N° 142 hun ontstaan te danken hadden, namelijk N° 139, bl. 207 : « Rije God wie sal ic claghen || dat heimelic liden mijn, » aangeduid als « een nieu liedeken » en N° 205, bl. 317 : « Rije God wie sal ic claghen || minen druc en mijn verdriet, » zonder verdere aanduiding. Eene variante van dit laatste, getiteld « Een nieu liedeken » en aanvangende « Rijck God wy sal ickx claghen || dats alle mijn verdriet, » vindt men in het Hs. gevoegd bij een exemplaar der *Sout.* ter bibl. te Leiden. Zie *Dietsche Warande*, 1869, bl. 574.

Dat het besproken lied reeds in de XVe eeuw bekend was, blijkt uit H. v. F. *Hor. Belg.* X, N° 23, bl. 54, waar men het geestelijk lied : « Het viel eens hemels douwe || op een jonc maechdelijn » op de *wijs* « Heer God wie sal ic claghen || alle mijn verloren tijd » aantreft, alhoewel er verscheidene andere oude wijzen van dit zelfde geestelijk lied gekend zijn. In gemelde *Hor. Belg.* X, N° 66, bl. 143, vindt men nog een ander geestelijk lied, dat aanvangt : « Heer God, wie sal ic claghen || al mine verloren tijd? » en dat gezongen werd op de *wijs* « Help God, wien sal ic claghen || dat ic dus droevich bin? ic en creech... »; terwijl in een *Devoet en prof. boeckken*, Antw., 1539, bl. 57 v°-58 r° (Uitg. D. F. SCHEURLEER, bl. 163), een geestelijk lied voorkomt, dat met de twee eerste regelen van het hier besproken wereldsch lied aanvangt en gezongen werd op de *wijs* : « O rat van avonturen » — eene zeer verspreide oude *wijs* — of op de *wijs* : « alsoot beghint, » dus ook op de melodie van Ps. 67 *Sout.* Zie mede de aant. bij SCHEURLEER in gemelde uitg., bl. 341.

Ook bij WACKERNAGEL, *Lied. der Nied. Reform.*, N° 4, bl. 81, vindt men een geestelijk lied : « Ick hoorde een maechdeken singhen, » dat getrokken is uit *Veelderhande Liedekens*, 1569, en gezongen werd « nae de *wijs* : Rijck God wie sal ick claghen, » welke in deze laatste verzameling herhaaldelijk wordt vermeld.

Het klaaglied van Don Frederik, Alva's zoon (1573), voorkomende in het *Geuzenliedboek* en heruitgegeven met de melodie door Dr LOMAN, *Twaalf Geuzenliedjes*, N° IX : « Eylacen ick mach wel claghen || tot u mijn ouden vaer, » werd insgelijks gezongen op de *wijs* « Rijck Godt, wie sal ick klagen. » — Al de hier vermelde liederen hebben denzelfden versbouw. — Aangehaald bij Dr KALFF : *Het Lied in de M. E.*, bl. 325.

Over de Duitsche aanverwante teksten zie BÖHME, *Alld. Lb.*, N° 208, bl. 291.

AANTEEEKENINGEN.

1 str., 4 r. tekst : De muziek en de tekst van W. VAN ZUYLEN, verzamelaar der *Sout.*, bewijzen dat *scheiden* hier, tegen allen regel, in arsis staat.

2 str., 1-3 r. t. : Hi bat, mi so minlijcke
 met witten armen blanc,
 dat ic bi hem woude bliven.

Voor deze drie verzen nemen wij hierboven de veranderingen aan door H. v. F., t. a. p. voorgesteld.

4 str., 3 r. t. : *dus vaertse over*, met hiaat.

MELODIE.

Sout. Ps. 67. Uit het bovenstaande blijkt dat de melodie zeer verspreid geweest is. Men vindt dezelve met lichte varianten bij BÖHME, t. a. p., die meldt dat die zang — door een onbekenden componist driestemmig behandeld, zie R. EITNER, *Bibliog. der Musik-Sammelwerke des XVI und XVII Jhr.*, bl. 349 — met *Nederlandschen* tekst te vinden is in *Tricinia*, ten jare 1542 in Duitschland (Wittenbergae apud. G. RHAU) verschenen. — De Nederlandsche componist NATHALIS BAULDEWIJN of BOUDEWIJN, kapelmeester der Onze-Lieve-Vrouwekerk te Antw. (1513-1518, gest. 1529), heeft het hier besproken lied, dat in FORSTERS verzameling, V, 38, Nürmb., 1556, voorkomt, vijfstemmig behandeld, hetgeen aan AMBROS, *Gesch. d. mus.* III, 275, doet zeggen : men zou kunnen denken dat Ned. componisten ook naar vreemde (hier Duitsche) liederen uitzagen, wisten wij niet door de *Souterliedekens*, dat dit lied ook in de Nederlanden thuis behoorde.

XLII.

IC HAD EEN ALDER LIEFSTE.

Ps. 68.

Hypophrygisch.

The musical score is written for voice and piano. It consists of six systems of music. The first system is a single melodic line in 2/2 time, with a key signature of one flat (B-flat). The second system continues the melody, with a 3/2 time signature change indicated by a '3' over the first measure. The third system introduces a piano accompaniment in the left hand, with triplets marked '3' over the first two measures of both hands. The fourth system continues the piano accompaniment. The fifth system returns to a single melodic line, with a 3/2 time signature change indicated by a '3' over the first measure. The sixth system continues the melody, with a 3/2 time signature change indicated by a '3' over the first measure. The lyrics are written below the notes.

« Ic had een al - der lief - ste die
ic met o-ghen aen - sach, om haer quam ic ghe-
re - den van den a - vont al tot den dach, om

1. « Ic hād een ālder lēfste
die ic met óghen aensách,
om háer quam ic gherēden
van den ávont al tóttē dách,
om háer quam ic gherēden
van den ávont al tóttē tījt,
och wóude sí mi in láten,
dat réin trou sálích wījf! »
2. Hi clópter ālso líselic
al mét sijn hámerkījn,
dat āl die plānskens sprónghen
al vān dat cāmerkījn :
« staet óp, mijn ālder lēfste
staet óp ende láet mi ín!
ic swére u bi mījnder tróuwen,
ic wāer so ghéerne bi dí. »
3. Dat méisken schoot áen een hémdeken.
ter dúren dát si ghínc,
in háren blánken ármēn
dat sí haer lēfken omvīnc :
« nu wéset wéllecómme,
mijn lēf, mijns hérten brúit!
wi willen genóechte hantéren
ende máken ghéen ghelúit. »
4. Dát verhóorde die wáchter,
op hógher tinnen hi lách :
« hier ís een schóon frisch jónghelinc
die wil blíven tóttē dách;

wát sal hí mi ghéven?
twee hóoskens énde een paer schóen,
óft ic sál van hem cláppen
wat sí opter cámeren dóen. »

5. — « Och swíghet, wáchter, stílle!
laet dát verhólen sijn!
ic sál u láten máken
van góude een víngherlín. »
met énen síden snóere
dat méisken haer háer op bánt;
haer mántelken liet si glíden,
haer ére en dúerde niet lánç.

6. Hi déde enen bóde sénden
daer hí den wáchter vánt.
wat gáf hi hém ten lóne?
een víngherlinc áen sijn hánt.
dat méisken hief óp een líedeken
ende sóetelíc si sánc :
« ríjç Gód, here ván den hémel,
waer den nácht noch éens so lánç! »

7. Díe dit líedeken díchte
dat wás een rúiter fíjn;
hi hévet so wél ghesónghen
tAmsterdám al ín den wíjn;
hi hévet so wél ghesónghen
ter éren der líefste sijn;
God schéin der níders tónghen!
bi schoon vróuwen íst goet sijn.

TEKST.

Antw. Lb., N° 86, bl. 129 : « Een amoreus liedeken. » — H. v. F.,
Hor. Belg., II, N° 60, bl. 146.

AANTEKENINGEN.

- 1 str., 1 r. *Sout. Waer is mijn alder liefste.*
2 str., 2 r. tekst : *met sinen hâmeré.*
2 str., 4 r. t. : *vân der câmeré.*
3 str., 1 r. t. : *Hemdeken wit* moge al eene stereotype uitdrukking
zijn, zij past hier niet op het metrum; het simplex *hemde* is voldoende.
— H. v. F. merkt hier aan, dat de mindere stand — in Duitschland nog
tot in het begin der 18e eeuw — zonder eenige kleeding sliep.
4 str., 2 r. t. : *op hogher tinnen.*
4 str., 4 r. t. : *ghecomen inne.*
5 str., 5 r. t. : *snoer.*
6 str., 5 r. t. : *ende si sanc.*
7 str., 6 r. t. : *die.*
7 str., 7 r. t. : *dees.*

MELODIE.

Sout. Ps. 68. Op dezelfde melodie, zie BÖHME, *Altd. Lb.*, N° 396, bl. 496,
werd c. 1545 het lied gezongen, dat aanvangt :

Wacht auf, ir Christen alle,
wacht fleiszig in dem Streit,
in diesem Jammerthale
wacht auff, ist mehr den Zeit.

Nederl. tekst :

Waect op, ghi Christen alle
waect op ghi met groten vlijt,

vermeld bij WACKERNAGEL, *Lied. der Niederl. Ref.*, bl. 13. — Neder-
duitsche tekst vermeld bij BÖHME t. a. p.

Op de wijs « Waect op, enz. » zong men het lied op de onthalzing van
Egmont en Hoorn : « Als men schreef duysent vijf honderd || in dat
achtensestichste jaer, » overgedrukt bij WACKERNAGEL t. a. p. bl. 153,
uit het *Nieu Geusen Liederen-Boeckken*, 1588. — Volgens VAN LUMMEL'S
Nieuw Geuzenlied-boek, bl. 57, luidt de wijs « Ontwaecht ghy Christenen
alle. »

Het lied op de Spaansche Furie te Antwerpen, 1576, dat aanvangt :
« Waect op ghy Nederlanden, || waect op 't is meer dan tijt, » waarvan de
aanvangsregelen blijkbaar aan het voorgaande ontleend zijn, werd volgens
hetzelfde *Nieu Geusen Liederen-Boeckken*, 1588, — zie Dr LOMAN'S lijst der
Geuzeliedjes, Bouwsteenen, II, bl. 221, — gezongen op de Wilhelmuswijs.

XLIII.

DOEN HANSELIJN OVER DER HEIDEN REET.

Ps. 69.

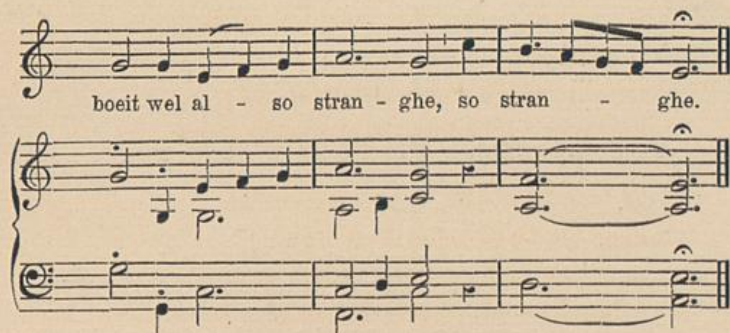
Dorisch.

The musical score is written in Doric mode, 6/4 time. It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is on a single staff, and the piano accompaniment is on two staves (treble and bass). The lyrics are written below the vocal line.

Doen Han-se-lijn o-ver der hei-den reet, hoe

haes-tich wert hi ghe - van - ghen! hi

wert al op e - nen to - ren ghe - leit, ghe-

1. Doen Hánselijn óver der héiden réet,
hoe háestich wért hi ghevánghen!
hi wért al óp enen tóren gheléit,
ghebóeit wel álso stránghe.
2. Ende dát verhóorde een méisken jónc,
een méisken van séventien járen;
si ghínc al vóor haer móeder staén,
daer ná al vóor haer váder.
3. « Och váder, » séide si, « váder mĳn,
mĳn álder genádichste hére,
och ghéeft mi désen ghevánghen mán,
de vróme lantsnéchtjes ter ére. »
4. — « Dese ghevánghen mán en crijgt ghi níet,
want hí sal móeten stérven,
hi ísser van séven lantshéren verwésen
also vérre in vréemde érvén. »
5. Het méisken liet bácken twee wíttebrootswégghen,
daer ín twee schérpe vĳlen,
si wierpse al ín den tóren was hóoch :
« hei, lantsnechtje, wilt u los vĳlen. »

6. Hi vjlde so ménighen nácht ende dách,
so ménighe stóute úre,
tot dátter den tóren ontslóten wás;
hei, men sácher noit lántscnecht trúren!
7. Si tróc hem dáer twee láersen áen
daer tóe twee schérpe spóren,
si sètten hem óp haer vaders grau rós :
« lantscnécht, gheeft den móet niet verlóren! »
8. Doen hí ter hálver wéghe quám,
hi kéec so dícwils ómme,
hi dóchter wél om den tóren was hóoch,
maer noch méer omt méisken was jonghe.
9. « Nu héb ic ál de jóncfrouwen líef
alómme de wille van éne,
si héefter behóuden het léven van míjn,
och móchtic haren díenaer wésen! »

TEKST.

Oudt Amst. Lb., bl. 44. — *Oudt Haerlems Lb.*, 27e druk, 1716, bl. 42.
— Overgenomen door WILLEMS, *Oude Vl. Lied.*, N° 62, bl. 162 en
H. v. F., *Hor. Belg.*, II, N° 68, bl. 159. — Nederl. tekst met Duitsche
vertal. bij BÖHME, *Altd. Lb.*, N° 32, bl. 104, en daar onmiddellijk
gebracht na de varianten van het lied « Der Herr von Falkenstein, » dat
blijkens H. v. F., *Hor. Belg.* X, waar men driemaal (N^{rs} 45, 46 en 48,
bl. 109, 111 en 114) als « wijs » aangegeven vindt « Ic sach den Here van
Valkenstein, » ten onzent reeds in de XVe eeuw bekend was. De melodie,
die bij de Duitschers ontbreekt, zie BÖHME, t. a. p., wordt gevonden in
Een dev. ende prof. boecæken, Antw., 1539, bl. 108 (uitg. D. F. SCHEUR-
LEER, bl. 227). In het Duitsch lied van den Here van Valkenstein,
zoowel als in het Nederl. lied van « Hanselijn », wordt een gevangene
door de tusschenkomst van een meisje verlost. Ook herinnert de aan-
vangsregel van str. 5, N° 30, bij BÖHME : « Den gefangnen mein der geb
ich dir nicht », aan den aanvang van str. 4 van « Hanselijn ».

Eene navolging van dit laatste lied, door J. J. VAN ASTEN, komt voor

in de *Haerlemsche Winter-Bloempjes*, 1651, bl. 185, en werd herdrukt bij Le Jeune, *Letterkundig overzicht*, enz., 's Grav. 1828, N° 56, bl. 221 en bij H. v. F. *Hor. Belg.*, II, bl. 160.

AANTEEKENINGEN.

1 str., 1 r. tekst: *Amst. Lb.*: *Hanselijn over.* — *Sout.*: *Doen Hanselyn over.*

1 str., 4 r. Het einde van den vierden regel wordt bij iedere strophe herhaald.

3 str., 3 r. *Sic.* WILLEMS, t.: *Woudt ghi mi desen ghevanghen man gheven.*

3 str., 4 r.: *lantscnéchtjes*, — 4 str., 3 r.: *lantshéren*, — en 7 str., 4 r.: *lantscnécht*: die samenstellingen hebben we gescandeerd met den hooftoon op het tweede lid, gebruik makende van een wel gekende vrijheid der middeleeuwsche prosodia, om te voorkomen dat de *arsis* te lang en te zwaar wordt.

MELODIE.

Sout. 69. — Zelfde mel. FRUYTIERS *Ecclesiasticus*, N° 86, bl. 164. — Zie over de noteering bl. 74-76 hierboven. — De muziek zoowel als de teksten der *Sout.* en van het *Oudt Haarl. Lb.* duiden de herhaling aan op het einde van het vierde vers van elke strophe.

XLIV.

DEN LUSTELIKEN MEI IS NU IN DEN TIJT.

Ps. 73.

Hypophrygisch.

Den lus-te-li-ken mei is nu in den

tijt met si-nen groe-nen bla-

den; int lie-ve-lic aan-schouwen, ghi di Ve-nus dienaers

The musical score is written for voice and piano. It consists of six systems of staves. The first system has a treble staff with a melody and a bass staff with accompaniment. The second system has a treble staff with a melody and a bass staff with accompaniment. The third system has a treble staff with a melody and a bass staff with accompaniment. The fourth system has a treble staff with a melody and a bass staff with accompaniment. The fifth system has a treble staff with a melody and a bass staff with accompaniment. The sixth system has a treble staff with a melody and a bass staff with accompaniment. The tempo is marked 'Hypophrygisch.' The key signature is one flat (B-flat). The time signature is 2/2. The lyrics are in Dutch and are written below the staves. The score includes various musical notations such as notes, rests, and fingerings.

ho - ren : dies wil-len wi vruecht or -

bo - ren.

1. Den lústeliken méi is nu in den tijt
 met sínen gróene bláden;
 int lievelic aenschóuwen, ghi die Vénus dienaers síjt,
 men mách u níet versáden;
 want bí des méis virtúit
 so ménich klein vóghelken rúit,
 sinen sánc is sóet om hóren :
 dies willen wi vrúecht orbóren.

2. Bedrijft soláes, ghenóechte ende vrúecht,
die blómkens stáen ontplóken;
comt met u lieveken búiten in des véldekens júecht,
die crúiden staen seer sóet van róken.
sí staen nét ende réin,
in dat sóete lústelike pléin;
daer siet men se júechdelic blóeien
door des sóeten meischen dáus bespróeien.
3. Die náchtegael sínghet nácht ende dách
met ménich dierken cléine;
want ghí die Vénus dóet gewách,
went ú ten véldekens réine
ende wílt ons cómen bí,
u lieveken, íc ende ghí,
en ácht gheen níders besprínghen
ende hélpt ons den méi in brínghen.
4. O Vénus, hád ic mijn lieveken alléin,
het sóude mijnder hérten lústen,
ende wi tsámen lághen op een béddeken cléin,
daer íc bi háer mocht rústen,
ende wí daer spéelden moedernáect,
also men die bérvoetekínderkens máect;
so sóude ic mijn lieveken gebrúiken
ende ín mijn ármkens lúiken.
5. Amoreúse lievekens sijn hîer vergáert
tis élken éen melodíe,
als déen ghesichte dándér vercláert
scout álle meláncolíe.

haer cáecsken sijn van colúere róot,
ende hoe ménich versùchten gróot
gheeft élc syn liefken int wésen,
een sóenken van ú salt ghenésen.

6. Óorlof princelic lief seer amoréus,
nu bidde ic u óm een béde :
néemt desen méi in danc seer coragíeus
ende bewáert hem na réinder séde.
tóont ons u getróuwighe ionste fier
alónder desen sóeten eglentíer ;
wilt út den slápe ontspringhen
ende hélpt ons vrólic sínghen.

TEKST.

Antw. Lb., N^r 27, bl. 39. "Een nieu liedeken." — Onder de Meiliederen
aangeh. bij Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 301.

AANTEKENINGEN.

De strophen van onzen tekst zijn zoo gebouwd, dst ieder 1e en 3e vers
vier, de andere *drie* slagen hebben; echter schijnen str. 4, v. 6, str. 5, v. 5
en str. 6, v. 5 moeilijk op die maat te passen.

- 2 str., 8 r. tekst : *bepoeyen*.
3 str., 6 r. t. : *u weerste lieveken*,
5 str., 1 r. t. : *vergadert*.
5 str., 5 r. t. : *caecaken*.
5 str., 8 r. t. : *van u, schoon lief*.
6 str., 5 r. t. : *ioncste*.

MELODIE.

Sout. Ps. 73. Volgens de tafel der *Sout.* luiden de aanvangsregelen :
"Den mey staet vrolic in sinen tijt met loverkens ombehangen." Dat
N^r 27, *A. L.*, het *nieuw* lied, wel op de melodie van Ps. 73 wijs van het
oud lied — misschien het geest. lied uit *Een devoot ende proftelyck*
boeckaken, hierna vermeld — gezongen werd, blijkt uit FRUYTIERS'
Ecclesiasticus, N^r. 15, bl. 38 : Liedeken op de wijze : "Den lustelycken
mey is enz., " waarvan de melodie, buiten enkele varianten, dezelfde is
als die der *Sout.* Ps. 73.

Dit lied was zeer verspreid en bleef lang populair, zooals blijkt uit onze

liederboeken waar het dikwijls wordt aangehaald en onder anderen uit:
Een devoot ende profitelyck boeckken, Antw. 1539, bl. 83, r^o-v^o: (uitg. D. F. SCHEURLEER, bl. 174: zie aantek. aldaar bl. 315.) "Den lustelycken mey christus playsant" geestelijk lied, tekst en melodie; nog aangeh. aldaar als wijs voor N^r 251; — *Liederen* van omstreeks 1540 in Hs. gevoegd bij een exemplaar der *Sout.* in de bibl. te Leiden, besproken in de *Dietsche Warande*, 1869, bl. 572, door P. A. TIELE: "Een nieu liedeken op die wijse van den lustelijcken mey: Die werelt gaet nu al verkeert, || o God wat salt geworden"; — *Diversche liedekens van Casteleyn* oz. j. († 1550), N^r VII, lied met de melodie; — *Een nieuw liedenboek*, 1562, bl. 63, "De wijse, alst beghint. De lustelycke mey is nu in sijnen tijt." Geest. lied overgenomen bij WACKERNAGEL *Lieder der Nied. Reformierten*, N^r 12, bl. 88; — *Ecclesiasticus* van JAN FRUYTIERS, Antw. 1565, N^r 15, bl. 38, Geest. lied met de melodie: "Verwerpt u vrienden niet" op de wijse van "Den lust. mey is enz. "; — *Veelderhande Liedekens gemaeckt uit den Ouden en Nieuwen testamente*, 1577, uitg. 1599, aangeh. als wijs: bl. 92, 147 v° en 308; — *Een Duytsch Musyck-boeck*, Loven, Phalesius, ende Antw. J. Bellerus, 1572, bl. 18: "De lustelycke mey" vierst. behandeld door Clemens n. p., vermeld bij R. EITNER, *Bibliog. der Musik-Sammelwerke des XVI und XVII Jhr.*, bl. 468; — *Een nieu Geusen Lied-Boeckken* 1588, Lied: "Den 30 Mey op Pinxterdach, op de wijse: Den lustelijcken Mey Christus playsant." Tekst herdrukt bij H. J. Van Lummel, *Nieuw Geuzenlied-Boek*, N^r 94, bl. 214. Tekst en melodie in moderne noteering te vinden in *Twaalf Geuzeliedjes*, door Dr A. LOMAN, Amst. 1872, N^r X; — *Nieu Amstelersdamsch Lied-boeck*, 1591, aangehaald als wijs, bl. 5, 13 en 127; — *Het Luitboek van Thysius*, 16^e-17^e eeuw, uitgegeven door Prof. J. P. N. LAND, in het *Tijdschrift der Vereeniging voor Noord-Nederlands Muziek-geschiedenis*, 1885, I, N^r 12, bl. 166 "Den lustelijcken Mey." Melodie; — *Druyventros der amoureuushey*, 1602, door PIETER LEENAERTS van der Goes, Melodie bij Prof. LAND, t. a. p.; — *Den Nieuwen verbet. lust-hof*, Amst. 1607, bl. 19, aangeh. als wijs voor het lied: "Een reyn maghet zeer delicaet"; — *Het Prieel der Gheestelijke melodie*, 3^e uitg. Brugge, 1609, bl. 90. Lied: "Looft al Maria die reyn suyver jeucht" en bl. 122, lied: "Met gheestelike vruecht melodieu." Telkens met de melodie. — Zelfde teksten doch zonder melodie, in de uitgave van 1620, Antw. bl. 92 en 114; — *Het Parad. der gheest. vreuchden*, Antw. 1617, als wijs voor de geest. lied: bl. 86, "Hoort toe ghy sondaers algemeyn," bl. 88, "Met gheestelijke vreuchdt melodieu," bl. 92, "alsoo 't begint: Den lustelijcken Mey Christus playsant," bl. 94, "Devote Catholijcken alghemeyn," bl. 96, "Den edelen Mey, der deuchden jolijt"; — *Het Paradys der Gheestelijke en Kerckelijke Lof-sanghen*, Antw. 1621, wijs voor het lied: "Met gheestelijke vreught melodieu." Tekst der 1ste strophe en melodie herdrukt bij W. BÄUMKER, *Das katholische deutsche Kirchenlied*, 1886, I, N^r 294, bl. 571. Bäumker doet opmerken dat dit lied, "eine Uebertragung des Vlämischen Volksliedes: Den lustelijcken Mey," met corrupte melodie gevonden wordt in de:

Liebliche Kinder-Cythar, Keulen, 1632, en deelt den Duitschen tekst mede insgelijks met corrupte melodie, getrokken uit den *Seraphische Lustgart*, Keulen, 1635, t. a. p., bl. 570; — *De Gulden Harpe* van KAREL VAN MANDER, Antw. 1627, aldaar aangehaald als wijze, bl. 122, 247, 327, 618 en vermeld bij Prof. LAND, t. a. p.; — *Hoorns Liedt-boek*, 1630, bl. 205, aldaar aangehaald als wijs, aanhaling vermeld bij J. P. N. LAND, t. a. p.; — *Boeck der gheestellicke sunghen*, Antw. 1631, 1ste Deel: *Blüden Requiem*, bl. 11, als wijze voor het lied: „Myn herte dat gaet op, vriendinne blij, „ doch de melodie aldaar heeft niets gemeen met Ps. 73 der *Souterliedekens*; — *Gheestelycke Nachtegael*, Antw. 1634, III, 162. Den lustelijken Mey Christus playsant. Tekst en melodie (Superius en Bassus); — STALPERT, *Gulde Jaers Feest-dagen*, Antwerpen, 1635, melodie, bl. 423, aangehaald als wijs, bl. 986; — *Arions Vingertuig*, Haarlem, 1645, wijs voor het lied: „Den aangenamen Meyboom groeid, „ heruitgegeven bij SCHELTEMA, *Nederl. liederen*, Leiden, 1885, bl. 64; — *Evan-gelische Leeuwerck*, Antwerpen, 1682, I, 112, melodie.

WILLEM BAUDARTIUS, de medewerker aan den Statenbijbel, geboren te Deinze, die te Canterbury en te Gent de muziek beoefend had, schrijft in zijne *Memoryen* (zie *Levenschets van Jan Pieter Sweelinck 1562-1624*, door F. H. L. TIEDEMAN, gevoegd bij de *Acht zes-stemmige Psalmen*, bewerkt door R. EITNER, uitgave der *Maatschappij tot bevordering der Toonkunst*, 1876, bl. 16, aangehaald bij Prof. LAND, t. a. p. bl. 167): „My gedenckt dat ick eens met eenighe goede vrienden by meyster Jan Petersz. Sweelinck mijnen goeden vriend, gegaen zijnde, met noch andere goede vrienden, in de maend van Mey, ende hy aen het spelen op zyn Clave-cymbel ghecome zynde, het selfde continueerde tot omtrent middernacht, spelende onder anderen het liedeken *Den lustelicken Mey is nu in zijnen tijdt*, d'welck hy, soo ick goede memorye daer van hebbe, wel op vijf-en-twintigerley wijzen speelde, dan sus, dan soo. „ — *Oude en nieuwe Hollantse Lieties en Contredansen*, gedrukt te Amsterdam omstreeks 1700 bij Rogez, II, bl. 11 (beschreven door J. C. M. VAN RIEMSDIJK, X *Oud Nederlandsche Danswijzen*, uitg. der *Maatsch. tot bevorder. der Toonkunst*) aangeduid als: „Genoeglijke Mey. „ Melodie in *Het Luitboek van Thysius*, t. a. p., en door den uitgever Prof. LAND, terecht „verwaterd „ genoemd.

Wij laten hier verscheidene varianten ter vergelijking volgen :

A. Een devoot ende profitelyck boecaken, 1539.

Den lus-te-li-ken mey Cris-tus play-

sant, Vol al-der duechden groe - ne,

(1)

Is doer den hey - li - gen
gheest als nu ghe - plant In al - le ghe-loo - vi - ge
koe - ne. Die tot de - sen mey - e
scrijt, Wort van al - len son - den quijt, Zijn
duecht en - de al - le zijn le - ven Wil hem
Cris-tus min-ne - lijc ghe - ven.

B. *Ecclesiasticus*, 1565.

Verwerpt u vrien-den niet, enz.

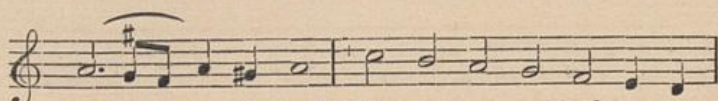
(1) Zou moeten hebben : vier en niet vijf accenten in het vers, zooals het zich overigens voordoet in de goed bewaarde lezing van den *Gheest. Nachtegael*, Antw. 1634, III, 162.

Is door den heiligen Geest als nu ghe-plant

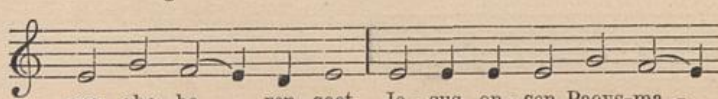

C. Het Prieel der Gheestelijke Melodie, 1609, bl. 90

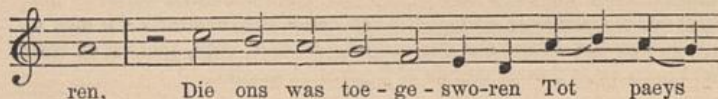

 Looft al Ma - ri - a die reyn
 Ghe - be - ne - dijt is sy vol

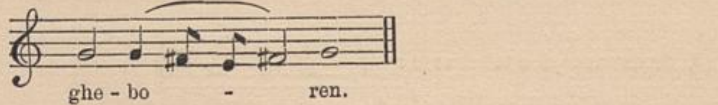

 suy - ver jeucht, Moe - der en maecht vol trauwen,
 goe - der deucht, Jae bo - ven al - le vrauwen,

 Vry son - der rau - wen, Uut haer is
 Deur 's geest be - dau - wen.

 ons ghe - bo - ren soet Je - sus on - sen Paey - ma -

 ker goet, Dat is Godts Soon ver - co -

 ren, Die ons was toe - ge - swo - ren Tot paeys

 ghe - bo - ren.

D. *Het Prieel der Gheest. Melodie*, 1609, bl. 122.

Met ghees-te - lick - e vreucht me -

(1)

lo - di - eus, enz.

E. *Seraphische Lustgart*, 1638.

Mit Geistlicher frewd Melo-di - os, enz.

Terwijl A. in de moderne tonaliteit van *ut* geschreven is, stemt B. met de hypophrygische tonaliteit van Ps. 73 der *Sout.* overeen, en vindt men in C. en in D, onder den invloed der moderne tonaliteit, den leidtoon in de cadenzen door accidentalen aangeduid. Dat men bij het aanbreken der 17^e eeuw het begrip der oude tonaliteit verloren had, blijkt onder andere aan de melodie van den "Veni creator", die men op bl. 296 van het *Prieel der Gheestelijke melodie*, 1609, aantreft en waar niet alleen de *fa* # maar nog de *ut* # gebruikt wordt :

(1) Drukfout in den tekst voor :

Nog erger ziet het uit met de variante E. die tot geene tonaliteit terug te brengen is.

In verscheidene nummers van het *Een devoot ende prof. boeckken*, wordt de tonaliteit miskend, terwijl integendeel de Souterliedekens door nauwkeurigheid der muzikale teksten uitmunten. Wij houden het ervoor, dat de melodie van het oud Meilied wel degelijk in de hypophrygische tonaliteit gezongen werd.

XLV.

TRUEREN SO MOET IC NACHT ENDE DACH.

Ps. 75.

Re met Si $\sharp$

The musical score is written for voice and piano. The voice part is in a single melodic line, while the piano accompaniment consists of two staves (treble and bass clef). The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 2/2. The score is divided into two systems. The first system contains the first two lines of music, with the lyrics 'True-ren so moet ic nacht en - de' under the first line. The second system contains the next four lines of music, with the lyrics 'dach, en-de li-den al-so groot ver-lan -' under the third line and 'ghen om een die lief-ste die ic oit' under the fifth line. The piano accompaniment features chords and arpeggiated figures, with some triplets and a quintuplet in the right hand.

True-ren so moet ic nacht en - de

dach, en-de li-den al-so groot ver-lan -

ghen om een die lief-ste die ic oit

1. Trüeren so móet ic nácht ende dách,
ende liden also gróot verlánghen
om éen die liefste die íc oit sách;
si héeft mijn hérteken bevánghen,
doorschóten héeft sijt also ménichfóut.
si héeft mijn hérte in háer ghewóut,
na háer staet mijn verlánghen.
2. Ín wat pláetsen dát ic bín,
si stáet in mijn ghedáchte.
daer en mách gheen líever líefken comen ín,
bi dághe nóch bi náchte.
dat héeft haer cláer aenschíjn ghedaén.
wóude si mí in haer hérteken ontfáén,
so wáer alle mijn liden sáchte.
3. In álle dése wérelt wíjt
en wéet ic ghéen so líeve;
als íc aensíe haer cláer aenschíjn,
daer áf neme ic álle minen gheríeve.
mer lácen, áls ic van háer moet síjn,
só is álle mijn blíschap píjn,
ic en dóe niet dan súchten en béven.

4. Hélp't, ríjé Gód! hoe wée íst mí,
als íc van háer moet schéiden.
och móchten wi wésen van cláppaerts vri,
so wáer míjn hérte ghenésen.
sí brénghen díe ménighe ín swáer verdriét.
schóut quade tónghen wáer ghise siet;
sí sijn so válsch gheprésen.
5. Cláppaerts móeten cláppaerts sijn,
íc wílse gaen láten váren,
ende schénken der álder líefste míjn
thien duísent góeder járen.
sí ís díe líefste op ál aertríjé,
íc wílse gaen díenen ghetróuwelíjé.
God wíl míjn líefken bewáren!
6. Help, ríjé God hére, hoe wée íst mí,
als íc van háer moet schéiden;
trúeren, ghi blíjft mí áltoos bí.
God wíl míjn líefken gheléiden.
al ís míjn ávontúere dus cránc,
íc hópe het sal béteren éér íet lánç,
den tíjt moet íc verbéiden.

TEKST.

Antw. Lb., N° 147, bl. 219, "Een out liedeken." — Aangehaald bij Dr KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 325. — Geest. lied, H. v. F. *Hor. Belg.* X., N° 50, bl. 116, op de wijs: "Truren moet ic nacht ende dach ende hebben swaer verlanghen om een..." doch met vijf- in stede van zevenregelige strophe. — Geest. parodie in *Een dev. ende prof. boeckken*, Antw. 1539, bl. 78 r°-v^o. (Uitgave D. F. SCHEURLEER, bl. 164 en aantekeningen aldaar, bl. 343). — Aangeh. als wijs in: *Den geheelen Soudter des H. Propheten enz.*, 1567, zie WACKERNAGEL, *Lieder der Nederl. Reform.*, bl. 24.

AANTEEEKENINGEN.

- 1 str., 1 r. *Sout.* sic, tekst : *Trueren moet ic.*
 3 str., 2 r. t. : *lief.*
 3 str., 4 r. t. : *mijn gherief.*
 6 str., 1 r. Vergel. str., 4, 1.
 6 str., 6 r. t. : *eyt lanck.*

MELODIE.

Sout. Ps. 75. Deze mel. behoort minstens tot de XVe eeuw, en wordt, doch met varianten, teruggevonden in *Een dev. ende prof. boeccken*, t. a. p. Wij laten de melodie uit dit laatste, met onze moderne notering, volgen. — De *ut*-sleutel op de tweede lijn, in den tweeden, derden en laatsten notenbalk, dient in den muzikalen tekst door *fa*-sleutel op dezelfde lijn te worden vervangen.

True-ren so moet ic nacht en - de dach En - de

li - den swaer ver - lan - ghen Om een die

ick niet sien en mach, Si hout mi thert be -

van - ghen. Och si is moe-der en - de ma-ghet

fijn, Och wou-de si mijn - der ghe - na - dich

sijn, Soe en waer ic niet be - ghan - ghen.

Sout.: Sol Sol

XLVI.

O LUSTELIKE MEI, GHI STAET NU IN SAISOENE.

Ps. 79.

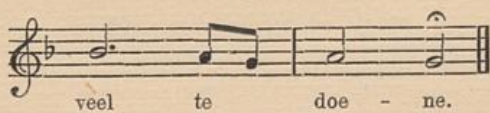
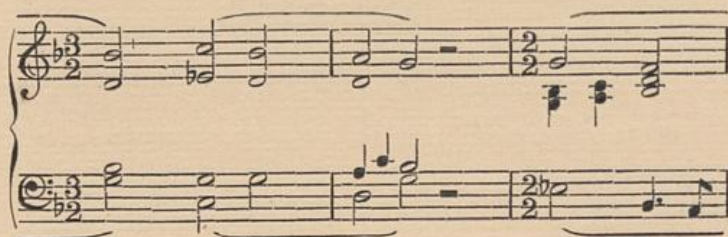
Hypodorisch.

The musical score is written for a single melodic line and a piano accompaniment. The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is 2/2. The score is divided into six systems, each with a vocal line and a piano accompaniment. The lyrics are written below the vocal line. The music features several triplets and a quintuplet. The tempo/style is indicated as 'Hypodorisch'.

O lus - te - li - ke mei, ghi staet nu in sai -

soe-ne, schoon en-de groe-ne, die voghelkens sin - ghen

nacht en - de dach. dies ic wel mach

1. O lústelike méi, ghi stáet nu in saisóene,
schóon ende gróene,
die vóghelkens sínghe nácht ende dách.
díes ic wel mách,
sónder verdrách,
aensíen rein óghe opslách
van mijn lief cóene;
haer líefde máect mi véel te dóene.
2. Int vélt staet ménich schóne blómme;
wie sóude se sómmen?
hoe lústelic dat gérseken uiter áerden sprúit!
lóof ende crúit
ghéeft mi virtúit;
o mýnder herten juít
verblýt den dómmen.
een tróostelic wóort laet, líef, van u cómmen.
3. Schoon líef, ghi sijt die líefste creatúre;
mijns lévens dúre
blíve ic ghestádich tot ín mijn dóot.
rein líef minjóot,
tróost mi, tis nóot,
díe mijn herte doorschóot.
rein máget púre,
om úwen tróost ist dát ic labúere.
4. Schoon líef, ghi ácht mijn wóordekens cléne.
díes ic in wéne
blíve met drúcke so séer doorwónt;
ghí sijt diet dóet.
schóon beelde sóet,
verhúecht sin énde móet;
met úwen troost réne
worde íc verblýt door ú alléne.

5. Princérsselic gréin, wien ic ghéerne aenschóuwe,
blúst minen róuwe,
laet mí, arm díenaer, tróost ontfaen.
rein vróuwelic gráen,
hóort mijn vermaen;
laet mí in u grácie stáen,
so sál ic met tróuwe
u díenen, lústelíke vróuwe!

TEKST.

Antw. Lb., N° 128, bl. 194, "Een nieu liedeken." — Over de "Mei-
liederen" Dr KALFF, "Het Lied in de M. E." bl. 298 en volg.

AANTEKENINGEN.

- 1 str., 1 r. : *Sout. sic.* — *A. L.*, *zijt nu in.*
1 str., 8 r. tekst : *macht mi.*
2 str., 1 r. t : *ménichté van blómmen.*
2 str., 6 r. t : *juyt* = jubílum, jubílatus (Kil.)

MELODIE.

Sout. Ps. 79. — Aangeh. in *Een nieu Liedénboek*, 1562. Zie WACKER-
NAGEL, *Lied. der Nied. Reform.*, bl. 14.

XLVII.

OP ENEN MORGHEN STONT.

Ps. 81.

Hypodorsch.

The musical score is written for a single melodic line on a treble clef staff. The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is 2/2. The score consists of 12 measures, with the first measure being a whole rest. The melody features several triplet markings (indicated by a '3' over a bracket) in measures 3, 5, 7, 9, and 11. The lyrics are written below the staff, aligned with the notes. The score is divided into two systems of six measures each. The first system ends with a double bar line, and the second system ends with a final double bar line.

Op e - - - nen mor-ghen

stont, so ist dat ic be - ghin - ne, daer

hoor-de ic e - nen ro - den mont, si sanc so

wel van min - nen, van min - nen.

1. Op énen mórghen stónt,
So íst dat íc beghínne,
daer hóorde íc enen róden mónt,
sí sánc so wél van mínnen.
2. Haer vóis die gáf mí confórt,
béter dan een náchtegále;
désghelijcs en hébbe íc noít ghehóort,
van één so cúische smále.
3. Natúre heeft mí gheléert,
míjn sinnen sijn daer toe bedwónghen,
om te trécken ín een príeel,
daer álle die vóghelen sónghen.

4. Al óp der vóghelen sánc
en ácht ic níet seer véle;
veel sóeter ís dat gheclánc
van míjns liefs cláerder kéle.
5. Ic quáam aldáer ic vánt
een schóne mághet réine
ghinder sítten óp énen cánt
al bí een cláer fontéine.
6. Als mí die mághet sách,
haren sánc heeft sí gheláten,
sí riep so lúide : « o wí, o wách,
mine éere bóven máten !
7. « Ai, » séide sí, « wel vúil cockijn,
wilt ghí mijn vrúecht versmáden,
ic méende hier alléne te sijn,
mi dúnt ic bén verráden. »
8. Hi séide : « mijn útvercoren júecht,
mijn álder wéerste vróuwe,
ic en beghére ooc níet dan dúecht,
dat néme ic óp mijn tróuwe. »
9. Si séide : « gaet wéch vuil serpént,
u tónghe heeft séer ghelóghen,
het feníjn is in ú presént,
mi dúnt, ic bén bedróghen. »
10. Die dit líedeken éerstwerf sánc,
wat lóon sal Gód hem ghéven?
syn sóete lief al bider hánt,
daer mé dat éwich léven.

TEKST.

Antw. Lb., N^r 133, bl. 200, " Een nieu liedeken. "

AANTEEEKENINGEN.

- 1 str., 1 r. *sic*, *Sout.* en *Kamper Lb.* — *A. L.* : *stonde.*
 1 str., 2 r. *sic*, *Sout.* — *A. L.* : *Alom den mei soo ist beghinnen.*
 4 str., 4 r. Zie bl. 17 hierboven.
 5 str., 2 r. tekst : *A. L. schoon, reyn.*
 5 str., 4 r. *al* bijgev.
 10 str., 2 r. t. : *sal hém God.*

MELODIE.

Sout. Ps. 81 " na die wise : *Op enen morghen stont || so ist dat ic beghinne. Int walsche : Sur le pont Davigon (sic).* " — Over deze melodie, zie bl. 100 hierboven. Bij nader onderzoek is het ons gebleken, dat dezelfde melodie schuilde onder superius en tenor van de vierstemmige behandeling door een onbekende, welke voorkomt in PETRUCCI's *Harmonice musices Odhecaton*. Ziehier overigens den aanvang van dit stuk, zooals men dien vindt bij WECKERLIN, *La Chanson populaire*, bl. 64 :

Sur le pont d'A-vi - gnon,

Sur le pont d'A-vi-

Ma bell' passe et re - pas - se.

gnon.

Van eene andere meerstemmige behandeling is ons alleen de baspartij bewaard in het *Kamper Lb.*, beschreven bij Dr KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 642 en volg.

„Op eenen morgen stont „ wordt aangeh. *Amst. Pegasus*, 1627, voor een lied met zesregelige strophe en gansch anderen versbouw.

Sedert het schrijven dezer regelen werd de volledige melodie naar Petrucci's *Odhecaton*, uitgegeven door JULIEN TIERSOT, *Histoire de la chanson populaire en France*, bl. 464, Parijs 1889. Dezelfde schrijver leert dat er op dit lied eene mis bestaat van Certon, die gedrukt werd in 1558, en geeft bl. 209 en 383, twee oude, nog thans in Frankrijk zeer verspreide huwelijksliederen (*chansons de nocces*) die dezelfde melodie tot grondslag hebben; verder, eene Gallicaansche kerkmelodie welke in de provinciën van Calvados gezongen werd vóór het invoeren der Romeinsche liturgie en waarvan de cadenzen met die van onze melodie nagenoeg overeenstemmen. Wij laten een der huwelijksliederen, benevens de kerkmelodie volgen :

Sur le pont d'A - vi - gnon, j'ai ouï chan-ter la

bel - le, Qui dans son chant di - sait u

ne chan-son nou - vel - le.

Cum in - vo - ca - rem ex - au - dit me De - us
jus - ti - ti - ae me - ae : in tri - bu - la - ti - o - ne
di - la - tas - ti mi - hi.

XLVIII.

IN OOSTLANT WIL IC VAREN.

Ps. 82.

Re met St.

The musical score is written in 2/2 time and consists of two systems of vocal and piano accompaniment. The vocal line is in the treble clef, and the piano accompaniment is in the bass clef. The lyrics are written below the vocal line. The score includes several triplet markings (indicated by a '3' over a group of notes) and slurs. The lyrics are: 'In Oost-land wil ic va-ren, mijn bli-ven en is hier niet lanc, met een-der scho-nen vrou-wen, si heeft mijn hert in be-dwanc. Hi'.

In Oost-land wil ic va-ren, mijn bli-ven en

is hier niet lanc, met een-der scho-nen

vrou-wen, si heeft mijn hert in be-dwanc. Hi

nam dat maech-de - ken rei - ne al bi - der

wit - ten hant, hi lei - de-se op een

ein-de, hi lei - de-se op een ein - de daer hi dat

bed - de - ken vant.

1. « In Oóstant wíl ic váren,
mijn blíven en ís hier niet lánç,
met éender schónen vróuwen,
si héeft mijn hért in bedwánc. »
2. Hi nám dat máechdeken réine
al bíder wíttén hánt,
hi léidese óp een éinde,
daer hí dat béddeken vánt.
3. Daer lághen si twée verbórghen
den lieven lánghen nácht,
van sávonts tóttén mórghen,
tot dat schéen den líchten dách.
4. « Wel óp, ghi rídder cóene! »
sprac sí, dat méisken fíjn :
« kéert u hérwaerts ómme,
mi wéct een vóghelkíjn. »
5. — « Hoe sóude ic mí omkéren,
mijn hóoft doet mí so séer!
en wáer dat níet gheschíedet,
ten schíede némmerméer.
6. « Hád ic nú drie wénschen,
drie wénschen álso éel,
so sóude ic nú gaen wénschen
drie rósen óp énen stéel.
7. « Die éene sóude ic plúcken,
die ánder láten stáen,
die dérde sóude ic schénken
der liefster díe ic háen.

8. « Aen ghéne gróene héide
daer stáen twee bóomkens fijn,
die éen draecht nóten muscáten,
de ánder draecht nághelkijn.
9. « De nághelen díe sijn sóete,
die nóten díe sijn rónt :
wannéer so sál ic cússen
mijns líefkens róden mónt? »
10. Die óns dit líedeken schóne
so wél ghesóngghen háet,
dat héeft ghedaén een lántscnecht;
god ghéve hem éen goet jáer!

TEKST.

Antw. Lb. N° 97, bl. 146, « Een nieu liedeken, » waar de strophe uit vier verzen bestaat, terwijl volgens de *Sout.* de strophe uit negen verzen samengesteld is. Dienvolgens is men verplicht, wil men de melodie der *Sout.* met bovenstaanden tekst bewaren, twee strophen bijeen te voegen met herhaling van een vers. — H. v. F., *Hor. Belg.*, II, N° 103, bl. 206.

Over het « Oostlant, » d. i. « het verre lant », zie Dr KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 366.

Het lied bij WILLEMS, *Oude Vlaemsche Liederen*, N° 19, bl. 35 « Naer Oostland willen wy ryden, » en door dezen Uitwijkelingslied der XIIe of XIIIe eeuw genaamd, berust op een anderen, *viifregeligen* tekst en op eene andere melodie. Zooals H. v. F. dacht en Dr K. bewees, is de tekst veeleer 17^e eeuwsch; men mag er bijvoegen dat de melodie bij Willems, insgelijks op de 17^e eeuw wijst. Over dit laatste lied zie onze aanmerkingen verschenen in de *Nederl. Dicht-en Kunsthalle*, jaargang 1887, bl. 343. — Bij WACKERNAGEL, *Lieder der Nied. Ref.*, N° 5, bl. 82, vindt men een geestelijk lied, op de wijs « Na Oostlandt wil ick varen, » getrokken uit de *Veelderhande Liedekens*, uitg. 1569, dat aanvangt: « Ick hoore de basuyne blasen » en dat zooals de berijming van Ps. 82 der *Sout.* negenregelige strophe heeft.

AANTEKENINGEN.

1 str., 4 r. *sic.* H. v. F.; tekst: *herteken bevaen.*

2 str., 1 r. t. : *maechdeken bijder hant.* — Str. 2 en 3 geven de 8^e en 9^e str. weer van het lied bij W., N° 19. Zie mede hierboven, bl. 227, str. 4.

4 str., 1 r. *ghi*, bijgev.
5 str., 2 r. t. : *wee*.
5 str., 3 r. t. : *ghesciet*.
7 str., 1 r. t. : *een*.
8 str., 4 r. t. : *naghelkijns*; H. v. F. : *naghelkijn*.
9 str., 4 r. t. : *liefs*.
10 str., 1 r. t. : *liedeken sanc*.
10 str., 2 r. *sic* H. v. F.; t. *hae*.

MELODIE.

Sout. Ps. 82. — Dr A. LOMAN, *Twaalf Geuzenliedjes*, N° 6, melodie gebracht op het lied, met negenregelige strophe : " Ontwaect ghy christnen alle, „ dat dagteekent van 1573 en, volgens het *Geuze Lb.* (z. j., doch denkelijk van 1603), gezongen werd op de wijs : " Nae Oostland wil ic varen. „

XLIX.

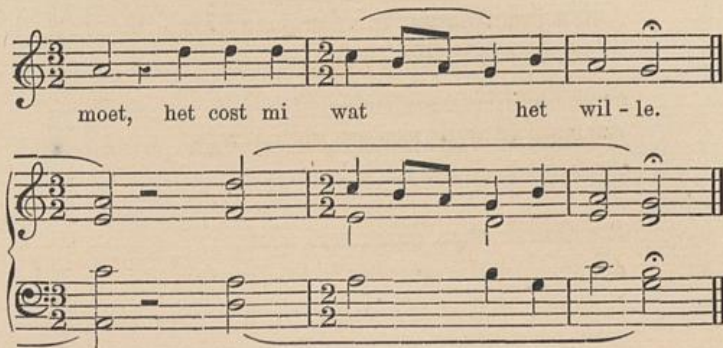
TE BRUNSWIJC STAET EEN STENEN HUIS.

Ps. 83.

Hypophrygisch.

The musical score is written for a single voice and piano accompaniment. It consists of two systems of staves. The first system has a vocal line and a piano accompaniment. The second system also has a vocal line and a piano accompaniment. The tempo is marked 'Hypophrygisch.' and the mode is indicated by a '3' over a bracket in the first measure of the vocal line. The lyrics are in Dutch and are written below the vocal line.

Te Brunswijc staet een ste-nen huis, daer sit een fijn
maecht ter venster uit met haer bruin o - ghen
cla - re. de self-de maecht ic heb - ben

1. Ic réde een máel in een bóssche dál;
 ic vánt gheschréven óverál,
 hoe dát een schoon máechdeken wáer.
 te Brúinswije stáet een hóghe hûis,
 daer íc so gáerne wáer.
2. Te Brúinswije stáet een sténen hûis,
 daer siet een fijn máecht ter vénster út
 met háer bruin óghen cláre.
 de sélfdé máecht íc hébben móet,
 het cóst mi wát het wille.
3. Si sách mi óver de óxel án,
 si séit : ic wáer gheen édel mán,
 ic en wáer niet háer ghelíke,
 sí wil hébben een édel mán,
 een schóne ende óoc een ríke.
4. Joncfróuken láet mi ónbegehét,
 ic bén mijns góets een árm cnécht,
 ic wáer wel úws ghelíke :
 een ríke cóopman wórt wel árm,
 een árme lántscnecht ríke.

5. Adieu joncfrouwe, ic váer daer héer,
ic sètte ú al ín mijn déer,
door énen róse gáerde;
daer sál ic wáchten een cléine wijl,
daer sál ic ú verwáchten.
6. Díe dit líedeken éerstwerf sánc,
éen vroom lántscnecht ís hi ghenáemt.
hi hévet wél ghesónghen;
hi dríncet veel liever den cóelen wíjn
dan twáter úiter brónnen.

TEKST.

Antw. Lb., N^r 84, bl. 127, " Een nieu liedeken. " — WILLEMS, *Oude Vl. Lied.*, N^r 102, bl. 241. Naar de Duitsche bronnen bewerkt, zie Dr KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 448. — *Paradijs der gheest. vreuchden*, Antw. 1617, bl. 198, geest. lied " op de wijze : Te Bruynswijck staet een hooghe huys. " — Duitsche teksten bij UHLAND, N^r 154 A en B, en bij BÖHME, *Altd. Lb.* N^r 429, bl. 535.

AANTEEEKENINGEN.

- 2 str., 1 r. tekst : *sic. Sout.* — *A. L.*, *hooghe huis*.
 2 str., 3 r. t. : *clær*.
 2 str., 4 r. t. : *wil ic hebben*.
 2 str., 5 r. t. : *tcost, wil*.
 3 str., 5 r. t. : *schoon*.
 4 str., 2 r. t. : *arm*, lees *arrem*, gelijk nog in de 17^e eeuw. Duitsche tekst : " Ic bin mins guts ein armer knecht. "
 4 str., 4 r. t. : *rijc*.
 4 str., 5 r. t. : *een arm lantsnecht wort wel rike*. Duitsche tekst : " Ein armer reuter reiche. "
 5 str., 2 r. *sette u*, zonder elisie.

MELODIE.

Sout. Ps. 83. — Volgens de aanduiding in de *Sout.* vangt het lied aan met de hierbovenstaande tweede strophe.

Ecclesiasticus van FRUYTIERS, Antw. 1565, N^r 19, bl. 46, zelfde melodie, naar de wijs : " Te Munster staet een steenen huys. "

" Te Brunswijck " enz. wordt aangegeven als wijs voor het lied :

„Adam was een verloren man.“ Zie WACKERNAGEL, *Lieder der Nied. Ref.* bl. 13. Dit lied dat ook voorkomt in *Een nieu Liederboek*, 1562 (zie WACKERNAGEL, t. a. p., bl. 14) wordt mede gevonden in het vermelde *Paradijs der gh. vr.*, bl. 77, met het opschrift: „Op de wijze van 't liedeken van Munster.“ Het lied „Vanden storm van Munster“ is te vinden: N° 168, bl. 253, *A. L.*; het heeft denzelfden strophenbouw als N° 84 hierboven uit dezelfde verzameling. In Ps. 83 hebben wij dus ook de melodie van N° 168 *A. L.* — De wijs „van Munster“ wordt nog aangehaald voor de liederen: „Die den spaenschen Senacherib hoort“ (*Beleg van Alckmaer*, 1573) en „Wie wil hooren een nieu liet“ (*Slag bij Mooch*, 1574); zie VAN LUMMEL, *Nieuw Geuzenlied-Boek*, bl. 147 en 206.

L.

EEN BOERMAN HADDE EEN DOMMEN SIN.

Ps. 86.

Hypodorisch (zestonig).

The musical score is written for a single melodic line in treble clef, with a piano accompaniment in bass clef. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 6/4. The melody consists of several phrases, some of which are marked with a '3' indicating a triplet. The lyrics are written below the notes.

Een boer-man hadde een dom-men sin, daer op so

schaf-te hi sijn ghe - win; het voer die boerman uit

mei en, hi brocht si - nen

here een voe-der houts, sijn-der vrou-we den coe-len

mei e.

1. Een bóerman hádde een dómmen sín,
daer óp so scháfte hi sijn ghewín;
het vóer die bóerman uit méien,
hi brócht sinen hére een vóeder hóuts,
sijnder vróuwe den cóelen méie.
2. Die bóer al óp den hóve trát,
die vróuwe op hógher tinnen lách,
si lách op hógher sálen :
« mocht ic een corte wíle bí u sijn,
ic gáve mijn rós, mijn wághen. »

3. Die vróuwe die réden so háest vernám,
si liet den bóerman cómen án,
so héimelíc al stille;
al ín een dúister cámerkén,
daer déden si twée haren wille.
4. Doen hí sijn willeken hádde gedáen,
die bóer moste ván der tinnen gáen,
ende hí bestónt te clághen :
« ic ségghe u dat het één ghelijc dándér ís :
mi róut mijn rós, mijn wághen. »
5. Die hére quám uiter jáchte gheréen,
hi hóorde den bóerman clághen séer,
hi hóorde den bóerman clághen :
« ghi sécht dat het één als dándér ís ;
die wáerheid súldi mi sághen. »
6. Die bóer had schíer een lóghen bedácht :
« ic hádde een vóederken hóuts ghebrácht
ende dáer was een cróm hout ónder.
ic ségghe u dat het één als dándér bránt,
als sí bi den víere cómen.
7. « Hierom wás u vróu so grám,
dat sí mijn rós, mijn wághen nám,
om súlken cléinen schúlde.
ic bídde u, lieve hére mijn,
verwérft mijnder vróuwen húlde. »
8. Die hére ghínc voor sijnder vróuwen stáen :
« wat héeft desen ármén bóer misdáen,
schaemt ghí u níet der sónden?
gheeft hém sijn rós, sijn wághen wéer,
laet hem váren tot sínén kínder.

9. « Vaert hénen, vaert hénen, goed bóere mijn,
dat éerste sál u verghéven sijn,
vaert hénen dínre stráten;
och cómt ooc wéder áls ghi méucht,
brengt óns dat cróm hout váke. »

TEKST.

Antw. Lb. N° 35, bl. 50, « Een out liedeken. » Bij WILLEMS, N° 113, bl. 270, is de tekst overgenomen uit Cöster's « Klucht van Teewis de Boer. »

Men vindt aldaar nog eene tiende strophe :

Die boerman over der heide reet,
hi hief op en sanc een liet,
hi sanc mit luder kele :
« Ic heb mijn crom hout wel verkocht,
en al tot minen wille. »

Zie de aant. van Snellaert op W., t. a. p.

Over dit lied, Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 216.

AANTEKENINGEN.

- 1 str., 1 r. *Sout.* : een; *A. L.* : eenen.
1 str., 3 r. *W.* : weien.
1 str., 5 r. tekst : mey.
2 str., 5 r. *sic W.*; *A. L.* : ic gave daerom.
4 str., 2 r. t. : tinne.
4 str., 5 r. t. : *Ic segghe u dat het deen is ghetijc dander.* Zie str. 5.
5 str., 1 r. *sic W.*; *A. L.* : ghereden.
5 str., 2 r. *sic W.*; *A. L.* : sere claghen.
8 str., 3 r. t. : *Schaemt ghi u der sonder niet.*
8 str., 4 r. t. : Weder.

MELODIE.

Sout. Ps. 86.

Het lied behoort minstens tot de 15^e eeuw, zooals blijkt uit de benaming : « Een out liedeken, » uit de melodie zelf en uit de met onzen tekst in verband staande strophe voorkomende bij MONE, « *Anzeiger* » 1837, aangehaald bij BÖHME, *Alld. Lb.*, N° 82^a, bl. 170. BÖHME geeft de melodie naer een Lb. van 1537, als volgt :

Die welt hat ei-nen thum-men mü̇t, für-war es
thut die leng kein gü̇t, es für ein baur ins
hol - tze, er bracht seim herrn ein fü - der
holtz, mit sei-nem rösz-lein stol - tze.

De wijs „Een boerman „ enz. wordt aangegeven voor twee geestelijke liederen in *Een dev. ende prof. boecaken*, Antw. 1539, bl. 47 r°-v^o en 48 r° (Uitg. D. F. SCHEURLEER, bl. 103-104), doch de melodie aldaar — wij laten deze in moderne notatie volgen met de eerste strophe van een der geestelijke liederen — is zeer verschillend van die der *Sout.*, alhoewel de cadenzen in beide melodieën nagenoeg overeenstemmen :

Die si-nen voet set in ee-nen
do-ren en-de noch-tans wel weet te vo-ren dat hem
droefheyt sal bren-gen in - ne, coemt hem
daer af li-den oft tho-ren, men claecht hem veel te
min-ne e ro min-ne.

E ro minne, drukfout voor : *ja te minne*; een refrein met het niet zelden daarbij gebruikte bijvoegsel *ja*.

Het lied : « *Ik zie die morgen sterre breit* » (Vant Vriesken), *A. L.*, N° 92, bl. 138; — UHLAND, *Volkstieder*, N° 129; — WILLEMS, *Oude Vl. Liederen*, N° 111, bl. 265; — H. v. F., *Hor. Belg.*, II, N° 36, bl. 104; — Dr G. KALLF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 199 (volgens dezen laatste behoort het lied « *Vant Vriesken* » minstens in de 15^e, waarschijnlijk wel in de 14^e eeuw thuis), werd insgelijks gezongen op de wijs « *Een boerman* » enz., zooals blijkt uit het *Haerlems Oudt Lb.*, 1716, 27^{en} druk, bl. 34.

Bij BAÜMKER, *Das katholische deutsche Kirchenlied*, II, N° 370, bl. 334, treft men het begin onzer melodie (Ps. 83 *Sout.*) aan, ontleend aan een 17e eeuwsch Duitsch Lb.; de tekst, derde Boetpsalm, overgenomen uit een Duitsch psalmboek van 1582.

LI.

PEINSEN EN TRUEREN, DUCHTEN EN HOPEN.

Ps. 87.

Re met Si

Pein-sen en true-ren, ducht - ten en

ho - pen, mijn sin-ne-kens van mi stro - pen

mijn hert ghe - stelt in gro - ter

Péinsen en trüeren, dúchten en hópen,
mijn sínnekens ván mi strópen
mijn hért ghestélt in gróter pijn;
die tráenkens óver mijn óochskens lópen,
daer íc mijn áenschijn ín moet dópen,
als ic péins om die álder líefste mijn,
daer ic áltijt moet áf geschéiden sijn.

TEKST.

Alleen de eerste strophe bekend door *Het tweede musyck boecxken* 1551.
Zie over dit werk de nota op Ps. 34, bl. 218 hierboven en de aldaar
aangehaalde *Bijdrage tot het Nederlandsch volkslied in de 16e eeuw*, door
Jhr. Mr J. C. VAN RIEMSDIJK, N° 35, die het woord *stropen*, in het
tweede vers, uitlegt door *rooven*. Ook met die uitlegging blijft voor ons
het vers onverstaanbaar.

MELODIE.

Sout. Ps. 87. — Vierstemmig behandeld in *Het tweede musyck boecxken*,
t. a. p., door TIELMAN SUSATO.

LII.

HELP GOD, HOE WEE DOET SCHEIDEN.

Ps. 89.

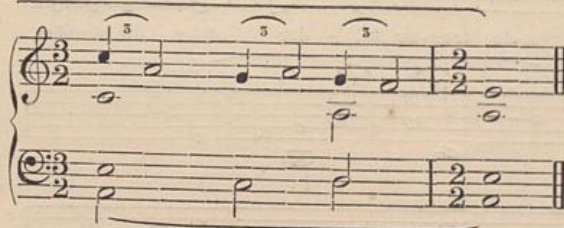
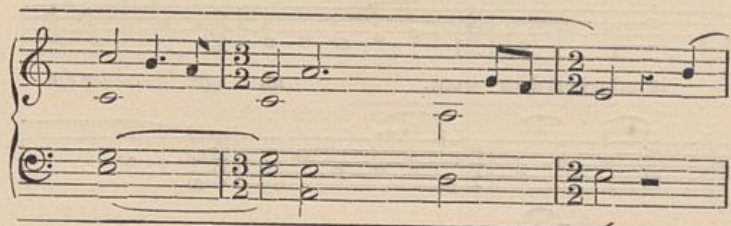
Dorisch.

Help God, hoe wee doet schei - den, hoe

is mijn hert door - wont. nu vare ic o-ver die

hei-de en-de true-re tal - der stont. die stonden

The musical score is written for voice and piano. The voice part is in the treble clef, and the piano accompaniment is in the grand staff (treble and bass clefs). The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 2/2. The score consists of six systems of music. The first system shows the beginning of the piece with a treble clef and a 2/2 time signature. The second system continues the melody and adds a piano accompaniment in the bass clef. The third system introduces triplets in the voice part. The fourth system continues the triplets and adds a piano accompaniment in the bass clef. The fifth system continues the triplets and adds a piano accompaniment in the bass clef. The sixth system concludes the piece with a final chord in the piano accompaniment.

1. Help Gód, hoe wée doet schéiden,
hoe is mijn hért doorwónt.
nu váre ic óver die héiden
ende trúere tálder stónt.
die stónden álso véle sijn,
mijn hért draecht héimelic líden,
al éest dat ic vrólic schijn.
2. Ic hádde een hóveken gheplántet
met véil ende cláver fijn,
het isser te vróech vervrósen,
dat dóet mijnder herten pijn;
vervrósen íst mi bi sónnen schijn,
dat crúit so lángher so liéver,
dat blóemeken verghéet niet mijn.
3. Dat blóemeken dát ic méne,
dat isser van édeler aért,
van áller dúechden réne,
haer móndeken isser sáert,
haer óghen sijn húpsch en dáertoe fijn,
als íc der liefsten ghedénke,
bi háer mocht ic ghéren sijn.
4. Mi dúnket in ál mine sinnen
ende ál s ic bí haer bín,
si ís een kéiserínne,
gheen liéver ic émmér ghewín,
met vróuden ís mijn herte becléet,
als íc der liefsten ghedénke
verdwenen is álle mijn léet.

5. Sal ic mijn bóelken beghéven,
als dicwils een ánder dóet,
ende vóort met ghenéuchte léven
ende vóeren enen húpschen móet?
dat en cán, dat en mách er dóch niet sijn.
God séghen ú int hérte,
het móet gheschéiden sijn!

TEKST.

Navolging van den Duitschen tekst bij UHLAND, N^r 67, bl. 99 en bi BÖHME, *Altd. Lb.*, N^r 262, bl. 339. Het eerste vers alleen van den Ned. tekst is ons door de *Sout.* bewaard gebleven.

MELODIE.

Sout. Ps. 89. — *Ecclesiasticus* van FRUYTIERS, 1565, N^r 77, bl. 165 —
Variante bij BÖHME, t. a. p.

LIII.

HOE LUIDE SANC DIE LEERAER OPTER TINNEN.

Ps. 90.

Hypodorsch.

The musical score is written for a single melodic line in a 2/2 time signature, with a key signature of one flat (B-flat). The lyrics are written below the notes. The score consists of six lines of music. The first line contains the lyrics 'Hoe lui - de sanc die lee-raer op - ter tin - nen :'. The second line contains the lyrics 'so wie met son - den is be - swaert, God'. The third line contains the lyrics 'late hem wel ver - win - nen, en - de ke - re zijn'. The fourth line contains the lyrics 'late hem wel ver - win - nen, en - de ke - re zijn'. The fifth line contains the lyrics 'late hem wel ver - win - nen, en - de ke - re zijn'. The sixth line contains the lyrics 'late hem wel ver - win - nen, en - de ke - re zijn'. The score includes various musical notations such as notes, rests, and triplets.

Hoe lui - de sanc die lee-raer op - ter tin - nen :

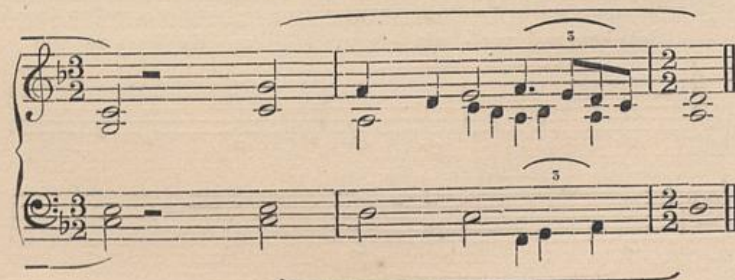
so wie met son - den is be - swaert, God

late hem wel ver - win - nen, en - de ke - re zijn

late hem wel ver - win - nen, en - de ke - re zijn

late hem wel ver - win - nen, en - de ke - re zijn

late hem wel ver - win - nen, en - de ke - re zijn

1. Hoe lúide sánc die léraer ópter tinnen :
« so wíe met sónden ís beswáert,
God láet hem wél verwínnen,
ende kére sijn hérte tot Góde wáert,
eer hém die dóot den wéch ondergáet.
si sijn wíjs diet cónnen versínnen. »
2. « Och édél ménsche, dénckt dat ghí moet stérven ;
en máect ghi u níet van sónden quíjt,
Gods ríke móet ghi dérvén.
ghí hebt dicwíjs versúimt den tíjt.
ten sí door Góds genádichéit,
die hélle móet u érvén. »
3. Ende dát verhóorde een jónghelinc jónc van járen,
« léraer, » séit hi, « dóet mi ghewách,
hoe móochdi dús ghebáren?
ic sál noch léven ménighen dách,
ende hébben blíschap áls ic plách,
daer ná te Góde váren. »
4. Die léraer sprác : « dat ís seer hóghe verméten,
óch waer sijn u gheséllen nú,
die bí u wáren gheséten?
si hádden der járen so véel als ghí,
waer sijn sí nú? beréctes mi :
die wórmén hébbense ghéten. »
5. Die jónghelinc sprác : « ic en cáns mi níet bedwínghen,
ic wíl ghebrúiken dat léven mýjn
met dánsen énde springhen.
si móeten stérven die vэгhe sijn,
laet óns gaen drínken den cóelen wýjn,
God sál ons wél ghehínghen. »

6. Die leraer sprac : « dit léven en mách niet dúren,
mér het verkéert so ménichsíns
in álso córter úren.
och wáerdi ván den sínne mýjn,
als ghí mi dúnet vol sónden síjn,
ghi en sóut niet dóen dan trúren. »
7. Die jónghelinc sprac : « men cán mi níet gheráden
dat íc dese wérelt soude schéiden ván
ende léven ín versmáden.
ic sál mí béteren áls ic cán ;
der wérelt vrúecht ende háer ghespán
en cán ic níet versmáden. »
8. Die leraer sprac : « ghi dúnet mi búiten kére,
dat ghí der wérelt vrúechden kíest
voor dat léven ván onsen Hére.
siet dat ghí so níet en ríest,
dat ghí dat ríke Góds verlíest,
dat dúren sal ímmermére. »
9. Die jónghelinc sprac : « sal íc Gods ríke derven,
so cláech ic mijnder ármer síelen misvál
dat íc sal móeten sterven.
ic hébbe ghemíst den réchten pát ;
wat sál ic dóen ? berécht mi dát,
dat ic schóuwe der hélien érvén. »
10. De leraer sprac : « wildí in dúechden rísen ?
den réchten wéch te Góde wáert
wil íc u so ghéerne wísen,
daer némmerméer en ís verdríet ;
doet áltoos wél, en twífelt níet
God sál u síele spísen ? »

11. Die jónghelinc sprác : « sal ic er sijn verlóren,
so mách mi wel róuwen dat léven mĳn,
dat ic oit wás ghebóren;
ic wille schóuwen der hĳllen pĳn,
so dát mĳn árm siele mach sijn
hier ná met Góde vereóren. »
12. Die léraer sprác : « wildí u sónden gaen bedínken
ende léven op Góds genádichéit,
sijn rĳc sal hí u schínken.
siet dát ghi ú daer tóe beréit,
óft ghi móet, voorwáer gheséit,
in die éwige allénde sínken. »
13. Die jónghelinc sprác : « die wérelt wíl ic láten,
ic wille Góde díenen altĳt
in mínnen énde in charitáten,
ende drághen énen gráuwen róc;
al wáer ic álder wérelt jóc,
ic hópe het sál mi báten. »
14. Die léraer sprác : « ghi ségghet álte wále;
dóet der wérelt sónden áf,
het bréngghet u ín die sále
dáer Gods énghelen síngghen lóf.
doet áltoos wél ende quĳjt u belóf,
ende schóuwet der hĳllen quále. »
15. Die jónghelinc sprác : « die quále móet ic schóuwen,
ic wille Góde díenen altĳt,
die wérelt wíl ic verdóuwen
ende máken mí van sónden quĳjt,
dat ic van Góde niet en hóre verwĳjt,
ic dúchte het sóude mi róuwen.

16. Die léraer sprac : « overdénken wi ónse sónden,
ende díenen den hére met herten devóot,
die doorsiet alle grónden,
ende béteren óns met háesten gróot,
eer óns comt áen die bitter dóot :
wi wórdén sálích vónden!

TEKST.

Antw. Lb., N^r 55, bl. 81 « Van den Leeraer upter tinnen. » — Geestliederen van denzelfden inhoud : *Hor. Belg.*, Pars X, N^r 122, bl. 246; N^r 123, bl. 248; — *Een dev. ende prof. Boeckken*, Antw. 1539, N^{rs} 120, 121 (Uitg. D. F. SCHEURLEER, bl. 148 en vlg. en aant. bl. 328); — *Antw. Lb.*, N^r 56, bl. 84; — WACKERNAGEL, *Lied. der Nied. Reform.*, bl. 125, getrokken uit *Een nieu Liedtenboeck* 1562, bl. 37; — Vermeld bij Dr ACQUOY, *Het Geest. lied in de Ned. vóór de hervorming*, bl. 47-48; — *Paradijs der gheest. vreuchden*, Antw. 1617, als wijs aangeh. voor geest. liederen, bl. 64, 124 « Hoe luyde sangh de leeraer », 127, 202. — Het voorlaatste lied, N^r 127, is eene herhaling van N^r 121 uit *Een dev. ende prof. B.* — De aanvangsregel : Hoe luide riep de ziel tot God van binnen » wordt op zijne beurt aangehaald als wijs in *Een nieuw devoot Geest. Lb.*, door NICLAES JANSSENS VAN ROOSENDAEL, Antw., z. j., bl. 73 (eerste druk omtr. 1594), voor het lied : « Ick arme ziele mag wel droevig klaegen. »

De wijs aangeduid door de *Hor. Belg.*, N^r 123 :

Hoe lustelic werd der minnen bant
ontsloten, mit groter.....

zal naar alle waarschijnlijkheid het begin uitmaken van een vroeger wereldlijk lied. — Nog als « stemme » aangehaald in den Rederijkersbundel, *Consthoonende Juweel*, Zwol, 1607, bl. R r r III. — In het 16^e eeuwsch Hs. N^r 1042 van Meerman, beschreven bij Dr ACQUOY, *Bijlagen tot het verslag der historische commissie van de Maatschappij der Nederl. Letterkunde te Leiden, 1887-1888*, vindt men een lied dat aanvangt : « Hoe luydt soe sanc die geest wt rechter minnen. »

N^r 60, bl. 90, *Antw. Lb.* « Een out liedeken, » dat volgt, waarvan de aanvang der 2^e en 3^e str. herinnert aan N^r 55, *A. L.* en dat denzelfden buitengewonen strophenbouw heeft als dit laatste, werd, buiten twijfel, ook op dezelfde melodie van Ps. 90 *Sout*. gezongen.

1. Het worp een cnaep so heimelike dinghen
al voor een borghers camerlijn;
sijn boelken was daer binnen,
het was eens borghers dochter goet.
daerop so schafte die cnape sinen moet :
na haer stont sijn verlanghen.

2. Hoe luide singhet die wachter opter tinnen :
" als twee schoon liefkens te samen zijn,
si moghen hem wel versinnen,
het is gheluc ende een goet jaer :
ic schenke mijn lief vijf duisent jaer,
mijn boel enen goeden morghen. "
3. Dat maechdeken sprac : " mach mi den cnaep niet werden,
in een duister camerken
van rouwe moet ic sterven.
och sterve ic nu, so ben ic doot,
so graeft mi onder die rooskens root,
so verre aen gheen groen heide. "
4. Hi nam dat maechdeken bider witter hant,
hi leidese door dat groene wout,
dat groene wout ten einde;
hi leidese onder een linde staet breit,
daer vonden si twee een bedde bereit,
si laghen daer bi malcanderen.
5. Si laghen daer den langhen nacht verborghen,
al in een duister camerken,
tot dat quam den lichten morghen.
tsmoghens vroeck, alst was schoon dach,
dat machdeken dede den ruiter gheclach :
si haddet so gheerne verborghen.
6. Die dit liedeken eerstwerf heeft gesonghen,
het was een ruiter uit Brabant.
uit Nederlant is hi ghecomen,
hi voerde een spiese op sijnder hant,
met pipen, met trommen trect hi door tlant,
sijn sinnen staen na den crighe.

De 4^e en 5^e strophe komen dikwijls en bijna onveranderd, in onze liederen terug, men vindt ze onder anderen in het *A. L.*, N^r 96, bl. 145 :

Str. 11. Daer laghen si twee verborghen,
die lieve langhe nacht,
vanden avont totten morghen,
tot dat scheen den lichten dach.

Ib. N^r 97, bl. 146 (vg. WILLEMS, *Oude Vl. Lied.*, bl. 36, str. 8 en 9 en H. v. F., *Hor. Belg.*, II, N^r 104, bl. 208, str. 4 en 5) :

Str. 2. Hi nam dat maechdeken bider hant,
al bi der witter hant,
hi leidese op een einde
daer hi dat beddeken vant.

Str. 3. Daer laghen si twee verborghen,
den lieven langen nacht,
van tsavonts totten morghen,
tot dat scheen den lichten dach.

Ib. N° 102, bl. 154; zie hierboven bl. 227, str. 4.

AANTEEEKENINGEN.

1ste TEKST.

3 str., 6 r. tekst : *met Gode*, zie *H. B.*, X, N° 123.
4 str., 2 r. *Och* bijgev.
5 str., 1 r. *sic H. B.*, N° 123; t. : *mi en can mi niet ontbringhen*.
7 str., 1 r. t. : *ontraden*.
11 str., 1 r. *er* bijgev.
11 str., 4 r. t. : *wil*.
11 str., 5 r. t. : *arm*, vg. bl. 347 hierboven, str. 4 en zie aant. bl. 328.
13 str., 2 r. t. : *wil*.
14 str., 1 r. t. : *seght*.
14 str., 5 r. *ende* bijgev.
15 str., 2 r. t. : *wil*.

2^e TEKST.

1 str., 3 r. t. : *boel*.
4 str., 1 r. *witter* bijgev.
6 str., 4 r. t. : *spijse* = *spies*, lans.
6 str., 5 r. *hi* bijgev.

MELODIE.

Sout. Ps. 90. Zelfde melodie, buiten kleine varianten, in *Een dev. ende prof. Boecaken*, t. a. p. Wij deelen deze door ons in moderne notatie gebracht, hieronder mede. — Eene andere variante bij BÄUMKER, *Niederl. geist. Lieder*, N° 35, *Vierteljahrsschrift*, 1888, bl. 228; daarbij nogmaals eene variante van de hierboven aangehaalde geestelijke teksten.

Onder N° 106, bl. 202, deelt BÖHME *Alt. Lb.* eene vergeestelijking mede "Ein leerer rüft", in 1429 door H. VON LOUFENBERG naar een Wachterlied gedicht. Zie echter over dit punt H. v. F., *Gesch. des deutschen Kirchenliedes*, N° 220, aant. — Ofschoon, zooals BÖHME zegt, de tonaliteit der melodie van dit laatste lied moeilijk kan bepaald worden, heeft deze zang toch zekere karaktertrekken gemeen met Ps. 90, zoodat die wijs tot de 14^e eeuw kan opklimmen. — De melodieën bij BÄUMKER en bij BÖHME, waarnaar wij hier verwijzen, werden beide herdrukt bij D. F. SCHEURLER, t. a. p. bl. 329.

LIV.

HET SOUDE EEN MEISKEN GAEN OM WIJN.

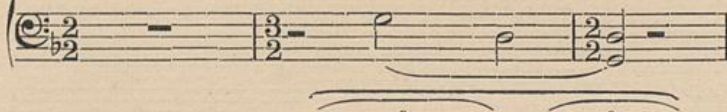
Ps. 92.

Re met Si

Het soude een meis-ken gaen om wijn, twas

sa-vonts al so la

te; wat vantse in ha-ren we - ghe

1. Het souden een méisken gáen om wíjn,
twas sávonts álso láte;
wat vántse in háren wéghe staen?
een háselasrbóom was gróene.
2. « Wel háselasrer, » séise, « wel háselasrbóom,
waerván sijt ghí so gróene? »
« wel méisken, » séi die háselasrbóom,
« waerván sijt ghí so schóne? »
3. — « Waerván dat íc so schóne bén,
dat sál íc ú gaen ségghen :
íc éte der ghebráden ende drínke den wíjn,
ende slápe op een plúimen bédde. »
4. — « Eét ghi der ghebráden ende drínct ghi den wíjn,
ende sláept ghi op een plúimen bédde,
die cóele dáuwe váltér op míjn,
ende dáervan bén íc so gróene. »
5. — « Vált er die cóele dáuwe op ú,
ende sijt ghi dáervan so gróene,
mer swínters alst hágelt, cóut valt die snée
ende sijt ghi weer, háselasrer, gróene. »

6. — « Gheráke ic swínters mijn bláren quijt,
inden sómer críjghe icse wére;
mer een méisken dát hare ére verléest,
si en críjcht die némmer mére. »
7. — « Wel háselael, » séise, « wel háselaelersbóom,
ic dánke u vóor u lésse,
ic wásser te wéghe naer mijn sóete lief,
mer nú ga ic wéder kéren. »
8. — « Ja, kéert ghi wéder, so dóet ghi wél,
trect bóven al óp u cámer;
al wáert ghi vier hóndert mílen er ván,
so Gód gheeft, ghi cómt noch te sámen.

TEKST.

In Mnl. gebracht naar aanleiding van de nieuwere teksten voorkomende bij Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 350, en bij LOOTENS en FEYS, *Chants populaires Flamands*, N° 33, bl. 54 « Er zou een maagd om bloemetjes gaan. » Over dit lied, ook bij de Duitschers bekend, zie *Het Lied in de M. E.*, t. a. p.

AANTEEKENINGEN.

1 str., 3 r. Hetzelfde vers *Antw. Lb.*, N° 67, str. 2, bl. 101.

MELODIE.

Sout. Ps. 92, na die wise : « Het soude een meiske gaen om wijn ». — Andere melodie bij LOOTENS en FEYS, t. a. p. — Er bestaan van den componist SAMPSON of SAMSON, een vierstemmig lied : « Es sout ein meiskin holen win », gedrukt in 1537 en eene vierstemmige mis op het lied : « Es solt een megdlein holen wein », gedrukt in 1540. Zie AMBROS, *Gesch. der Musik*, 2^e uitg. III, 276 en R. EITNER, *Bibliogr. der Musik-Sammelwerke des XVI. und XVIII. Jahrhunderts*, bl. 829. Deze laatste, t. a. p., bl. 316, vermeldt nog twee meerstemmige bewerkingen van den Duitschen tekst, door onbekende componisten, gedrukt in 1545 en 1550.

LV.

HET VLOOCH EEN CLEIN WILT VOGHELKEN.

Ps. 96.

Ut mod.

The musical score is written for a single voice and piano accompaniment. It consists of eight staves, each with a vocal line and a piano accompaniment line. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 2/2. The tempo is marked 'Ut mod.'. The lyrics are in Dutch and are written below the vocal line. The piano accompaniment features a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. The overall mood is contemplative and serene.

Het vlooch een klein wilt vo-ghelken tot mijns liefs venster

in, het clop-ter al - so li - se - lijc met

si - nen sna-vel - kin : " staet op en - de doet mi

o - pen, ic heb - be te nacht ghe - vlo -

ghen al door die wil - le dijn.»

1. Het vlóoch een cléin wilt vóghelken
tot mijns liefs vénster ín,
het clópter álso líselijc
met sínen snávelkín :
« staet óp ende dóet mi ópen,
ic hébbe te nácht gevlóghen
al dóor die wílle díjn. »

2. — « Hebdí te nácht ghevlóghen
al dóor die wille mĳn,
so cómt ter hálver míddernacht,
ic sál u láten ín;
ic wíl u décken wárme,
ic wíl u vříendlic slúiten
al ín den ármen mĳn. »
3. Ende dát verhóorde een wáchter
op hógher tĳnnen hi lách :
« ic dácht ghi wáert een hŭpsche
een hŭpsche máechdelĳn,
ende ghi hebt ín gheláten
den lántsnecht ván der stráten,
den álder líefsten dĳn.
4. — « Och willet wáchter swĳghen,
laet dát verhólen sĳn,
so wíl ic wáchter u schénken,
van góude een vĳngherlĳn
ende een cránselĳn van sílver.
och hère, Gód van den hémel,
hoe ís die dách so lánc. »
5. — « Die dách en ís so lánghe niet,
het wért wel wéderom nácht;
mi héeft so hŭpsch een máechdelĳn
een bíslapen tóegesácht.
och, mócht ic bí haer slápen,
mĳn trúeren sóude ic láten
ende hébben enen vřien móet. »

6. « Och mócht ic bí u slápen
schoon líef, mocht dít geschien,
mijn trúeren sóude ic láten,
weder frísch ende vrólic sijn,
ende hébben enen húpschen móet.
om mínes bóelen willen
vertére ic ál mijn góet. »
7. Die ons dit líedeken éerstwerf sánc,
so wél ghesónghen héeft,
dat héeft ghedaén een lántsnecht vroom;
God ghéve hem een vrólic jáer.
hi hévet so wél ghesónghen,
God scénde alle níders tónghen!
hi hévet enen vríen móet.

TEKST.

Navolging van den Duitschen tekst voorkomende bij BÖHME, *Altd. Lb.*, N^r 115, bl. 214, met behulp van N^r 77, bl. 115, *Antw. Lb.* « Een amoreus liedeken, » waarvan de tekst corrupt is. De Deutsche versbouw en de berijming van Ps. 96 der *Sout.* wijzen op eene zevenregelige strophe, terwijl de strophe van het *A. L.* zesregelig is; ook de melodie wijst op een zevenregelig schema. Zie over dit lied: Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 291. — Er bestaat volgens HOFFMANN v. F., *Geschichte des deutschen Kirchenliedes*, 3^e uitg., N^r 223, bl. 393, eene Deutsche vergeestelijking van dit lied. Die meening wordt op goeden grond bestreden door BÖHME, t. a. p., N^r 597, bl. 706 en door BÄUMKER, *Das kath. deutsche Kirchenlied*, II, N^r 40, bl. 109.

AANTEKENINGEN.

Volgens den algemeenen gang van het lied, bestaan al de verzen uit drie accenten. Echter in str. 1, r. 1 en 3; str. 2, r. 3; str. 5, r. 1 en 3 en str. 7, r. 3 — ten ware men dit laatste vers scandeerde: « dat heeft ghedaén een lántsnecht vróom » — wordt de vertraging die in de melodie op het laatste accent van het vers ontstaat, uitgebreid, zoodat het vers werkelijk vier accenten bekomt.

1 str., 1 r. *Sout.* sic. *Antw. Lb.*, « Het vlooch een so kleinen wilt voghelken. »

MELODIE.

Sout. Ps. 97. Zelfde mel. *Ecclesiasticus* van FRUYTIERS, 1665, N° 110, bl. 204. — Variante, bij BÖHME, t. a. p. — Vierstemmige bewerking doo een onbekend 16^e eeuwsch componist, herdrukt bij VON LALIENCRON, *Die historischen Volkslieder der Deutschen, Nachtrag*, 1869, bl. III, Beilage 2.

LVI.

EEN JONGHE MAECHT HEEFT MI GHEDAECHT.

Ps. 98.

Re met Si.

The musical score is written for a single voice and piano accompaniment. It consists of six systems of music. The first system is a single melodic line in G major, 2/2 time, with the lyrics 'Een jon-ghe maecht heeft mi ghe-daecht te co-men'. The second system continues the melody and includes a piano accompaniment in the bass staff. The third system features a change in time signature to 3/2 and includes triplets in both the vocal and piano parts, with the lyrics 'in haer ca-mer - kij n. stout on-ver-saecht, heb ict ge-'. The fourth system continues the 3/2 time signature and includes more triplets, with the lyrics 'waecht; ic was be - spiet van ni-ders fe - nij n. sal ic noch'. The fifth system continues the melody and accompaniment. The sixth system concludes the piece. The piano accompaniment is primarily in the bass staff, with some chords in the right hand in the later systems.

Een jon-ghe maecht heeft mi ghe-daecht te co-men

in haer ca-mer - kij n. stout on-ver-saecht, heb ict ge-

waecht; ic was be - spiet van ni-ders fe - nij n. sal ic noch

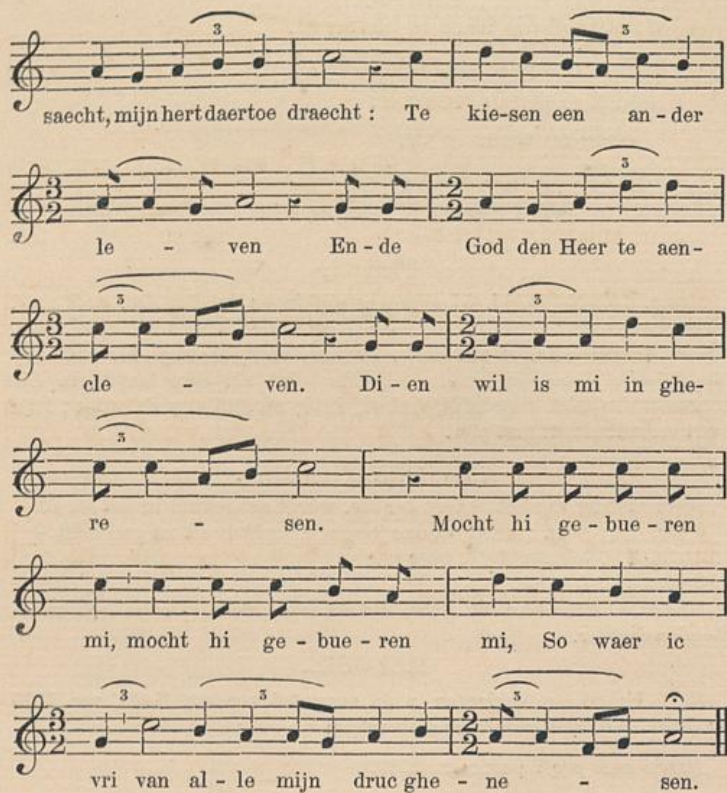
moe-ten in drucke sijn? want si mi liefde heeft be-we -

sen. mocht si ghe-bue-ren mi, mocht si ghe-bue-ren

mi! en - de so waer ic vri van al - le mi - nen

druc ghe - ne - sen.

1. Een jónghe maécht heeft mí gedáecht
te cómen ín haer cámerkíjn.
stout ónversáecht, heb íct ghewáecht;
ic wás bespíet van níders feníjn.
sal íc noch móeten in drúcke sijn?
want sí mi líefde heeft bewésen.
mocht sí ghebúeren mí!
 ende só waer ic vrí
van álle minen drúc ghenésen.
2. Haer áenschíjn cláer heeft mí, voorwáer,
míjn óochskens ál te séer verblént;
dat ic bén door háer in drúc ende váer,
dat ís den hóochsten hère beként.
had íc míjn líeveken híer presént,
so wáer míjn vrúecht verrésen.
mocht sí ghebúeren mí!
 ende só waer ic vrí
van álle minen drúc ghenésen.
3. En al óm míjn líef lide íc miskíef,
want ícse sélden spréken mách.
mer áls een díef lide íc miskíef,
mocht ícse versóeken nácht ende dách!
dat wíldi hóren míjn geclách
van mínen líeveken gheprésen?
mocht sí ghebúeren mí!
 ende só waer ic vrí
van álle minen drúc ghenésen.
4. Princérselíjce aensíen moet íc haer bíen
boven álle díe léven ínt áertsche dál.
al móet íc van haer vlíen door níders bespíen,
ic hóopt niet lánghe dúren en sál

saecht, mijn hert daertoe draecht : Te kie-sen een an - der
 le - ven En - de God den Heer te aen -
 cle - ven. Di - en wil is mi in ghe -
 re - sen. Mocht hi ge - bue - ren
 mi, mocht hi ge - bue - ren mi, So waer ic
 vri van al - le mijn druc ghe - ne - sen.

Het Prieel der Gheestelijcke Melodie, 1609, bl. 134.

Een jon - ge maecht sprac on - ver-saecht:
 Na t'vlees wil ick niet le - ven,
 Want t'her - te jaecht En Godt my draecht

Tot ee - nen staet ver - he - ven;

Mijn Heer' wil ick aen-cle - ven,

Dits my int hert' ghe-re - sen. Mocht hy ghebeuren my,

Mocht hy ghe-beu - ren my, Soo waer ick vry

Van al-len druck ghe-ne - sen.

The musical score consists of five staves of music in a single system. The notation is in a treble clef with a key signature of one flat (B-flat). The lyrics are in Dutch and are written below the notes. The first staff ends with a semicolon, and the fifth staff ends with a double bar line. There are hyphens between words across staves to indicate long notes or phrases.

LVII.

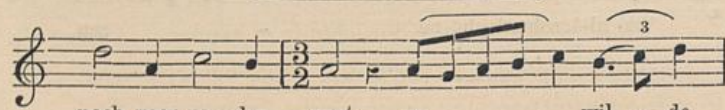
DAER HAD EEN MEISKEN EEN RUITER WAT LIEF.

Ps. 99.

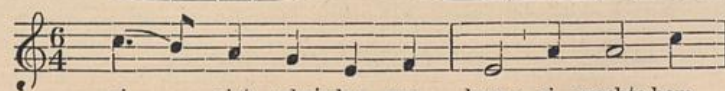
Re met Si b.

Daer had een meis-ken een rui-ter wat lief voor sil-ver

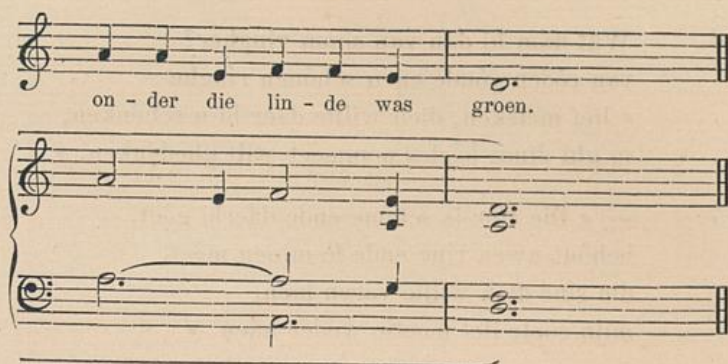

noch voor ro-den gout en wil-de

si niet schei-den van hem; si wachte hem

1. Daer hād een méisken een rúiter wat lief
voor silver nóch voor róden góut
en wíldē sī niet schéiden van hém;
si wáchte hem ónder die línde was gróen.
2. Daer quám een vróme rídder gheréden,
sijn swárte hóet was ontwée ghesnéden,
sijn hárnas blónc van góude cláer :
« wel schóne jóncfrou, wat dóet ghi dáer! »
3. « Ic hébbe hier álso lánghē gheséten,
die liefste mījn die héeft mi verghéten;
het ísser wel séven jáer en een dách,
dat íc mījn líeveken níet en sách. »
4. Wat tróc hi dáer uit sīner tássche?
een slúierlījn was wít gewáschen :
« lief méisken, dat wíl ic di ghérne schénken,
so ghí dīnes boéles nemméer wilt ghedénken! »
5. « Al wáre die slúier nóch so lánç,
dat hí van den hémel totter áerden hánc,
dan nóch so wóude ic hem vāren láen,
mījn sóete lief willic wéder háen. »

6. Wat nám hi dán van sínen víngher?
van róden góude enen schónen rínghe :
« lief méisken, dien willic daer bí u schénken,
so ghí dines bóeles nemméer wilt ghedénken. »
7. — « Die rínc is schóne ende dáerbi góet,
behóut uwen rínc ende íc minen móet,
die rínc dien willic váren láen,
mijn sóete lief moetic wéder háen. »
8. — « Wat wíldi nóch den ridder verbéiden,
alréde so lánc van h́er geschéiden?
nu schínet voor h́em een ánder dách,
dat men h́em een ánder jóncfrouken gáf. »
9. — « Waeróm en sóude ic hem níet verbéiden,
den vrient van mí so lánghe gheschéiden?
bewáre Gód dat édel blóet,
so dát hi voor mí noch liefde vóelt.
10. « Ic vóere nú enen dróeven móet,
ghelíjc die tórteldúive dóet,
als sí haer bóelken verlóren héeft,
op dórren tácke trúerich si léeft.
11. « Si drínket dat wáter met dróeven sínne,
ende dát uit réinder liefde ende mínne,
si ísser émmen so dróeve ghemóet.
rije Gód, hoe ís die liefde so sóet. »
12. Doe nám hi áf sinen íseren hóet,
doe verkénde sí dat édel blóet :
« sijt ghíjt mijn líefste schát, mijn léven?
twi en hébt ghi u níet te kénnen ghegéven?

13. — Omdát ic dí bepróeven wóude,
ic méende dat ghi mí vervlóeken sóude,
mer háddet ghi mí met vlóec beláen,
ghi háddet móeten becópen sáen.
14. Daer dóor ghi mi réin bewáert hebt u tróue,
so blýfdi émmen die líefste vróue,
nu sálic, wáer ic óoc verblýf,
schoon líef, di némen tót een wýf.
15. Die óns dit líedeken éerstwerf sánc,
een vróme rídder wás hi ghenáemt,
hi sínghet ons dít ende nóch veel méer;
behóede Gód aller jóncfrouwen éer!

TEKST.

Navolging van den Duitschen tekst voorkomende bij BÖHME, *Altd. Lb.*, N° 40, bl. 118. Een der oudste lezingen, zegt BÖHME, van het thans nog gezongen: "Es stand eine Lind im tiefen thal." Zie den tekst N° 116, bij UHLAND: "Es stet ein lind, enz." Zie mede hierboven bl. 300. Dat dit lied, ofschoon verminkt, tot op lateren tijd bestond, blijkt uit den volgenden tekst, overgenomen uit *De Nieuwe Overtoomsche Marktschipper of Dunkerdammer Kraamer*, enz. Amst. 1793, bl. 46.

Daer zou 'er een magetje vroeg opstaan,
om haer zoete lief te zoeken gaen.
en zy zогten onder de linden,
maar kon daar haar liefde niet vinden.

Met kwam daar een heer aan gaan,
die zey: "kind wat hoeft gy hier alleen te staan,
of teld gy de groene boomen,
en al de geele goude roozen."

— "Ik tel de groene boomen niet,
en pluk ook alle gouden rooze niet:
ik heb' myn lief verloren,
en kan 'er geen tyding van hem hooren."

— "Hebt gy 'er jou lief verloren,
kanje ook geen tyding van hem hooren,
hy is 'er op zeelands douwe
en verkeerd met een andere schoon vrouwe."

— “ Is hy ’er op zeelands douwe,
verkeerd hy daer met schoone vrouwe,
zo mag den hemel zyn leidsman zyn,
met alle mooije meisjes die by hem zyn. ”

Wat trok hy uit zyn mouwen?
een ketting rood van gouwen :
“ die (zal) ik u schoon kind schenken
wild op u lief niet meer denken. ”

— “ Alwaar de ketting nog eens zoo lang,
dat hy van de hemel op de aarde hang,
veel liever wil ik ze verliezen
eer ik een ander liefje wil kiezen. ”

Doe ontroerde de heer zyn bloed :
“ schoon kind, zie wel voor u wat gij doet;
gij bent ’er mijn regte huysvrouwe,
en ik wilder geen ander trouwe. ”

Zelfde tekst bij WILLEMS, *Oude Vl. Lied.*, N° 90, bl. 219, getrokken uit *Lammeren-Vreught*, II, Amst. 1778 en H. v. F., *Hor. Belg.*, II, N° 26, bl. 86. Vgl. LOOTENS en FEYS, *Chants pop. flamands*, N° 48, bl. 92. — WILLEMS, t. a. p., N° 99, bl. 237 en H. v. F., t. a. p., N° 38, bl. 109, heeft met bovenstaande lied alleen den aanvangsregel gemeen.

“ Een meysken had een ruyter lief, ” aangeh. als wijs, *Veelderhande Liedekens*, 1569, bl. 320, voor het lied : “ Wel hem die in Gods vreese staet, ” herdrukt bij WACKERNAGEL, *Lieder der Nederl. Reform.*, N° 22, bl. 97.

AANTEKENINGEN.

1 str., 1 r. Het eerste vers is ons bewaard door de *Sout*.

MELODIE.

Sout. Ps. 99.

LVIII.

GHEQUETST BEN IC VAN BINNEN.

Ps. 101.

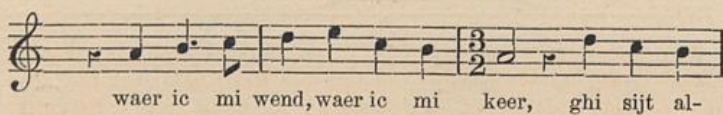
Re met Si 4.

The musical score is written for voice and piano. It consists of six systems of staves. The first system has a treble clef and a 2/2 time signature. The second system has a treble and bass clef with a 2/2 time signature. The third system has a treble clef and a 2/2 time signature. The fourth system has a treble and bass clef with a 2/2 time signature. The fifth system has a treble clef and a 2/2 time signature. The sixth system has a treble and bass clef with a 2/2 time signature. The lyrics are: 'Ghe-quetst ben ic van bin-nen, duer - wont mijn hert so seer, van u - wer ganscher min - nen ghe - quetst so lanc so meer. waer ic mi wend, waer ic mi'.

Ghe-quetst ben ic van bin-nen, duer - wont mijn hert so

seer, van u - wer ganscher min - nen ghe -

quetst so lanc so meer. waer ic mi wend, waer ic mi

Ghequétst ben ic van binnen,
duerwónt mijn hért so séer,
van úwer gánscher mínnen
ghequétst so lánç so méer.
waer ic mi wénd, waer ic mi kéer,
ic en càn gherústen dách noch náchte;
waer ic mi wénd, waer ic mi kéer,
ghi sijt alléen in mijn ghedáchte.

TEKST.

WILLEMS, *Oude Vl. Lied.*, N° 16, bl. 30; volgens eene aantekening aldaar bl. 32, aan W. medegedeeld door Van Hulthem en ook te vinden in eene oude liederverzameling berustende ter Bibliotheek te Doornijk. — H. v. F., *Hor. Belg.*, II, N° 87, bl. 200, die denzelfden tekst geeft, verklaart niet te weten op welken grond dit stuk door W. aan Margaretha van Oostenrijk wordt toegeschreven. Het is zoomin van deze Prinses als het lied „Mijn hert altijd heeft verlanghen”, dat door W. insgelijks aan Margaretha toegeschreven is, maar dat reeds in 1501-1503 gedrukt werd te Venetiën, bij Petrucci, vierstemmig behandeld door Pieter de la Rue, die op het einde der XVe eeuw leefde. Zie onze uitgave van dit lied, in de *Nederl. Dicht- en Kunsthalle*, Antw., 1886, bl. 291. — Aangeh. bij Dr KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 323, die eene geestelijke omwerking vermeldt uit het 15^e eeuwsch liederboek van Marigen Remen, Hs. toebehoorende aan de *Maatschappij der Nederl. Letterkunde*, te Leiden.

MELODIE.

Sout. Ps. 101. — Vermeld in de tafel van het meerstemmig *Kamper. Lb.* Zie Dr G. KALFF, t. a. p., bl. 643.

LIX.

GHEPEINS, GHEPEINS VOL VAN ENVIEN.

Ps. 106.

Ut Modern.

The musical score is written for a four-part setting (Soprano, Alto, Tenor, Bass) with piano accompaniment. It consists of six systems of staves. The first system shows the vocal entries in 3/2 time, with the lyrics 'Ghepeins, ghe-peins vol van en - vi - en,'. The second system continues the vocal parts and piano accompaniment. The third system introduces the lyrics 'dwele oorsprong is dat me-nich'. The fourth system continues the vocal parts and piano accompaniment. The fifth system introduces the lyrics 'truert, hoe quel - di mi nu met fan - ta -'. The sixth system concludes the piece. The piano accompaniment features a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. The vocal parts are written in a style that suggests a modern interpretation of the original text.

Ghepeins, ghe-peins vol van en - vi - en,

dwele oorsprong is dat me-nich

truert, hoe quel - di mi nu met fan - ta -

wout, secht haer dit al - te -

ma - le en - de groet-se mi me - nich fout.

1. Ghepéins, ghepéins vol ván enviën,
 dwelc óorspronc ís dat ménich trúert,
 hoe quéldi mi nú met fántasíen?
 mi dúncet dat mí mijn hérte schúert.
 God ghéve haer vrúecht duer wíent ghebúert,
 al dóetse mí dees quéale.
 haer wésen fíer heeft mí becúert
 mits tcóluer ván corále.
 Rast ú, ghi náchtegále,
 vliecht út dat wíldé wóut,
 secht háer dit áltemále
 ende gróetse mi ménich fót.

2. Ic péinse om Vénus dísciplíne,
die mí so láte sánt dese súcht;
hoe stádigher líefde, hoe méerder píne,
hoe vúilder wónde, hoe érgheer dúcht.
een tíjtlic frúit neemt sáen de vlúcht
gheplúct ten gróenen dále;
men príjst best éen volwás sen vrúcht,
ghelíjc een cúische smále.
Rast ú, ghi náchtegále,
vliecht út dat wíld e wóut,
secht háer dit áltemále
ende gróetse mí ménich fóut.
3. Belóften véel is sí mí schúldich,
mer ónder ál eene éxcellént,
daer ná verlángheer mí ménichfúldich;
wat ís, tis háer en mí beként.
wat íc bedríve in míjn convént,
dit áltoos íc verhále,
vinde íc mí léech als sí ís absént,
van háer íc níet en fále.
Rast ú, ghi náchtegále,
vliecht út dat wíld e wóut,
secht háer dit áltemále
ende gróetse mí ménich fóut.
4. Ghepéins, hoe sóudic dí níet ghehínghe?
íc móet, eiláes, tis gróte nóot;
dat dóen tien dúis ent vréemde dínghe
ons béiden ghebúert, sí wéet ál blóot.
wí drínken vrúecht en dróefheid gróot
beide út fortúinen schále,
door tswáer ghepéins van díe explóot
therte stérft ál wáert van stále.

Rast ú, ghi náchtegále,
vliecht út dat wíld wóut,
secht háer dit áltemále
ende gróetse mi ménich fóut.

5. Mocht mén met crúde oft médecíne
ghenésen mýnder líefden bránt,
ic wáer ghenésen ván der píne,
mer níet en húlpt sulc ónderstánt.
dus gátet, eiláes, aen mínen cánt,
door tlást der mínnen strále,
ic vlóeke den áfgod díe mi bánt
met Vénus bítter dwále.
Rast ú, ghi náchtegále,
vliecht út dat wíld wóut,
secht háer dit áltemále
ende gróetse mi ménich fóut.
6. Princésse ic swíghe véel om béter,
als ic péinse óm ons óude spél;
ic en vánt ter wérelt nóit secréter,
dus en vrése ic twínt dese níders fél.
vrou Vénus déct haer kínderkens wél,
draghén si húesche tále;
tsal ál wel sýjn door mýjn bevél,
schoon líef, dats tpríncipále.
Rast ú, ghi náchtegále,
vliecht út dat wíld wóut,
secht háer dit áltemále
ende gróetse mi ménich fóut.

TEKST.

Antw. Lb., N° 49, bl. 71. — Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 323,
356 en 633 nota, die daar doet opmerken, dat dit lied van MATTHYS DE

CASTELEYN is († 1550) en onder N° XXII der „*Diversche Liedekens* „ wordt teruggevonden. Zie hierboven bl. 101.

AANTEKENINGEN.

1 str., 5 r. *deur* ontbreekt in het *A. L.*; echter te vinden bij Casteleyn N° 22, *Div. Lied.*

1 str., 6 r. *Div. Lied.*, *dees*. — *A. L.*, *dese*.

1 str., 8 r. Het blijkt stellig uit de muziek der *Div. Lied.*, dat de dichter de verkeerde scansie *teoluer* heeft aangenomen, die wij echter in de melodie vermeden hebben.

1 str., 11 r. *Div. Lied.*, *sic*. — *A. L.*, *Gaet secht haer*, enz.

2 str., 3-4 r. *Div. Lied.*, *Hoe spagher liefde hoe meerder pyne || hoe blinder wonde hoe argher ducht*.

2 str., 8 r. *Div. Lied.*, *gh'lijck is dees kuyssche smale*.

3 str., 3 r. *Div. Lied.*, *verlanght*.

3 str., 4 r. *en mi* ontbreekt in het *A. L.*

4 str., 1 r. *Div. Lied.*, *sic*. — *A. L.*: *soudi niet*.

4 str., 4 r. *Div. Lied.*, *been* voor *beiden*. — *Sy weet 't al bloot*.

4 str., 8 r. *Div. Lied.*, *thert*, met enkelen, — *A. L.*: *therte* met dubbel voorslag.

5 str., 4 r. *Div. Lied.*, *mer neent ten helpt*.

5 str., 5 r. *Div. Lied.*, *gaet 't helaas*.

6 str., 1 r. *Div. Lied.*, *swijghs*.

6 str., 1 r. *en* bijgev.

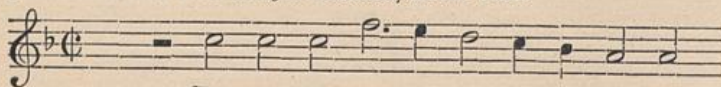
6 str., 2 r. *peinse om*, met hiaat.

6 str., 6 r. *draghen*, misselijke scansie door de mel. aangewezen. — *Div. Lied.*, *hoeffsche tale*.

6 str., 8 r. *Div. Lied.*, *sic*. — *A. L.*, *dat is*.

MELODIE.

Sout. Ps. 106. — De melodie uit de *Div. Lied.*, die wij hierna geven naar de uitg. van Rotterdam, 1616, wijkt grootendeels van die der *Sout*. af en is minder goed bewaard; het slot, d. i. de terugkeer tot de tonaliteit van het begin (vgl. Ps. 106 en zie bl. 87 hierboven) ontbreekt. — Eene vierstemmige bewerking door een onbekenden componist wordt gevonden in *Het ierste musyck boeckken*, Antw. 1551.

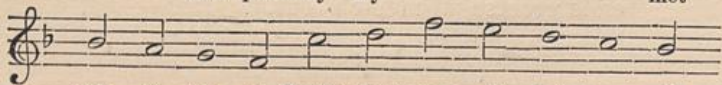

Ghe-peys, ghe-peys

vol

Hoe quel - dy my

met

van en - vy - en, Dwele oor-sprong zijt dat me - nich
fan - ta - sy - en? My dunct dat my mijn her - te

treurt,
scheurt. God geve haer vreucht deur wient ge-beurt, Als

doet-se my dees qua-le, Haer we-sen

fier heeft my be-keurt Midts tco-leur

van co-ra-le. Rascht u, ghy nach-te-ga-le, vlieght
Zeght haer dit al-te-ma-le En

wt dat wil - de waut,
groet-se my duy - sent-faut.

LX.

WAER SAL IC MI HENEN KEREN.

Ps. 107.

Hypodorisch zestonig. ³

Waer sal ic mi he - nen ke - ren, ic

ar - rem broe - der - lijn? wes sal ic mi ghe -

ne - ren? mijn goet is veel te klein. als

1. Waer sál ic mi hénen kéren
ic árm bróederlín?
wes sál ic mí ghenéren?
mijn góet is véel te cléin;
als íc een wésen háen,
so móet ic bálde van dáen;
dat íc nu sóude vertéren,
dat héb ic te vóren verdáen.

2. Ic bén te vróech ghebóren,
al kéer ic mi óm ende óm
mijn ghelúc komt mí eerst mórghen;
al hád ic een kéiserdóm,
daer tóe den tól van den Ríjn,
ende wáer Venégien mijn,
het wáer doch ál verlóren,
het móeste verslúimet sijn.

3. So en wíl ic dán niet spáren,
ende óf ict ál vertéer,
ic en wíl daeróm niet sórgghen,
God besórgghes mi mórghen méer;
wat hélpt mi dát ic spáer?
al lícht verlóor ict te gáer;
sout mi een díef ondrághen,
het róude mi wél een jáer.

4. Ic wíl hem láten sórgghen
die dát ter herten gáet,
mijn ghélt wíl íc verbrásen
verslúimen vróech ende spá;

ic néme tót een vóorbeelt
so ménich dierken wílt,
het springhet ópter héiden,
God hóedet in den nóot.

5. Ic sie op ghéender héiden
so ménich blóemeken stáen,
si sijn so wél ghecléidet,
wat sórghen sóude ic háen,
hoe mí goet óver cómt?
ic bén so frísch ende jónc,
sou mí die nóot bedwínghen,
ic en tréurde dáer niet óm.
6. Gheen béter dinc op áerden
dan éen goet léven háen,
gheen béter dinc en wéet ic
dan slúimen vróech ende spáe;
daer tóe enen vrien móet;
ic en stá niet séer na tgóet,
als ménich ríke bórghere
na gróten wóeker dóet.
7. Die wínt sijn góet met sláven,
daer tóe met sórghen gróot,
wannéer hi rúst sál háven,
so léit hi als wáer hi dóot :
so bén ic frísch ende jónc,
God ghéve mi ménighe stónt!
God hóede mi, jónghen cnápe,
dat mí geen hómoet en cómt.

8. Die vóghelen láet ic sórghen
al téghen desen winter cált;
wil mí de wéert niet bórghen,
mijn róc gheve íc hem bált,
mijn huúkelijn óoc daer tóe;
ic en héb noch rúst noch róc
des ávonts énde des mórghens
tot dát ict ál verdóe.
9. Heer wéert, steect áen tghebráden,
daer tóe die hóenderen jónc!
daer óp mach óns wel smáken
enen fríschen, cóelen dróc;
brenct híer den cóelen wíjn,
ende schénct ons dápper ín :
mi ís een búit toecómen,
die móet verslúimet sijn.
10. Drie wórpen éndē een cáerte,
dat ís dat wápen mījn,
ses húpſche vróulijns herten
op élke síde drie.
comt híer, du schóonſte wíjf,
ghi verblíjt dat herte mījn;
lief, mócht ic bí u slápen,
so wáer mījn herte blí.
11. Dat swáert aen mījnder síden,
ic máke mi háest van dáen,
en héb ic níet te ríden,
te vóet ſo móet ic gáen;

het en is niet áltijt ghelijc,
ic en bén niet émmer ríjc,
ic móet den tíjt verbíden
tot ict ghelúc vercrijgh.

TEKST.

Antw. Lb., N° 166, bl. 249, „Een out liedeken.“ Enkele veranderingen in den Ned. tekst gebracht bij middel van den Duitschen voorkomende bij UHLAND, *Volkslieder*, N° 213, bl. 448; BÖHME, *Alld. Lb.*, N° 358, bl. 430 en bij ROCHUS FREIHERRN VON LILIENCRON, *Deutsches Leben im Volkslied um 1530*, N° 69, bl. 217. Eene Duitsche vergeestelijking bestond reeds in de 15^e eeuw. — Vermeld bij Dr KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 458, als vrij gebrekkig uit het Duitsch vertaald.

AANTEEEKENINGEN.

1 str., 1 r. Volgens de *Sout.* vangt het stuk aan met den derden regel der 1^e strophe hierboven.
1 str., 2 r. lees *arrem*; vg. hierboven bl. 347, str. 4 en 367 str. 11.
1 str., 5 r. *wesen* = woning.

MELODIE.

Sout. Ps. 107. — BÖHME, t. a. p., variante naar FORSTER (1540).

LXI

HET GINGHEN DRIE GHESPELEN.

Ps. 109.

Ut Modern.

The musical score is written for a single melodic line and a piano accompaniment. The melody is in a single staff with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The piano accompaniment is in two staves, with a treble and bass clef and the same key signature. The time signature is 2/2. The score is divided into three systems. The first system contains the first two lines of the melody and piano accompaniment. The second system contains the next two lines. The third system contains the final two lines. The lyrics are written below the melody. The score includes various musical notations such as notes, rests, and accidentals. There are also some performance markings like '3' and '5' above notes, indicating triplets or quintuplets. The piano part features chords and arpeggiated figures.

Het ghinghen drieghe - spe-len spa - ce-ren in dat

wout; si wa-ren al-le drie

ber - voet, die ha-ghel en - de snee was cout.

1. Het gíngchen drie ghespélen
spacéren ín dat wóut;
si wáren álle drie bérvoet,
die hághel ende snée was cóut.
2. Die éen die wéende sére,
die ánder hadde húpshen móet,
die dérde begónste te vrághen
wat héimelic bóelscháp dóet.
3. « Wat hébt ghi mí te vrághen
wat héimelic bóelschap dóet?
het hébben drie rúitersche cnéchten
geslágghen mijn líef ter dóot. »
4. — « Hébben drie rúitersche cnéchten
geslágghen u líef ter dóot,
een ánder bóel sult ghi kíesen,
ende drághen húpshen móet. »
5. — « Sóude ic een ánder boel kíesen,
dat dóet mijnder herten so wée :
adieu, mijn váder ende móeder!
ghi en siet mi némmerméer.
6. « Adieu, mijn váder ende móeder
ende mijn jóngste sústerkíjn!
ic wil gáen ter linden gróene,
daer léit die alder líefste míjn. »
7. Díe dit liedeken díchte,
dat wás een rúiter fíjn,
sinen búdel wás seer líchte,
daer óm drinct hi sélden wíjn.

TEKST.

Antw. Lb., N° 80, bl. 119, "Een nieu liedeken." — WILLEMS, *Oude Vl. Lied.*, N° 69, bl. 176; — H. v. F. *Hor. Belg.*, II, N° 118, bl. 225. — Aangeh. bij Dr KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 442.

AANTEKENINGEN.

1 str., 1 r. *Sout*. Ps. 105, *sic.* — *A. L.*, *ghespeelkens goet*.
7 str., "Am Schlusse noch diese hier nur störende strophe," zegt H. v. F.

MELODIE.

Sout. Ps. 109. — WILLEMS, t. a. p., bracht op dit lied de melodie van Ps. 8 *Sout.*, te vinden bl. 147 hierboven. — Bij een der laatste stukken van de *Sout.* : "Den Pater noster," vindt men de melding : "de wijze : Het ghingen drij gespeelkens goet spa... soectse (namel. de wijs) vore (hiervoren) Ps. 109," zoodat de melodie van dezen Ps. wel degelijk de muziek uitmaakt van N° 80, *A. L.* : "Een nieu liedeken," terwijl de wijs door Ps. 109 aangeduid : "Het waren drie gespelen || sij waren vroeck opgestaen," ons waarschijnlijk den aanvang leert kennen van het "out liedeken" waartoe N° 80, *A. L.* aanleiding gaf. — Als wijs voor het geest. lied N° 46 in *Een dev. ende prof. Boecaken*, Antw. 1539, (Uitg. D. F. SCHEURLEER, bl. 62) vindt men : "Si ghingen alle drie hervoets." (zie hierboven str. 1, v. 3), terwijl men onder N° 156 van dezelfde verzameling (Uitg. D. F. SCHEURLEER, bl. 188) een ander geest. lied, met de melodie, aantreft op de wijs : "Het souden drie ghespeelkens goet || spaceren gaen in dat wout." — Wij laten de melodie, die dezelfde cadenzen heeft als Ps. 109, volgen in moderne notatie en getransponeerd van *ut in fa*, ten einde de vergelijking te vergemakkelijken :

Wij wil-len ons gaen ver - hef - fen Bo - ven al - le aertsche

din - ghen, En - de climmen met on - se ghe - dach - ten Al

on - der die Se - ra - phi - nen.

LXII.

DIE WINTER IS EEN ONWEERT GAST.

Ps. 110.

Hypodorisch (hexaphone).

Die win-ter is een on-weert gast, dat

merc ic aen den da - ghe. ic had een

boel-ken en - de dat was waer int o - pen-

The musical score is written in 2/2 time. The vocal line (treble clef) and the hexaphonic accompaniment (two staves, treble and bass clefs) are shown. The lyrics are in Dutch. The score includes triplets and a key signature change to 3/2 time in the final section.

baer : si en was mi niet ghe-trou-we, des lijt ic

rou - we.

1. Die winter is een ónweert gást,
dat mérc ic áen den dághe.
ic hád een bóelken ende dát was wáer
int ópenbáer :
si en wás mi níet ghetróuwe,
des líde ic róuwe.
2. Het gáet ten vástelávont wáert,
nu lénghen óns die dághe,
mijn lief boot mí een cránselijn
van péerlen fijn,
oft ic sóude willen drághen
tóttén dághe.

3. Daer ná comt óns die léve tíjt,
so sprúiten óns die blóemkens,
si springhen úit so ménigherléi,
coel ís die méi,
ic hóre den náchtegael sínghen
een líet van mínnen.
4. Wat áchte ic óp der vóghelen sánc
oft op quáde níders tónghen?
mijn líef boot mí haer ármkens blánc,
ic wéets haer dánc;
ic en sáls mi níet berómen,
mach íc daer in cómen.
5. Ghi síjt mijn líef, weet dát voorwáer,
ic váre na Óostenríke.
schóonder wíjf en sách ic nie;
als ícse aensie,
waer vint men háers ghelíke,
ja, háers ghelíke.
6. Oorlóf, schoon líef, van Áerdenbórch!
wi twée wi móeten schéiden.
ic éet mijn córenkén noch gróen,
ic hébs van dóen.
María wil óns gheléiden,
als wí nu schéiden.

TEKST.

Antw. Lb., N° 25, bl. 36. — WILLEMS, *Oude Vl. Lied.*, N° 152, bl. 360; H. v. F., *Hor. Belg.*, II, N° 108, bl. 213 en UHLAND, *Volkslieder*, N° 41^b, geven de vier eerste strophen. — H. v. F. noemt de twee laatste str. „ein ungehöriger Zusatz.“ — Variante uit het Weimarsch

H. S., bij H. v. F., t. a. p., N° 109, bl. 214. — Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 326, is van gevoelen dat N° 25, *A. L.*, waarschijnlijk eene bewerking van den Duitschen tekst is, zooals deze voorkomt bij UHLAND, t. a. p., N° 41^a en bij BÖHME, *Altd. Lb.*, N° 151^a, bl. 247.

AANTEEEKENINGEN.

- 1 str., 6 r. *A. L.*, *des lijt mijn herteken rouwe.*
- 2 str., 2 r. *A. L.*, *de.*
- 3 str., 1 r. tekst : *lieven.*
- 3 str., 6 r. t. : *van minnen.*
- 4 str., 1 r. *A. L.*, *den.*
- 5 str., 2 r. *A. L.*, *Oostenrijc.*
- 5 str., 5-6 r. t. : *gelijcken.*
- 5 str., 6 r. *ja* bijgev.
- 6 str., 3 r. t. : *corenken groene.*
- 6 str., 6 r. *nu* bijgev.

MELODIE.

Sout. Ps. 110. — BÖHME, t. a. p., N° 151^a, geeft de melodie met de 1^e str. van den Nederl. tekst en de vertaling van dezen tekst in het Duitsch.

LXIII.

HET IS GOET PEIS, GOET VREDE.

Ps. 112.

Hypodorsch.

The musical score is written for a three-part setting (Soprano, Alto, and Bass) in a key of one flat (B-flat major or D minor). The time signature is 2/2. The score is divided into two systems. The first system contains the first two lines of the song, and the second system contains the last two lines. The lyrics are written below the notes. The music features a variety of note values, including quarter, eighth, and sixteenth notes, as well as rests. There are also some triplets indicated by a '3' over the notes. The overall style is that of a 19th-century hymn tune.

Het is goet peis, goet vre - de in al - le duitsche

lan - den, son - der Thys - ken van - den Schil - de, hi

leit te Del - der ghe - van - ghen, hi leit ghe -

van-ghen so swaer-lic op sijn lijf, hi leit ghe-

van-ghen so swaer-lic op sijn lijf.

1. Het is goet péis, goed vréde
in álle dúitsche lánden,
sonder Thíjsken ván den Schilde,
hi léit te Délder ghevánghen,
hi léit ghevánghen so swáerlicjé óp sijn lijf.
2. Die vróu al ván den Schilde,
si lách op hógher tinnen,
si sách die héren, die rúiters,
die bórghers cómen binnen,
si en sách daer Tíjsken, haer líefste bóele, níet.

3. « Ghi rúiters énde ghi róvers,
ghi héren ván der stráten,
waer hébdi Thíjsken van den Schilde,
dats mínen bóel, gheláten,
waer hébdi gheláten die liefste bóele mýjn? »
4. — « Och vróuken ván den Schilde,
nu en láet u níet verlánghen,
dat Thíjsken ván den Schilde
te Délder léit gevánghen,
hi léit ghevánghen die liefste bóele díjn. »
5. Dat vróuken ván den Schilde
en wóudes níet ghelóven,
si déde haer páerdeken sádelen,
ja, sádelen énde tómen,
si réet te Délder al vóor dat hóghe hús.
6. « Och Thíjsken ván den Schilde,
dats bístu nú hier bínnen,
so stéket u hóofdeken úte,
al úit ter hógher tinnen,
laet mí aenschóuwen u fiere jónghe líjf. »
7. Ende Thíjsken ván den Schilde
en liets hem níet verdríeten,
hi liet ter hógher tinnen
sijn hóofdeken úte schíeten,
hi liet haer aanschóuwen sijn fiere jónghe líjf.
8. « Och Thíjsken ván den Schilde,
ghi en wóut mi níet ghelóven,
dat ghí bi dághe, bi náchte,
sout láten u rúiten, u róven,
sout láten u róven ter hálver míddernácht. »

9. — « Ja, vróuken ván den Schilde,
dat quáam bi úwen schúlden,
dat ghí wout drághen dat sílver,
dat sílver ende róden gúlden,
dat ghí wout drághen dat róde beslágghen góut. »
10. — « Och Thíjsken ván den Schilde,
haddí dat wóort gheswégghen,
met sílver ende róden góude,
haddíc u óp doen wégghen,
dat ú nu sal cósten u fiere jónghe líjf. »
11. — « Och vróuken ván den Schilde,
en sóude u dát niet verdríeten,
dat mí die swárte ráven,
die vóghelen sóuden éten,
dat mí soudén éten so ménich clein vóghelkíjn? »
12. — « Och Thíjsken ván den Schilde,
en láet u níet verlángghen,
ic sál u rádeken schóne
met róoskens ómbehángghen,
daeróp sal rústen díjn fiere jónghe líjf.

TEKST.

Antw. Lb., N° 59, bl. 88, « Van Thijsken van den Schilde »; — WIL-
LEMS, *Oude Vl. Lied.*, N° 108, bl. 258; — H. v. F., *Hor. Belg.*, II, N° 23,
bl. 81. — Over de oudheid van dit lied, dat minstens in de XVe eeuw
thuishoort, zie Dr KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 125. De Nederlandsche
tekst is, wat de versmaat betreft, zeer bedorven; wij hebben hem
trachten in verband te brengen met de melodie, die, zoowel als de
woorden van Ps. 112 der *Sout.*, op eene vijfregelige strophe wijst.

AANTEKENINGEN.

- 1 str., 1 r. *Sout*, sic. — *A. L. Het is goed vrede*.
1 str., 5 r. Het vijfde vers wordt telkens herhaald.
2 str., 3 r. *die ruiters*, bijgev. : zie de volgende strophe.
3 str., 1 r. *ende*, bijgev.
7 str., 1 r. *Ende*, bijgev. : volgens de melodie is een voorslag onmisbaar.
7 str., 4 r. tekst : *uit*.
12 str., 3 r. *schone*, b jgevoegd.

MELODIE.

Sout. Ps. 112. — BÖHME, *Altd. Lb.*, 1^e st. met de mel. der *Sout*.

LXIV.

MARIA SAERT VAN EDELDER AERT.

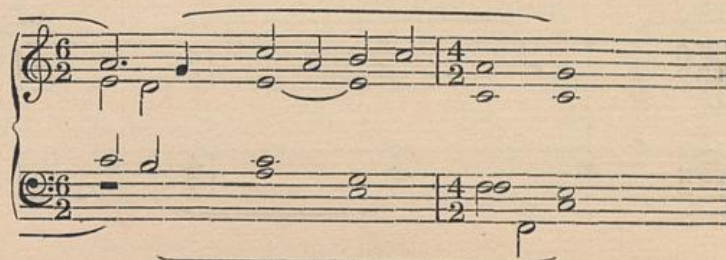
Ps. 118.

Dorisch.

Ma - ri - a saert van e - del - der

aert, een roo-se bo-ven al-len do - ren, du hebt-ste met

macht we-der-om ghe - bracht dat lan-gen tijt was ver-

schult; nu wert mijn hulp, want geen troost en

is, daer du Ma - ri - a niet en bist, berm-

her-tich - eyt te ver - wer - ven.

The musical score is written in 6/2 time. The vocal line is in the treble clef, and the piano accompaniment is in the bass clef. The score consists of six systems. The first system shows the vocal line starting with a half note, followed by a quarter note, and then a half note. The piano accompaniment starts with a half note, followed by a quarter note, and then a half note. The second system shows the vocal line with a half note, followed by a quarter note, and then a half note. The piano accompaniment starts with a half note, followed by a quarter note, and then a half note. The third system shows the vocal line with a half note, followed by a quarter note, and then a half note. The piano accompaniment starts with a half note, followed by a quarter note, and then a half note. The fourth system shows the vocal line with a half note, followed by a quarter note, and then a half note. The piano accompaniment starts with a half note, followed by a quarter note, and then a half note. The fifth system shows the vocal line with a half note, followed by a quarter note, and then a half note. The piano accompaniment starts with a half note, followed by a quarter note, and then a half note. The sixth system shows the vocal line with a half note, followed by a quarter note, and then a half note. The piano accompaniment starts with a half note, followed by a quarter note, and then a half note.

in den les - ten ent u van mi niet en

went, als ic sal moe - ten ster - ven.

1. María saert van edelder aert,
 een róse boven álle dóren,
 du hébtste met mácht wederóm gebrácht
 dat lángen tíjt was verlóren
 door Ádams vál; di hévet ghewált
 sinte Gábriél voorspróken;
 helpt dat níet en wért gewróken
 mijnre sónden schúlt; nu wért mijn húlþ,
 want geen tróost en ís, daer du María niet en bíst,
 bermhértichéit te verwérvén.
 in den lésten ént u van mí niet en wént,
 als íc sal móeten stérven.

2. María milt, du hébst gestélt
 die alde váders úiten verlánghen,
 die jáer en dách, in wée en clácht,
 die vóerhel híelt ghevánghen;
 in álder tíjt sidi ghebenedíjt,
 daer dóor des hémels póorten
 te sámen sijn ontslóten;
 een héer af quám, die hém benám
 die swáre pijn, die nú door díjn
 cúisch joncfróuwelic báren
 is áfghestélt; daer óm sidi ghetélt
 als een cróne van hógher wáerden.

3. María réen, du bíst alléen
 der sódaren tróost op érden,
 daer óm u héeft de éwige wijshéit
 een móeder láten wérden
 den hóochsten héil, die int gróte oordéil
 ten jóncesten dághe sal ríchten.
 hout mí in díjnre verplíchten.
 o wéerde vrúcht, alle míjn toevlúcht
 heb íc tot dí. aent crúice bistu mí
 met sínte Jóannes gheghéven,
 op dát du míjn lief móeder wilste sijn.
 beschérmt mí ín dit léven.

4. María cláer, du bíste voorwáer
 in gróten smérte bevánghen,
 als díne vrúcht in ére ende dúcht,
 so schándelíjce wért ghevánghen.
 door sínen dóot, verwérft mí, rose róot,
 te béteren híer míjn léven.

terstónt ben íc ghegheven
met swáre pijn, ende aldóor alléin
mijn sónden schúlt gróte smérte íc dúlt
aen lijf ende állen éinde.
o róse róot, dese cráncheit gróot
wil córts nu ván mi wéinden.

5. María sáert, gheméerdert wért
 in dí groot líden en smérte,
 als ú kint dóot ene spére gróot
 doorstác sijn sáchte hérte.
 sijn blóeden sácht, dat cráncte dijn crácht,
 mistróost dat déde u sínken.
 men sách Joánnnes wínken;
 gherás hi líep ende ú op híef,
 doen dat swéert so wréet dijn siel door snéet,
 daer Símoens wóorden af ghewághen.
 o vróuwe wáert, hi léit int áert,
 des lévens hére beclághet.

6. María wéert, als mijn siele kéert,
 van déser wérelt moet schéiden,
 so cómt tot mí ende beschérmt ghí,
 opdát mi níet en verléide
 die válsche tirán, als íc niet en cán
 sijn dúivels líst bekínnen.
 O María, dóet mi u mínnen,
 werpt óm mi cóen dijns mántels sóem;
 wannéer dijn kint mi réchten wíl,
 so tóont u joncfróulike bórsten
 dinen sóne Jesú; spreect : ghéeft mi nú
 den sondaer die éwighe rúste.

TEKST.

Een devoot ende profitelic Boecaken, Antw. 1539, N° 245 (uitg. D. F. SCHEURLEER, bl. 282 met de melding "Dit liedeken gaat op die wise alsoot beghint", hetgeen bewijst dat de melodie bij den oorspronkelijken Duitschen tekst gevoegd — onze tekst is slechts eene zeer gebrekkige vertaling — ook oorspronkelijk daartoe behoort.

Duitsche tekst bij WACKERNAGEL, *Deutsches Kirchenlied*, II, 148 en volg. met verscheidene varianten; — BÖHME. *Altd. Lb.*, N° 596, bl. 705 en BÄUMKER, *Das Katholische deutsche Kirchenlied*, N° 18, bl. 89 en vgl., 1° str. — HOFFMAN V. F., *Geschichte des deutschen Kirchenliedes*, N° 264, bl. 454 en volg.

Volgens dezen schrijver is dit lied, wellicht het eenige onder alle de *Meistergesängen* dat populair werd, ontstaan op het einde der XVe eeuw. — Zie mede aant. bij F. A. SCHEURLEER, t. a. p., bl. 335.

AANTEKENINGEN.

1 str., 5 r. tekst: *hebt met ghewalt*. Duitsch: *Dir het gewalt || sanct Gabriel versprochen*.

1 str., 11 r. t.: *niet en vint*. Duitsch: *bid dich, nit wend*.

2 str., 9 r. t.: *pinen sware, door een jonckfrouwelic baren*. Het overige der str. ontbreekt in den tekst en is hier naar het Duitsch aangevuld.

3 str., 1 r. t.: *rein, alleen*.

3 str., 7 r. t.: *verlichten*.

3 str., 9 r.: navolging van het Duitsch: *hab ich zu dir, || am creutz bis mir*. — Ned. t.: *heb ic sondaer aent cruce bistu maer*.

4 str., 9-11 r. t.: *met sulcke pijn ende alder alleyn || sonden schult den ic u geduld || aen lijf ende ooc aen einde*.

Duitsch: *myt swerer pyn, || id gheschüt dorch mijn || grote sunde und schult, || ik swerlik duld || am lyve und allen enden*.

5 str., 7 r. Duitsch: *Joannes thet man wincken* = Johannes bleef niet roerloos, aarzelde niet.

5 str., 9 r. *So wreet*, bijgev. — Duitsch: *Da dir das schwert*. — Zie LUKAS, 2, 34-35 en *Stabat Mater*, str. 2.

6 str., 1 r. t.: *mijn arm siele*; Duitsch: *so mein seel kehrt*.

6 str., 9 r.: *mi* bijgev.

6 str., 11 r. t.: *soon*.

MELODIE.

Sout. Ps. 118. Dat dit lied ook ten onzent groote populariteit verwierf, bewijzen de *Sout*. waar het met de wijs: *Dy vrou van hemel roep ic aen*, — deze laatste insgelijks aan een Duitsch lied ontleend — de twee eenige geestelijke aangehaalde Ned. wijzen uitmaakt. Wel vindt men, onder Ps. 85, nog de wijs vermeld: "Op u betrou ic Heere, " doch deze schijnt ontleend aan het t. z. p. aangehaald wereldlijk lied: "Venus, Juno, Pallas." — BÖHME en BÄUMKER, t. a. p. varianten.

LXV.

COMT VOORT, COMT VOORT SONDER VERDRACH.

Ps. 123.

Re met Si b.

The musical score is written for a single voice and piano accompaniment. The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is 2/2. The score consists of several systems of staves. The vocal line is written in a single treble clef, while the piano accompaniment is written in grand staff notation (treble and bass clefs). The lyrics are written below the vocal line. The score includes various musical notations such as notes, rests, and ornaments (trills and triplets). The lyrics are: "Comt voort, comt voort sonder verdrach, mijn lief-ste boel verborghen; ic segghe vri, ten is noch gheen".

Comt voort, comt voort sonder verdrach, mijn lief-ste

boel verborghen; ic segghe

vri, ten is noch gheen

dach, ten is noch gheen dach ten is
 noch ghe-nen mor-ghen. »

1. « Comt vóort, comt vóort sonder verdrách,
 mijn liefste bóel verbórghen;
 ic ségghe vrí, ten is noch gheen dách,
 ten is noch ghénen mórghen. »
2. — « Die wáchter sínghet sijn dágghelijcs liet. »
 — « hi càn sijn tónghe wel bedwínghen,
 cómt in hùis, mijn sóete lief,
 wi twee wi súllen noch ghenóechte beghínnen. »
3. Si léide hem óp haer bórstkens rónt,
 daer óp so ghínc hi ligghen rústen;
 si séide : « schoon lief, mijn wáerde mónt,
 wat dínghé mách u lústen ? »

4. Si léide hem ín haer ármkens vri,
van vrúechden began thérte ontsprínghe :
« bedéet mijn ére, dat bídde ic dí,
lief, bóven álle dínghen.
5. « Dat bídde ic ú, o liefste mijn,
die alder liefste súldi blíven ;
daer twee goede lievekens vergádert sijn,
hoe nóde láten si hem verdríven. »
6. — « Waer mí Virgílius cónste cónt,
den líchten dách soude ic vertrécken,
énde mijns liefs witte bórstkens rónt,
daerméde soude ic vrúecht verwécken.
7. « Ai lácen, néen ic en kénse níet!
den dách die cómt, ic moet vertrécken. »
— « lief, ván mi vlíet, lief, ván mi vlíet,
dat óns die níders niet en beghécken ! »
8. Die óns dit líedeken éerstwerf sánc,
vrou Vénus liefde hem seer quéelde ;
hi wásser ghéerne op vrúechden bánc,
daer hí hem wél toe stélde.

TEKST.

Antw. Lb., N^r 14, bl. 19, « Een nieu liedeken. » — Aang. bij
Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 244 en 290.

AANTEKENINGEN.

1 str., 1 r. *Sout.*, *sic.* — *A. L. Confoort*, *confoort.* — *Sondér*, zie
hierb. bl. 13.

1 str., 3 r. Volgens den tekst der *Sout*. wordt de tweede helft van het derde vers telkens herhaald.

4 str., 4 r. tekst : *bedect mijn ere, lief, boven alle dinghen.*

6 str., 4 r. t. : *Sal ic.*

7 str., 1 r. *kense* bijgev.

8 str., 3 r. t. : *was.*

MELODIE.

Sout. Ps. 123.

LXVI.

DIE NACHTGAEL DIE SANC EEN LIET.

Ps. 127.

Dorisch.

Die nach-te - gael die sanc een liet, dat leer - de

ic, ic heb-ber een ver-ho-len lief, die vri - de

ic, en die wil ic niet la - ten, ja, la - ten;

ic ho - pe noch een cort half nacht in mijns liefs

arm te sla - pen. »

1. « Die náchtegáel die sánc een liet,
 dat léerde íc,
 ic hébber éen verhólen lief,
 die vríde íc,
 en díe wil íc niet láten,
 ja, láten;
 ic hópe nóch een córt half nácht
 in míjns liefs árm te slápen. »
2. Die móeder ván den bédde spránc,
 ontstác haer lícht;
 si vánt haer jóneste dóchter óp
 haer bédde nícht :

« waer is si nú ghegángen,
já, gángen ?
nu is mijn jóneste dóchter wéch,
met één so vrémde mánne. »

3. — « Hi en wás mi álso vrémde níet,
hi hát mi líef;
hi vóerde mí al óver die héi,
hi misdéde mi níet.
hi vóerde mi óver der héiden,
ja, héiden;
daer twée schoon líefkens sámen gáen,
hoe nóde ist dát si schéiden.

4. « Daer twée goe líefkens tsámen áen
den dánse gáen,
hoe vriéndelic dát si haer óochskens óp
malcánderen sláen.
ghelijc der mórghen stérren,
ja, stérren;
mijn hértéken is van súlker áert,
bruin óochskens síe ic ghéren.

5. « Mijn hértéken is veel wílder dán
een wilt conijn,
dat én mach níemant témmen dán
die líefste mijn;
dat én mach níemant témmen,
ja, témmen,
en wáer die álder líefste mijn;
dat is so fráeien gheséle,
och wáren álle dúvels só,
en ic voer ín der hélle. »

TEKST.

Nieu : Amstelredams Lied-boeck, 1591, bl. 63 : " op de wijze : Alst begint. »; — F. A. SNELLAERT, *Oude en nieuwe Liedjes*, 1864, N° 62, bl. 67, gemoderniseerd. — Bij de laatste strophe moet er op het einde, in de muziek eene herhaling hebben plaats gehad.

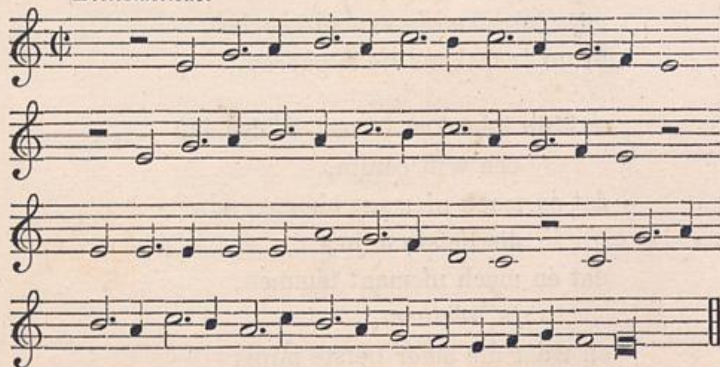
AANTEKENINGEN.

- 1 str., 2 r. zonder elisie.
- 1 str., 3 r. tekst : *heb*.
- 1 str., 4 r. zonder elisie.
- 2 str., 1-2 r. Vgl. H. v. F. *Hor. Belg.* II, N° 56, bl. 137, str. 14 en Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 238.
- 3 str., 3 r. tekst : *mi over die heyden*.
- 3 str., 6 r. t. : *t' so heyden*.
- 4 str., 5 r. t. : *ghelycken die*.
- 5 str., 7 r. t. : *dan den alder liefsten*, waarin de voorslag ontbreekt.

MELODIE.

Sout. Ps. 127 : " Na die wise van een dansliedeken »; — BÖHME, *Altd. Lb.*, N° 308, bl. 390; — *Het Paradys der geest. en kerck. Lof-Sanghen* door THEODOTUS (1^e uitg. 1621) uitg. 1663, bl. 709. — Variante in J. FRUYTIERS, *Ecclesiasticus*, N° 88, bl. 167 :

Ecclesiasticus.

Deze melodie wordt dikwijls als wijze in onze liederen aangegeven; onder anderen in *Den nieuwen verbeterden Lusthof*, Amst., 1607, bl. 74. Het *Nieu : Amst. Lb.* bevat nog vier andere liederen op dezelfde muziek, bl. 3, 22, 25 en 118. Wij laten het tweede, het eigenaardigste van de vier, hier volgen :

Ghy dochters fray
comt maecht een ray
met herten coen.
ghebruyet de may
vroech ende spay,
want sy staet groen,
met cruyden soet van roken,
ontloken
tot u verdoen;
dus wilt u spoen
't ontfæen den Mey voorsproken.

De Mey present,
t' sy u bekent,
staet schoon ontdaen.
met bloemkens jent
seer excellent
is hy belæen.
dus wilt u nu ten tijden
verblijden,
comen ter baen
den Mey t' ontfæen,
met u lief aan u zijden.

Wilt u nu spoen
in smeys saysoen,
met u lief jent;
en zijn int groen
avont en noen,
by hem present.
loont hem sijn liefde vierich,
manierich;
blust sijn torment
en groot ellent,
als een lief goedertierich.

Al met genuecht
keert u tot vruecht,
alst die tijt jont,
en u verheucht,
in eer en deucht,
tot aller stont.

met (naer?) u lief wtve rcooren
wilt hooren,
maeckt hem ghesont
zijn hert gewont,
so wert hy nieus herbooren.

U lief bemint,
dit wel versint,
van herten wel;
waer ghy hem vint
blust zijn torment
en groot ghequel.
wilt u zijnder ontfermen,
erbarmen;
ontfangt hem snel
met goet opstel
in u snee witter armen.

LXVII.

DI, VROU VAN HEMEL, ROEP IC AEN.

Ps. 129.

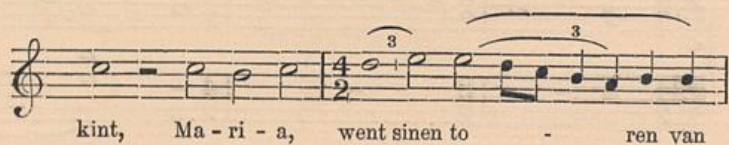
Hypophrygisch.

The musical score is written for a single melodic line on a treble clef staff. It consists of six measures, grouped into three pairs. The first pair of measures is in 4/2 time, the second in 3/2, and the third in 4/2. Each measure contains a triplet of eighth notes. The lyrics are written below the staff, aligned with the notes. The first line of lyrics is 'Di, vrou van he-mel, roep ic aen in de - sen'. The second line is 'gro - ten no - de mijn; je-ghen God ic'. The third line is 'mi ver - schul - digt haen: spreekt, dat ic'. The score is written in a style typical of 19th-century musical publications, with a clear and legible font.

Di, vrou van he-mel, roep ic aen in de - sen

gro - ten no - de mijn; je-ghen God ic

mi ver - schul - digt haen: spreekt, dat ic

1. Di, vrón van hémel, róep ic áen
 in désen gróten nóde mĳn ;
 jeghen Gód ic mí verschúldicht háen :
 spreet, dát ic sí een díenaer díjn,
 ende ván u kint,
 María, wént
 sinen tóren van mí!
 minen tróost ende tóevlucht néme ic tot dí,
 och héłpt! ic vrése, die dóot is na bí.

2. María, mĳn beschérmerín,
 ghi móeder Góds ende jóncfrou sáert,
 hoe dróevich íst mi in mínen sín,
 als ic ghedénke der úiterster váert,
 ende stérve van ángst,
 dat mí sedert lánce
 niet ghebúeren en mócht
 te ghedénken míner ármer síel;
 mi hévet doch misléit mĳn vríe wíl.

3. Daer óm beschérmt mi, réine máecht,
der sónden áflaet mí verwérft!
die wíle dijn kínt u doch níets ontsáecht,
ende íc niet wéte wannéer ic stérft,
so drághe ic dóch
der róuwen jóc
ende vrághe ghenáde,
rou, bóet, belófte ic óp mi láde;
helpt, dát mijn líjf miner síele niet en scháde!

TEKST.

Navolging van den Duitschen tekst te vinden bij BÖHME, *Altd. Lb.*, N° 592, bl. 702. Dit lied, waar later verschillende strophen werden bijgevoegd, was reeds vóór de Hervorming zeer verspreid en werd door haar aangenomen « christlich verändert und corrigirt, » in de eerste plaats door HANS SACHS, bij wien de aanvang luidt : « Christum von himel ruf ic an. » — LUTHER schijnt op dit lied te zinspelen in zijne *Tischreden*, wanneer hij zegt : « Die liebe Mutter Gottes Maria, hat viel schöneren Gesang und mehr gehabt denn ihr Kind Jesus. » Zie H. v. F., *Geschichte der deutschen Kirchenliedes*, N° 68, bl. 167. — Zie verder UHLAND, *Volkslieder*, N° 317; — BÖHME, t. a. p.; — BÄUMKER, *Das kath. deutsche Kirchenlied*, II, N° 61, bl. 126.

AANTEKENINGEN.

Het eerste vers van den Nederl. tekst is ons als wijsaanduiding door de *Sout.* bewaard.

MELODIE.

Sout. Ps. 129. — Zelfde melodie bij BÖHME en BÄUMKER, t. a. p. — Deze schrijvers vermelden eene vierstemmige bewerking uit de XVe eeuw, eene andere uit de XVIe.

LXVIII.

WIE WILT ER HOREN EEN NIEU LIET?

Ps. 132.

Ut, getransp.

Wie wilt er ho-ren een nieu liedt? hoort toe, ic salt u

sin-ghen, van d'ou-den man die Al-va hiet, die

Al-va hiet, 'tsijn al soo vrem-de din-ghen.

The musical score is written in 2/2 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line begins with a treble clef and a key signature of one flat. The piano accompaniment is written in a grand staff (treble and bass clefs) with a key signature of one flat. The lyrics are in Dutch and are written below the vocal line. The score is divided into three systems, each with a repeat sign at the end.

1. Wie wilt er hóoren éen nieu liedt?
hoort tóe, ick sál 't u sínghen,
van d' óuden mán die Álva híet,
die Álva híet,
't sijn ál soo vrémde dínghen.
2. Hy is ghecómen ín ons lándt,
als góuvernéur ghecómen;
al síjne ráncken sijn becánt,
ja sijn becánt,
het sijn al bláuwe blóemen.
3. Gheen privilégie, cléyn of gróot,
wilt hý den stéden láten;
hy bréngt de vróomsten tót de dóod,
ja tót de dóod,
versmádend ráedt en státen.
4. Pápen, papísten, állegháer,
hád den naer hém verlánghen :
nu dáncken sijt den pápenváer,
den pápenváer,
dat hy is wéch ghegánghen.
5. Hy 's mét procéssie íngheháelt,
men gínc met hém slampámpen,
hy láet sijn schúlden ón betáeld,
ja onbetáeld,
by nácht soo gáet hy schámpen.
6. Dien óuden mán was ál te béus,
men wóu voor hém niet níjghen!
noch líever ríep men Vív e le Géus!
Vív e le Géus!
hy kón geen tíenden críjghen.

7. Hy sôu wel máken éenen sóen,
maer óns gaet dáeraf wálghen;
wy mérckten wél aent váls pardóen,
aent váls pardóen,
sijn ráderén en gálghen.
8. Sijn cónterféytsel ván metáel
dat mách hy nú wel bréken;
de hérten ontlépen hem ál te máel,
ja ál te máel,
al dóor de géusen préken.
9. Den prins oprécht, dat édel blóedt,
had hý wel willen verráden;
maer Gód quam dóor den prins seer góed,
den prins seer góed,
den Spángiaert séer beláden.

TEKST.

WILLEMS, *Oude Vl. Lied.*, N° 36, bl. 80, onder den titel : " *Alva's Vertrek*, A^o 1573. — Bij gebrek aan den tekst van het origineele lied, geven wij het bovenstaande stuk zooals het bij WILLEMS voorkomt. Deze zegt in eene nota : " Los blad onder de *Analecta* van VAN WINGHE (ter Koninklyke Bibliotheek te Brussel), uit welke ik de brieven van 1580-1584 heb medegedeeld in mijne *Mengelingen*, bl. 87. Eenigzins anders in het *Geuse-Lietboek*. " — Dit los blad is ter Brusselsche Bibl. onbekend.

MELODIE.

Sout. Ps. 132, " na een dansliedeken : " Ic quam aldaer, ic weet wel waer, || met heimele geschalle. " — Dr LOMAN, die mede tekst en melodie uitgaf in zijne *Twaalf Geuzeliedjes*, Amst.-Utrecht 1872, (de tekst, die merkelyk van WILLEMS' tekst verschilt en ook oorspronkelijker schijnt, naar *Een nieu Geuzen Liedten-Boeckken*, 1588; insgelijks te vinden bij VAN VLOTEN, *Nederl. Geschiedzangen*, II, 93, en bij VAN LUMMEL, *Nieuw Geuzen Lb.*, bl. 181), stelt vast dat in het *Geuzen-Lb.*, de wijs heet :

“ Den ouden man bij de vyere sat, » en veronderstelt, dat WILLEMS de wijs van Ps. 132, aangeduid vond in de door hem aangegeven bron. — De melodie voor het lied : “ Den ouden man bij de vyere sat, » hebben wij even min als Dr LOMAN, ergens aangetroffen. — Zie over de notatie van dit lied, bl. 47 hierb. — BÖHME, *Ald. Lb.* N^{rs} 309^a en 309^b, bl. 391, nam de melodie op onder de oude danswijzen, én volgens de lezing der *Sout.* én volgens de notatie bij WILLEMS.

LXIX.

HET QUAM EEN RUITERKEN UIT BOSSCHAIEN.

Ps. 134.

Ut modern.

The musical score is written for voice and piano. It consists of six systems of staves. The first system has a single treble staff with a key signature of one flat (B-flat) and a 2/2 time signature. The second system has a grand staff (treble and bass). The third system has a single treble staff. The fourth system has a grand staff. The fifth system has a single treble staff. The sixth system has a grand staff. The lyrics are written below the staves. There are triplets marked with a '3' in several places. The tempo/style is indicated as 'Ut modern.'.

Het quam een rui-ter-ken uit Bos-schai-en

ghis-ter a-vont in den wijn: "ou,secht,ou,en

sal men hier niet nai-en? ic heb-be ghe-

1. Het quáam een rúiterken út Bosscháien
ghíster ávont ín den wíjn :
« ou, sécht, ou, en sálmen híer niet náien ?
ic hébbe geschúert mijn hémdekíjn.
noch hébbe ic énen gúlden fíjn,
dien sál ic u, méisken, gáerne ghéven,
wíldi távont mijn bóelschap sijn :
so sál ic mét u vrólic sijn.

2. « Téghen den wínt come íc gheséilt,
als éen die schéeps hem níet en verstået;
ghi en hébt gheen sínnekens aen mí gheléit,
mi dúinct ghi hébt mijns líever verláet.
ná dat nú aldús met mí gáet,
so wíl ic máken een góet verdrách :
een ánder te kíesen ís minen ráet,
adíeu, die íc te mínnen plách.

3. « Schütterkens die den bóghe hantieren,
cópen twee pésen tot háren bóghe;
bréken si déen, na tspéels manieren,
si stéllen een ánder ten sélven tóghe.
desghelíjcs wil íc te dóene póghe,
want vróuwen sínnekens sijn als stóf;
ghelíjcs den wínt quaemdi mí áenghevlóghen.
hier méde, schoon líef, neme íc oorlóf.
4. « Och líeve gheséllen, íc móet u clághen,
ghi móet mí ghéven goeden ráet;
íc bèn ghecómen in Vénus plághen,
íc en wéet wat mí te dóene stáet.
mijn hópe, mijn tróost, mijn tóeverláet
heeft mí beghéven ende séer onwáert;
dies ís mijn hérteken so séer beswáert;
mer tsóp en ís der kólen niet wáert.
5. « Hi stélt sijn hérteken in swáerder sórgen,
die sijn sínnekens aen vróukens lécht;
want hi hánghet áltijt sónder wórghen,
als éen die strijt ende níet en vécht.
wíent íc clághe, íc hébbe onrécht;
so gáet si áltijt háren pát,
si en héeft gheen sínnekens aen mí ghehécht,
al blíve íc in drúcke, wat ácht si dát. »
6. Díe dit líedeken éerst heeft ghesónghen,
dat wás een rúiterken van ghélde blóot;
en hádden ghedáen quade níders tónghen,
hi lághe sijn líefken in háren schóot.

daer hí toe dróech sijn liefde gróot,
die en mách hem ghebúeren tot ghéender tijt.
hi hád hem ghehólpen út sijnder nóot,
mer quade niders tónghen ghéeft hi die wijt.

TEKST.

Antw. Lb., N° 66, bl. 99, " Van den ruiter uit Bosschayen. "

AANTEKENINGEN.

1 str., 1 r. Over het woord *Bosschayen*, zie Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 319.

2 str., 8 r. tekst : *dien*.

5 str., 4 r., *en bijgev.*, zie str. 2, 2.

5 str., 6 r. t. : *altijt so gaet si*.

MELODIE.

Sout. Ps. 134. De strophen in de berijming van dien Ps. tellen maar zeven regels, derhalve waren wij verplicht de laatste maten der melodie te herhalen. — " Het quam een ruterken wt bosscayen, " aangeh. als wijs in *Een devoot ende prof. Boecxken*, Antw. 1539, N^{rs} 116, 117 (Uitg. D. F. SCHEURLEER, bl. 144, 145), met achtregelige strophen. — De aanvang der mel. geeft nagenoeg het begin der hymne *Vexilla Regis* weer.

LXX.

DIE WACHTER DIE BLIES AEN DEN DACH.

Ps. 136.

Re met Si ♯.

Die wach-ter die blies aen den

dach op ho-gher tin-nen daer

hi lach, daer blies hi aen des da-ghes

1. Die wáchter die blies áen den dách
op hógher tinnen dáer hi lách,
daer blies hi áen des dághe schijn;
waer lievekens bí malcánder sijn,
so schéiden si sáen :
voor tgróene wóut den dách breeet áen.
2. « Hoort áen, o jónghelinc, mǐjn beclách,
ten ís noch ghénen líchten dách,
die máne schíjnt door die wólken cláer,
die wáchter báert ons ángsten swáer,
dat clághe ic dí,
die middernácht en is nóch niet voorbí. »
3. Hi hélst sijn líefste, si hélst hem wéer,
hi cústse ná sijns herten begheer.
si móesten schéiden nú ter tíjt.
hi tróc al óver die héide verblíjt,
al dóor den dóu :
« nu séghen u Gód, mǐjn schóne vróu. »
4. « Adíeu, schoon líef, » sei tméisken fíjn,
« bewáre u Gód voor drúc ende píjn,
die mínen herte tróoste bóot.
ghedénc, schoon líef, der smérten gróot
die íc nu líjt!
mijn herte blíjft u émmér ghewíjt. »
5. Wat tróc hi ván den víngher sijn?
van róden góude een víngherlíjn :
« hout dáer, mǐjn líefste, désen pánt,
ghedéncke míjns int vérre lánt;
nu énde altíjt
ghi mí die álder líefste síjt. »

6. Die óns dit líedeken héeft ghemaect,
die nácht al dóre hi héeft ghewaect;
die jónghelinc hádde vrou Vénus in ére,
voor schóne vróukens hi bérnde sére
te áller stónt :
mi hóghet, líef, dijn róde mónt.

TEKST.

Navolging van het Duitsch lied, voorkomende bij BÖHME, N^r 102,
bl. 197.

MELODIE.

Sout. Ps. 136. De aanhefsregel alleen is ons door de *Sout.* bewaard.

LXXI.

DIE MI TE DRINKEN GAVE.

Ps. 137.

Die mi te drin - ken ga - ve, ic

songhe hem een nieu - we liet al

van mijn vrou - we van Lut - sen - borch,

The musical score is written for voice and piano. It consists of six systems of music. The first system is a single melodic line in G major, 2/2 time, with lyrics 'Die mi te drin - ken ga - ve, ic'. The second system continues the melody and adds a piano accompaniment in the bass clef. The third system features a key change to D minor (three flats) and a time signature change to 3/2, with lyrics 'songhe hem een nieu - we liet al'. The fourth system continues the 3/2 section. The fifth system returns to G major (two flats) and 2/2 time, with lyrics 'van mijn vrou - we van Lut - sen - borch,'. The sixth system concludes the piece with a final piano accompaniment. Various musical notations such as triplets, slurs, and dynamic markings are present throughout the score.

1. Die mí te drínken gáve,
ic sónghe hem een níeuwe líet
al ván mijn vróuwe van Lútsenborch,
hoe sí haren lántshere verriét.
2. Si déde een bríefken schríven
so vérre in Gúlker lánt
tot Frédéric háren bóele,
dat hí soude cómen int lánt.
3. Hi sprác tot sínen cnápe :
« nu sádelt mí mijn páert!
tot Lútsenborch wíl ic ríden,
het ís mi wel rídens wáert. »
4. Als hí te Lútsenborch quáme
al vóor dat hóghe hús,
daer lách de válsche vróuwe
tot háerder tinnen úit.

5. Hi sprác : « God gróet u, vróuwe,
God ghéve u góeden dách!
waer ís mijn hère van Lútsenborch,
dien íc te díenen plách? »
6. — « Ic en dérfs u níet wel ségghen,
ic en wíl u níet verráen,
hi ísser hédén mórghen
met sinen hónden uit jághen ghegáen.
7. « Hi réter hédén mórghen
al ín dat sóete dál,
ende dáer suldí hem vínden
met sinen hóndekens ál. »
8. Hi sprác tot sinen cnápe :
« nu sádelt mí mijn páert!
ten dále waerts wíl ic ríden,
het ís mi wel rídens wáert! »
9. Als hí bi der jáchten quáme
al ín dat sóete dál,
daer lách die édel hère
met sinen hóndekens ál.
10. Hi sprác : « God gróet u hère,
God ghéve u góeden dách,
ghi en súlt niet lángher léven
dan désen hálven dách. »

11. — « Sal ic niet lángher léven
dan désen hálven dách,
so mách ict wél beclághen,
dat ic óoit mijn vróu aensách. »
12. Hi sprác tot sínen cnápe :
« spant úwen bóghe góet,
ende schiet mijn hére van Lútsenborch
ín sijns hérten blóet. »
13. — « Waeróm soude ic hem schieten?
waeróm soude ic hem sláen?
ic hébbe wel séven jären
tot sijnder táfelen ghegáen. »
14. — « Hebdí wel séven jären
tot sijnder táfelen ghegáen,
so en dórfdi hém niet schieten
noch niet ter dóot hem sláen. »
15. Hi tóoch uit sijnder schéiden
een més van stále góet,
hi stác mijn hére van Lútsenborch
ín sijns hérten blóet.
16. Hi sprác tot sínen cnápe :
« nu sádelt mí mijn páert!
tot Lútsenborch wíl ic ríden,
het ís mi wel rídens wáert. »

17. Als hí te Lútsenborch quáme
al vóor dat hóghe hús,
daer quám de válsche vróuwe
van háerder tinnen út.
18. Hi sprác : « God séghen u, vróuwe,
God ghéve u góeden dách ;
uwen wille ís bedréven,
u verráderíe ís volbrácht. »
19. — « Is mínen wille bedréven,
hebdí minen sín volbrácht,
so dóet mi súlken téken,
dat ic dáeraen ghelóven mách! »
20. Hi tróc uit sijnder schéiden
een swáert van blóede róot .
« siet dáer, ghi válsche vróuwe,
uws édel lántsheren dóot. »
21. Si tróc van háren hálse
van péerlen een cránselíjn :
« hout dáer, mijn líefste bóele,
daer ís die tróuwe van míjn. »
22. — « Uwe tróuwe en wíl ic niet hébben,
ic en wílse níet ontfáen,
ghi mócht mi óoc verráden,
ghelíjc ghi uwen lántshere hebt ghedaén. »

23. Hi tróc uit sijnder móuwen
een síden snóerken fijn :
« hout dáer, ghi válsche vróuwe!
ghi súlter bi bedróghen sijn. »
24. Te Lútsenborch óp de múren
daer lóopt een wáter cláer,
daer sítet vróu van Lútsenborch
int héimelic ende int ópenbáer.

TEKST.

Antw. Lb., N^r 23, bl. 32, « Van Vrou van Lutsenborch »; — WILLEMS, *Oude Vl. Lied.*, N^r 22, bl. 48; — UHLAND, *Volksl.*, 123 c., bl. 289; — H. v. F., *Hor. Belg.*, II, N^r 8, bl. 36; — BÖHME, *Altd. Lb.*, N^r 34, bl. 107. — Besproken bij Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 210; behoort volgens den schrijver tot de 15^e eeuw.

AANTEKENINGEN.

- 4 str., 1 r. tekst : *quam*.
6 str., 3 r. t. : *is*.
7 str., 1 r. t. : *reedt*.
9 str., 1 r. t. : *quam*.
11 str., 2 r. t. : *dan heden desen dach*. Zie str. 10, 4.
14 str., 4 r. : *hem* bijgev. door H. v. F.
18 str., 1 r. t. : *vrou, God seggen u. vrouwe*, zie str. 5.
18 str., 2 r. t. : *wille is*, zonder elisie.
22 str., 1 r. : *hebben* bijgev.
22 str., 2 r. t. : *wille niet*; W. en H. v. F. *wilse*.
24 str., 3 r. t. : *sit*.

MELODIE.

Sout. Ps. 137.

LXXII.

MET LUSTEN WILLEN WI SINGHEN.

Ps. 141.

Ut modern.

Met lus-ten wil-len wi sin-ghen en-de lo-ven dat

room - sche rijc, van Co-ninc Maxi - mi -

li - aen, ghe bo - ren uit Oos-ten -

The musical score is written for voice and piano. The voice part is in the treble clef, and the piano accompaniment is in the bass clef. The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is 2/2. The score is divided into three systems. The first system contains the first line of the voice part and the first two staves of the piano accompaniment. The second system contains the second line of the voice part and the next two staves of the piano accompaniment. The third system contains the third line of the voice part and the final two staves of the piano accompaniment. The lyrics are written below the voice part. The piano accompaniment features chords and arpeggiated figures. There are some triplets and other rhythmic markings in the piano part.

1. Met lústen willen wi sínghe
ende lóven dat róomsche ríj,
van cóninc Máximiliáen,
ghebóren uit Óostenríj;
den édelen cóninc, den édelen stáet,
hoe dát hi síjnder vróuwen
uit Británien beschréven háet.
2. Die bríeven héeft si vernómen,
die édél jóncfrou sáert :
« díe met mí wil ríden,
die máket hem óp die váert;
ic moet ríden ná dat dúitsche lánt
tot mínen édelen hére,
hi ís mi ónbecánt. »
3. Die brúit sat óp met éren,
si réet na dat dúitsche lánt
met súchten énde met béven,
groot jámmer quám daer ván;
dat déde die cóninc van Vránkeríj;
door sijn lánt so móeste si ríden,
die jóncfrou was dúechdelíj.
4. Doen réet si een wéinich vóort;
die cóninc quam haer téghen ghegáen.
van tránen werden hare óghen nát,
si wért seer ónghedáen.
hi séide : « God gróete u, jóncfrou téer,
u ére wíl ic behóuden,
den róomschen cóninc te lée. »

5. Si sprác : « dat en wil Gód nemmerméer,
ghi hébt een ánder wijf,
ic heb enen cóninc tot een hère,
ghebóren uit Óostenrije;
hi is édel énde dáertoe fijn,
ter éren van hém willic drághen
van góude een cránselijn. »
6. — « Mijn wijf en was niet óut ghenóech,
si en héeft maer néghen jáer,
si wás mi teghen wíl gheghéven,
dat ségghe ic ú voorwáer;
het wás een jóncfrou op désen dách,
si wért mi tóegheschréven,
doen sí in der wieghen lách.
7. « Die páus nam dat ghélt van mí,
hi schéide mi ván minen wíve;
hi schéide ons béide te sámen,
twee sielen énde énen líve.
mer dát sal cósten so ménighen mán
die dáerom súllen stérven;
luttel schúlden hébben si daerván. »
8. Si schréide nácht énde dách;
si schréide al óm haer éer;
van tránen werden hare óghen nát,
si versúchte so láncs so méer.
si sprác : « dat en wíl God némmerméer,
ic sál mijn ére behóuden
den róomschen cóninc ter éer. »

9. Die dit liedeken éerstwerf sǒnghen,
dat wáren drie rúiters fijn;
si hébbent so lichte ghesǒnghen,
te Cúelen óp den rijn;
si trócken al dóor des cónincs lánt,
om búit so souden si gánghen,
si en hádden ghélt noch pánt.

TEKST.

Ant., Lb., N° 115, bl. 174, " Van Keyser Maximiliaen. " — Karel VIII, verloofd met de dochter van Maximiliaen, Margaretha van Oostenrijk, zond deze tot haar vader terug, en trouwde met Anna van Bretagne (1491). — Duitsche 15e eeuwse tekst bij BÖHME, N° 378, bl. 465.

AANTEEEKENINGEN.

- 1 str., 5 r. *A. L., die edel coninc.*
1 str., 7 r. *A. L., hae.*
3 str., 5 r. tekst : *Vrancrijc.*
6 str., 3 r. t. : *teghen minen wil.*
9 str., 1 r. t. : *sanc.*

MELODIE.

Sout. Ps. 141. — In de Nied. Geist. Lied. des XV Jahrh., Hor. Belg., X, vindt men twee lezingen met achtregelige strophe, van het lied van Joannes Brugman (Zie over dit laatste : W. MOLL, Joannes Brugman, II, 207; Dr ACQUOY, Middeleeuwsche geestelijke liederen en leisen, bl. 10 en 52; D. F. SCHEURLEER, Een dev. en de prof. boecaken, aant. bl. 336), N° 107, bl. 211, op de wijs : " Het toghen uut drie lantsheren, al... " dat aanvangt : " Mit vroochden laet ons singhen, " en N° 108, bl. 244, variante van N° 107, dat met dezelfde woorden begint en gezongen werd op de wijs : " Mit vrouwen willen wi singhen || schoon boelken bi der hant || van drien... "

De aanvangsregel der *Sout.* : " Met lusten willen wi singhen || ende loven dat Roomsche rijk, " bewijst dat het bovenstaande *zevenregelig* lied op de melodie van Ps. 141 gezongen werd. Zooals BÖHME het doet opmerken, had W. geen recht om het lied, " Die drie Lantsheren, " N° 109, bl. 165, *A. L.*, dat aanvangt : " Met luste willen wi singhen, || schoon lief, al bider hant || van drie lantsheren dinghen, " en waarvan de strophe *achtregelig* is, door veranderingen aan de melodie op de muziek van gezegden Ps. te brengen. De strophe en de berijming der

der *Sout.* is insgelijks zevenregelig. „De drie Lantsheren” zooals het daarop gebouwde hierboven gemelde geestelijk lied, werden stellig op eene andere melodie gezongen. — Als wijze aangehaald: „Met vreuchden willen wij singhen” in de *Geuzenliederen*, uitg. H. J. VAN LUMMEL, bl. 177, voor het lied met zevenregelige strophe: „Duckdalve ben ick gheheeten.” — De melodie bij BÖHME, ofschoon tot het dorisch toongeslacht behoorende, staat in verband met de melodie van Ps. 141. Wij laten die, naar de lezing van BÖHME, hier in moderne notatie volgen:

Nun wölln wir a - ber sin - gen und
wöl-lens he - ben an Von Kei-ser Ma - xi-
mi - li - an und sei - ner Kei-ser - li - chen
kron, Und sei - ner Kei-ser-lichn ma - je-stat: dasz
er dem frewlein aus Bri - ta - nia heim-lich verschriben hat.

LXXIII.

HET VOER EEN MAECHDELIJN OVER RIJN.

Ps. 146.

Re metaboliek.

Het voer een maech-de-lijn o-ver rijn

tsa-vonts al in der ma-ne-schijn met

haer sneewit-te han-den, die win-ter tot haer-der

schanden, die win-ter tot haer-der schan - den, ja,
schan - den.

1. Het vóer een máechdelijn óver ríjn
tsávonts al índer mánen schíjn
met háer snee wítte hánden,
die wínter tot háerder schánden, ja, schánden.
2. Met díen quam dáer een rídder gheréden,
hi gróete die mághet tót dier stéde,
hi séide : « God gróet u réine,
waer óm staet ghi híer alléine? ja, alléine? »

3. — « En dát ic hîer alléine stá,
dat dóet dat íc ghenen bóel en há,
die íc met hêrten méine,
daer óm sta ic hîer alléine, ja alleine. »
4. — « Och máechdelijn, wóude mét mi gáen,
ic sóude u léien daer róoskens stáen,
so vérre aen gheender gróender héiden,
daer schápen ende lámmeren wéiden, ja, wéiden. »
5. — « Críjchsman ghi sîjt te hóoch ghebóren,
ic ontsíe so sére mijns váders tóren,
ic wilt mijnder móeder vrághen,
of íc metten lántscnecht mach wághen, ja wághen. »
6. « Och móeder, » séit si, « móeder mîjn,
nu wécket mí inder máne schîjn,
laet mí die lámmeren wéiden,
so vérre aen gheender gróender héiden, ja héiden. »
7. — « Och dóchter, ghi sîjt noch véel te cléin,
ghi slápet noch wél een jáer alléin,
tso héime so súlt ghi blíven,
ende spínnen die gróene síde, ja, síde. »
8. — « Dat íc tso héime blíven móet,
dat dóet mijnder hêrten grote wéder spóet,
die lántscnecht mách wi wérden,
desghelíjcs en was nóit opter áerden, ja, áerden. »
9. Die móeder slóot haer dóre tóe,
dat máechdelijn spránc ter vénster út,
si wílde den lántscnecht háven,
haer léven wóude si wághen, ja, wághen.

10. Die dit liedeken éerstwerf sánc,
een vróom lantsnécht is hí ghenáemt,
hi hévet wél ghesónghen,
van die alder liefste is hí ghedrónghen, ja, ghedrónghen.

TEKST.

Autw. Lb., N° 61, bl. 91. — Van Duitsche afkomst, zie Dr KALFF, *Het Lied in de M.E.*, bl. 390. — Duitsche tekst, doch anders bewerkt, bij UHLAND, N° 109, bl. 251, en BÖHME, N° 56, bl. 140. — Aangehaald als " wijs " *Een dev. ende prof. Boecaken*, Antw. 1539, N° 34 (Uitg. D. F. SCHEURLEER, bl. 54) voor het lied : " als Jesus sal rechtveerdich sijn " en *Nieu Amst. Lb.*, 1591, bl. 93, voor het lied : " Met liefd' ghequelt soeck ick u raet. "

AANTEEEKENINGEN.

3 str., 1 r. tekst : *om dat.*

7 str., 1 r. t. : *wel te cleyne.*

MELODIE.

Sout. Ps. 146, na de wise : " Het voer een maechdelijn over rijn, || si hoede haers vaders lammerlijn. " SCHEURLEER, t. a. p. bl. 327, doet terecht opmerken, dat het niet gewaagd is te veronderstellen, met het oog op de 6^e strophe, dat de mel. van Ps. 146 tot N° 61, A. L., behoort. Volgens de *Sout.* wordt het derde vers telkens herhaald en sluit ieder strophe met een refrein; alleen de 3 str., A. L. heeft het refrein bewaard; wij hebben het in bovenstaanden tekst bij elke strophe hersteld. — BÖHME, t. a. p.

LXXIV.

WEL OP, MIJN CNAEPJES GOET.

Ps. 147.

Re metabeliek.

Wel op, mijn cnaepjes goet, en sa-delt mi mijn
paert! naer Cro-nenburch wil-len wi
ri - den, en de wech is wel ri - dens

The musical score is written in 2/2 time and consists of three systems. Each system includes a vocal line (treble clef) and a piano accompaniment (grand staff). The lyrics are in Dutch and are printed below the vocal line. The first system covers the first two lines of the text, the second system covers the next two lines, and the third system covers the final line. The piano accompaniment features a steady bass line and chords that support the melody.

1. « Wel op, wel op, mijn cnaepjes goet,
en sadelt mij mijn paert!
naer Cronenburch willen wi riden,
en de wech is wel ridens waert. »
2. Als si wel over der heide quamen
beneven het groene velt,
daer quam hem ontmoeten een ridder,
het was een jonghen helt.
3. « Och ridder, och ridder, hoe vaerje toch,
was isser de vaert van jou?
en gaetje misschien opt jaghen
en latet alleen u schoon vrou? »
4. — « Willecom, willecom, mijn vreemdelinc,
mijn vrou die isser so trou.
daer staet er mijn slot, daer woont er mijn vrou,
gaet, haelt er den lone van jou! »

5. Jone Gherrit die ghingher uit jaghen,
uit jaghen den helen dach;
hi keerder hem wel weder omme,
den vreemdelinc wast dat hi sach.
6. « En kenje ooc wel den gouden rinc
en den rinc van roden gou?
jone Gherrit, kenje den gouden rinc
en daer op dat bloempje so blau? »
7. — « Mijn ridder, bilo! dat en is niet waer,
dat en isser gheen rinc van mijn vrou,
en ic sweer het al op mijn ridderwoort,
'r toe isser mijn wijfje te trou! »
8. — « Jone Gherrit, kenje den gouden rinc
en daer op dat bloempje so blau?
en daer op met rode ghescreven
de name al van u schoon vrou? »
9. Jone Gherrit wierp hem den hantschoen voor,
jone Gherrit street er te paert;
hij sloech wel den vreemden riddersman,
so dat hi nederseech ter aert.
10. Jone Gherrit reet opt hoghe slot,
wel vliegende op het slot;
hi en clopte niet lanc met den poorten rinc,
hi ranner de poorte op.

11. « Och moeder, » seidese, « moeder,
jonc Gherrit comt er so fel;
hoe brenghen wi hem wel te vrede?
och moeder, wat raet je mi wel? »
12. Haer moeder nam uiter wieghen,
dat kintje so cleine si nam,
si droech het so bli op haer armen,
den vader onteghen si quam.
13. « Mevrouw, wat salder het kindekijn?
ten isser bi god niet mijn!
mevrouw, het en is niet mijn soontje,
het moet er een bastaert zijn. »
14. Hi liep er van trappe tot trappe
en hi deder wel menighen ganc,
tot hi er op hogher tinnen
moi Ale zijn huisvrouw vant.
15. Moi Ale quam hem te groeten,
gheen wordeken hi haer boot!
hi nam het swaert uiter scheiden,
moi Aeltje sal sterven den doot.
16. Wat sach hi aen haar handen?
den vingherlinc root van gou.
bilo! dat wasser den selven rinc,
dien hi wilen ontvinc ter trou.

17. Hi nam se wel in zijn armen,
hi custe haer roder mont;
si seghenden God van hemel,
si dankten hem duisent stont.

TEKST.

Dit lied verscheen voor het eerst bij H. v. F., *Hor. Belg.*, II, bl. 156, 1ste uitgave (1833) met de melding : dies und das folgende lied sind in Holland entstanden. Näheres darüber behalte ich mich vor gelegentlich nachzuholen. — Ondertusschen werd het lied, als een echt oud lied, uitgegeven door KRETSCHMER, *Deutsche Volkslieder*, I, N° 20, bl. 27, vertaald in het Duitsch en door SNELLAERT opgenomen met den tekst van H. v. F., in WILLEMS' *Oude Vl. Liederen*, N° 78, bl. 195. Eerst in 1852 maakte H. v. F. in het VIIIe deel der *H. B.*, bl. V, bekend, dat het lied van hem zelf was. — De twee regelen ons door de *Sout.* bewaard, hebben zoowel als den tekst van den psalm zelf drie accenten in ieder vers. De verzen van H. v. F. hebben daarentegen niet overal een gelijk getal accenten; het eerste vers heeft in de verschillende strophen nu eens vier, dan weer drie accenten.

AANTEKENINGEN.

1 str., 3 r. tekst : *wil.*

MELODIE.

Sout. Ps. 147. Na de wise : *Wel op laet ons gaen riden || en sadelt mi mijn peert.* — KRETSCHMER, t. a. p. De melodie eindigt onregelmatig op de *dominante*.

LXXV.

RIJC GOD, HOE MACH DAT WESEN.

Ps. 148.

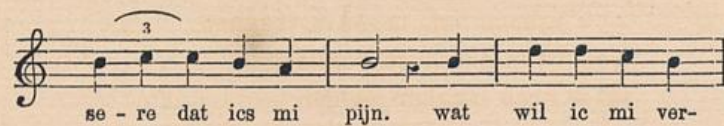
Re met St. h.

The musical score is written for a single voice and piano accompaniment. It consists of six systems of music. The first system is a vocal line in treble clef, 2/2 time, with a key signature of one sharp (F#). It begins with a treble clef, a 2/2 time signature, and a key signature of one sharp. The melody starts on a half note G4, followed by a quarter note A4, a quarter note B4, and a quarter note C5. The lyrics 'Rijc God, hoe mach dat' are under the first four notes. The second system continues the vocal line with a half note D5, a quarter note E5, a quarter note F#5, and a quarter note G5. The lyrics 'we - sen, dat' are under these notes. The third system is a piano accompaniment in treble clef, 2/2 time, with a key signature of one sharp. It begins with a half note G4, followed by a quarter note A4, a quarter note B4, and a quarter note C5. The lyrics 'ic dus droe-vich' are under the first four notes. The fourth system continues the piano accompaniment with a half note D5, a quarter note E5, a quarter note F#5, and a quarter note G5. The lyrics 'ben? ic hadde een uit-ghe-' are under these notes. The fifth system is a vocal line in treble clef, 2/2 time, with a key signature of one sharp. It begins with a half note G4, followed by a quarter note A4, a quarter note B4, and a quarter note C5. The lyrics 'le - sen, so' are under the first four notes. The sixth system continues the vocal line with a half note D5, a quarter note E5, a quarter note F#5, and a quarter note G5. The lyrics 'vast in mi-nen' are under these notes.

Rijc God, hoe mach dat we - sen, dat

ic dus droe-vich ben? ic hadde een uit-ghe-

le - sen, so vast in mi-nen

1. Rije Gód, hoe mách dat wésen,
dat íc dus dróevich bén?
ic hádde een útghelésen,
so vást in mínen sín;
ic en cán haer níet verghéten,
hoe sére dat ícs mi pijn.
wat wíl ic mí verméten?
druc móet mijn éighen sijn.
2. — « Schoon lief, ic sún u vrágghen,
woudijt in dúechden verstáen,
sal íc noch lánggher jághen,
eer íc u sal cónnen gheváen?
ic hébbe u útvercóren
al ín dat hérte mýjn;
secht mí, salt sýjn verlóren,
druc móet mijn éighen sijn. »
3. — « Ghesélle, wel líeve ghesélle,
secht mí tot déser tíjt,
hoe dórst ghi mí vertéllen,
dat ghí in drúcke sýjt?
al hébdi mi útvercóren,
wat wéet ic úwen grónt?
mach ú wat góets ghebúeren,
weest húesch in úwen mónt.
4. — « Schoon lief, cost íc vercríghen
van ú een tróostelíjc wóort,
mijn cníekens sóude ic búighen
voor ú, alst wél behóort,

seer stille súde ict drághen
al ín dat herte mĳn ;
wat báet dat íc veel clághe?
druc móet mĳn éighen sĳn. »

5. — « Ghesélle, ghi sĳt schóne van wóorden,
bedróch is ú gheléert;
ghelĳc den wĳnt van nóorden,
sidí van mí ghekéert;
men mách u níet betróuwen,
dat ségghe ic ú goet rónt;
beghéerdi wĳl van vróuwen,
sĳt húesch in úwen mónt. »

6. — « Schoon lief, wilt góelic wésen,
antwóort mi níet te fél,
ic heb dícwĳls hóren lésen,
dat twee liefkens námaels maken spél;
ic hópe den tĳt sal kéren.
al schíet ghi ú fenĳn,
nochtáns wil íc u éren,
al soude druc mĳn éighen sĳn. »

7. — « Ghesélle, ghi sóut u schámen,
dat ghí mi dus díe vermáent;
ghi gáet al dóor die brámen,
den wéch is ónghebaent
dien ghí beghínt te tréden.
och, wíste ic úwen grónt!
ic wáer noch bát te vréden,
waerdi húesch in úwen mónt. »

8. — « Schóon lief, laet úws ghedínken
so ménighen swáren súcht,
die íc u plách te schínken
ende ál uit góeder dúecht;
ter stráten énde ter kérken
als ic sách u blíde aenschíjn,
hebdíjs niet wíllen mérken,
so moet drúc mijn éighen síjn. »
9. — « Ghesélle, u sóete wóorden
die gáen uit hérte mýjn,
mer óft alsó ghebúerde,
dat wáter wórde wýjn
ende ghí mijn mínne cost críghen,
waer ú dat níet een vónt?
soudí wel cónnen swíghen
ende húesch síjn in úwen mónt? »
10. — « Och já ic, rein vróuwelic wésen,
van ú heb íct gheléert,
so wáer minen drúc ghenésen,
wes ghí op mí beghéert;
och mócht mi dát volcómen!
u líefflic blíde aenschíjn
en dérf ic níet berómen;
druc móet mijn éighen síjn. »
11. — « Ghesélle, laet u níet verlánghen,
leeft vóort op góeden tróost,
men léit so ménighen ghevánghen,
die námaels wért verlóst;

weest húesch tot állen tíden,
en máect dat níemant cónt,
trou súldi áen mi vínden,
sijt húesch in úwen mónt. »

12. — « Ic dánke u, Vénus mínne,
van úwer dúechden gróot,
God láet mi tróu aen u vínden,
helpt mí uit déser nóot;
u vríendelic aenschóuwen
doet míjnder hérten pijn,
o réin natúre van vróuwen,
laet vrúecht mijn éighen síjn. »

13. — « Ghesélle, wilt vrúechde bedríven,
als nú tot déser tíjt,
ic wíl u vrúecht toeschríven,
mijn hérte hebdí verblíjt;
al mét vrou Vénus strále
hebdí mijn hérte doorwónt,
u éigen ben íc altemále,
weest húesch in úwen mónt. »

14. — « Vrouwen ére mách ic wel schríven,
wat mách mi ánegáen?
een blóeme boven álle wíven
die héeft mi tróost ghedáen;
mijn tróuwe is mí ghelónet,
vaert wéch, míjnder hérten pijn!
mijn drúc derf mí niet róuwen
vruecht sál mijn éighen síjn. »

15. Ter éren van álle vróuwen,
so ís dat liet ghemáect,
mer lóont si dát met tróuwen,
dan ís dat wél betáelt;
men mách wel ére bewísen
schoon vróuwen op élc termijn;
cost ic tróost van háer vercríghen,
druc sóude verghéten sijn.

TEKST.

Antw. Lb., N° 141, bl. 210, "Een out liedeken." — Vgl. str. 1 en 11 met str. 1 en 5 van N° 131, bl. 197, *A. L.* In dit laatste lied, dat denzelfden strophengbouw heeft, vindt men voor de vier eerste verzen van str. 1 :

O lácen! hóe macht wésen,
dat ic dus trúerich bén?
ic hád een útghelesen,
si staet so vást in mínen sín.

en van str. 5 :

Ghesélle, wel lieve ghesélle,
leeft vóort op góeden tróost,
hi léit dicwils gevánghen,
die námaels wórt verlóst.

Wellicht werden beide liederen op dezelfde melodie gezongen. — Tegenover het vierde vers der eerste str. van N° 141 is het vers : "si staet so váste in mínen sín" (ook te scandeeren : "si stáet so váste in mínen sín") een stellig bewijs van hetgeen wij hierboven bl. 57 en vgl. van voor het metrum overtollige d. i. tusschen- of bijgeschoven woorden, gezeid hebben.

Aang. bij Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 276, onder de "samenspraken".

AANTEKENINGEN.

- 5 str., 1 r. tekst : *gheselle, ghi sijt seer schone.*
14 str., 2 r. tekst : *wes mach mi aengaen.*
15 str., 2 r. t. : *men loont so die.*
15 str., 4 r. t. : *daerom ist.*

MELODIE.

Sout. Ps. 148 en J. FRUYTIERS' *Ecclesiasticus*, Antw. 1565, N° 90, bl. 170.

LXXVI.

WIE WIL HOREN EEN GOET NIEU LIET.

Ps. 149.

Dorisch.

Wie wil ho-ren een goet nieu liet van dat Tant-

wer-pen is ge - schiet, al van drie vroukens

re - ne? si had - den den

cna - pe van den hui - se so lief, si en

lie - ten hem niet sla - pen al - le - ne.

1. Wie wil hóren een góet nieu liet
van dát Tantwérpen ís geschiet,
al ván drie vróukens réne?
si hádden den cnápe van den húise so lief,
si en lieten hem niet slápen alléne.
2. Déen dat wás de dóchter fier,
de twéeste wás de cámenier,
die dérde mach men óoc wel nóemen,
het wás dat schóonste ónder joncwíjf,
een schóne róse blóeme.

3. Die máechden álle wáren bedúcht,
want álle drie si wáren bevrúcht,
en ál met cléinen kinde;
déén al tótter ánder sprác :
den váder súllen wi wel vínden.
4. Als váder en móeder dát vernám,
si wáren álle béi seer grám
al óm der dóchter wílle;
al sónder die cléine kínderkéns
si hádden wel geswéghen stílle.
5. Maer smórgens vróech als twás schoon dách,
den váder totten cnápe spréken men sách,
en ál met grámmen sínne :
« hout dáer, mijne cnápe, daer ís u ghélt,
ende en cómt hier níet meer ínne. »
6. Áls die dóchter dat héeft aenhóort,
haer hérte beswáerde réchte vóort,
si en cóst een wóort niet spréken;
si sách den líefsten ten húise uit gáen,
haer hérteken dócht haer te bréken.
7. Die dóchter en vergát haer sélven níet,
si déde dat háer die cnápe ríet,
si stréec hem ná met lústen;
si nám hem ín haren wíttén árm :
bi ú, lief, wíl ic noch eens rústen.

8. Maer álst den Lándeken héeft verhóort,
van herten wás hi séer verstóort,
en al óm des méesters wílle.
hi héeft den cnápe bi hém ontbóon :
oft hi de wéwe tróuwen wílle.
9. « Heer Lándeken, hóort na mýjn bedíet :
die wéwe díe en beghére ic níet,
ken bèn daer níet in gehóuwen ;
maer tís die dóchter ván den húise,
ic sóude haer ghérne tróuwen. »
10. Die Lándeken díe aenhóorde dwóort,
hi wás opten cnápe so séer ghestóort
omdat hise níet en wilde tróuwen,
ende liet hem léiden óp den stéen,
daer wíl hi hem éwelic hóuwen.
11. Wacht ú, ghi méiskens gróot en cléin,
bewáert altóos u éerken réin,
wacht ú van gróte búiken ;
wannéer dat wílleken ís ghedaén,
dan ís die vrientschap úite.

TEKST.

Antw. Lb., N^r 218, bl. 338. « Een nieu liedeken. » — Aang. bij
Dr KALFF, *Het Lied in de M. F.*, bl. 414, waar de schrijver zegt : « De
gang van het verhaal is mij niet geheel duidelijk. Misschien moet men
echter in aanmerking nemen, dat dergelijke liederen gedicht werden
voor een publiek, dat dikwijls aan een half woord genoeg had, omdat
het op de hoogte was van de feiten. »

AANTEEKENINGEN.

- 3 str., 2 r. tekst : *want si alle drie.*
4 str., 3 r. t : *des dochters.*
5 str., 1 r. *als*, bijgev.
5 str., 2 r. t. : *cnaep.*
5 str., 4 r. t. : *de liefste.*
8 str., 4 r. t. : *ontboden.*
9 str., 1 r. t. : *hoor.*
10 str., 4 r. *liet* bijgev.

MELODIE.

Sout. Ps. 149.

LXXVII.

EEN OUDE MAN SPRAC EEN JONG MEISKEN AEN.

Einde der Ps.

Re met St $\frac{2}{2}$.

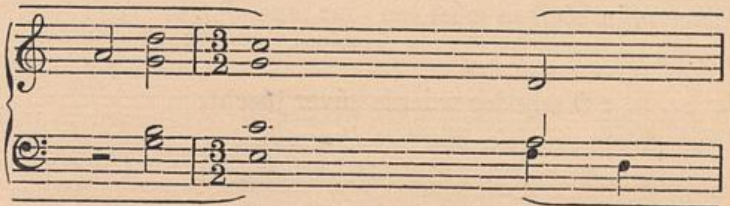
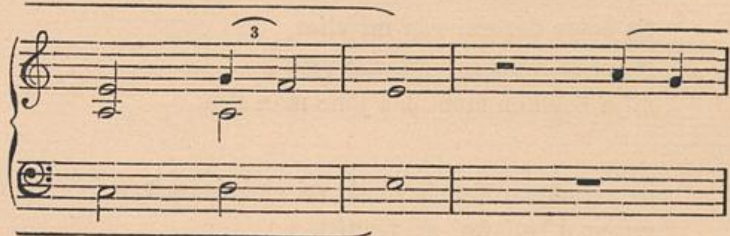
The musical score is written for voice and piano. It begins with a treble clef and a 2/2 time signature. The first system contains the first two measures of the vocal line, with the lyrics 'Een ou - de man sprac een jong'. The piano accompaniment consists of a single bass note in the left hand and a whole note in the right hand. The second system continues the vocal line with the lyrics 'meis - ken an: "schoon lief, wil - di'. The piano accompaniment features a triplet of eighth notes in the right hand and a whole note in the left hand. The third system continues the vocal line with the lyrics 'be - te-ren mijn ver - driet?" - "neen ic,"'. The piano accompaniment features a triplet of eighth notes in the right hand and a whole note in the left hand. The score concludes with a final measure in the vocal line and a whole note in the piano accompaniment.

Een ou - de man sprac een jong

meis - ken an: "schoon lief, wil - di

be - te-ren mijn ver - driet?" - "neen ic,"

1. Een oude mán sprac een jone méisken án :
« schoon lief, wildi béteren mýn verdriet? »
— « néen ic, » séidese, « lieve Ján,
van úwen biere en dórst mi níet.
tis béter dát ghi ván mi vlét,
ghi dóet doch ál verlóren píjn :
mýn bóelken móet een jónce man síjn. »
2. — « Schoon lief, ic sóude mi ghéerne páren,
waert ú belíefte, nú ter tíjt. »
— « spreect een oude quene van tséventich járen,
out ende verrómpelt alsó ghi síjt !
aen ú en ís doch ghéen profíjt,
ghi en tápt niet dán verscháelden wýjn :
mýn bóelken móet een jónce man síjn. »
3. — « O mýnder wáerde súver júecht,
hérte ende sín hanghet ál aen dí ! »
— « stelt ú te vréden óft ghi múecht,
wi en díenen niet te sámen íc ende ghí.
out ende versléten dúct ghi mí,
wat sóudt ghi schríven in mýn francíjn?
mýn bóelken móet een jónce man síjn. »
4. — « Schoon lief, wilt dóch doen mýn avíjs,
so sál ic u máken van góede ríjc. »
— « een jónce man staet bát in mínen píjls,
ghelíjc soect áltíjt síjns ghelíjc.
wat sóudt ghi dúeghen op énen tíjt,
dan drónken drínken als een swíjn ?
mýn bóelken móet een jónce man síjn. »

5. — « Ic mách wel clághen mĳn verdriët,
ic mĳnne en wórde níet ghemínt. »
— nu swĳghet, « séit si, » lúrefáes!
vrijt élders dáer ghi tróost ghewint.
ic hébbe bemínt enen jónghelĳnc,
mĳn hérte verblĳt in sĳn aenschĳn :
mĳn bóelken móet een jónc man sĳn.

TEKST.

Antw. Lb., N° 37, bl. 52, « Een nieu liedeken. » — H. v. F., *Hor. Belg.* II, N° 121, bl. 229. — Dr G. KALFF, *Het lied in de M. E.*, bl. 447.
— Dergelijke liederen bestaan in groot getal ook bij andere volkeren.
— Sprekende over het lied : « Mon père et ma mère sy m'ont mariée || à un
viel bon homme, » dat voorkomt in *Chansons du XVe siècle*, uitgegeven
door GASTON PARIS, met de muziek in moderne noteering gebracht door
A. GEVAERT, Parijs, 1875, zegt de uitgever : Cette chanson appartient
à toute une classe, qu'on peut appeler les chansons de la mal mariée, ou
de la maumariée.

AANTEEKENINGEN.

- 1 str., 1 r. *Sout.* sic, *A. L.*, sprac een meishen an.
3 str., 1 r. *mĳnder*, bijgev. — H. v. F., o *waerde suiver jochet*.
4 str., 5 r. tekst : *doeghen*, H. v. F. *doghen*.

MELODIE.

Op het einde der *Sout.* zonder N^o. — Komt voor in de tafel van het
meerstemmig *Kamper Lb.* beschreven bij Dr G. KALFF, t. a. p. bl. 643.
— STALPERT, *Gulde-jaers feest-daghen*, Antw. 1635, bl. 1004, zelfde
melodie : « Stem : als 't begint, » voor het lied : « Gegroet zijt Simon. »

mijn beelden moet een juweel zijn
 mijn herte verpikt in zijn zonschijn
 te hebbe beent een jonghe
 vrieft elken dier en troost ghewint
 na zwijgen, want al, te luttel
 te minne en wende niet zonnin
 te mach wel velen mijn verpikt

TIJDT

In de eerste plaats, de tijd, die de menschen in de wereld doorleefden, is niet even. De een leeft langer, de ander korter. De een leeft in de vrede, de ander in de oorlog. De een leeft in de rijkdom, de ander in de armoede. De een leeft in de gezondheid, de ander in de ziekte. De een leeft in de vrolijkheid, de ander in de verdriet. De een leeft in de rust, de ander in de beweging. De een leeft in de warmte, de ander in de koude. De een leeft in de licht, de ander in de duisternis. De een leeft in de hoop, de ander in de wanhoop. De een leeft in de liefde, de ander in de haat. De een leeft in de goedertierenheid, de ander in de wraak. De een leeft in de genade, de ander in de straf. De een leeft in de verlossing, de ander in de verdorvenheid. De een leeft in de zaligheid, de ander in de verdorvenheid. De een leeft in de heerlijkheid, de ander in de vernedering. De een leeft in de eer, de ander in de schand. De een leeft in de roem, de ander in de verootmoediging. De een leeft in de glorie, de ander in de verootmoediging. De een leeft in de heerlijkheid, de ander in de vernedering. De een leeft in de eer, de ander in de schand. De een leeft in de roem, de ander in de verootmoediging. De een leeft in de glorie, de ander in de verootmoediging.

AANTMERKINGEN

1. De eerste plaats, de tijd, die de menschen in de wereld doorleefden, is niet even. De een leeft langer, de ander korter. De een leeft in de vrede, de ander in de oorlog. De een leeft in de rijkdom, de ander in de armoede. De een leeft in de gezondheid, de ander in de ziekte. De een leeft in de vrolijkheid, de ander in de verdriet. De een leeft in de rust, de ander in de beweging. De een leeft in de warmte, de ander in de koude. De een leeft in de licht, de ander in de duisternis. De een leeft in de hoop, de ander in de wanhoop. De een leeft in de liefde, de ander in de haat. De een leeft in de goedertierenheid, de ander in de wraak. De een leeft in de genade, de ander in de straf. De een leeft in de verlossing, de ander in de verdorvenheid. De een leeft in de zaligheid, de ander in de verdorvenheid. De een leeft in de heerlijkheid, de ander in de vernedering. De een leeft in de eer, de ander in de schand. De een leeft in de roem, de ander in de verootmoediging. De een leeft in de glorie, de ander in de verootmoediging.

MISJIE

Op het einde van de wereld, de tijd, die de menschen in de wereld doorleefden, is niet even. De een leeft langer, de ander korter. De een leeft in de vrede, de ander in de oorlog. De een leeft in de rijkdom, de ander in de armoede. De een leeft in de gezondheid, de ander in de ziekte. De een leeft in de vrolijkheid, de ander in de verdriet. De een leeft in de rust, de ander in de beweging. De een leeft in de warmte, de ander in de koude. De een leeft in de licht, de ander in de duisternis. De een leeft in de hoop, de ander in de wanhoop. De een leeft in de liefde, de ander in de haat. De een leeft in de goedertierenheid, de ander in de wraak. De een leeft in de genade, de ander in de straf. De een leeft in de verlossing, de ander in de verdorvenheid. De een leeft in de zaligheid, de ander in de verdorvenheid. De een leeft in de heerlijkheid, de ander in de vernedering. De een leeft in de eer, de ander in de schand. De een leeft in de roem, de ander in de verootmoediging. De een leeft in de glorie, de ander in de verootmoediging.

AANHANGSEL

DANSWIJZEN

EN

FRANSCHÉ LIEDEREN

I.

DEN LANCASTEN DACH VAN DESEN JARE⁽¹⁾.

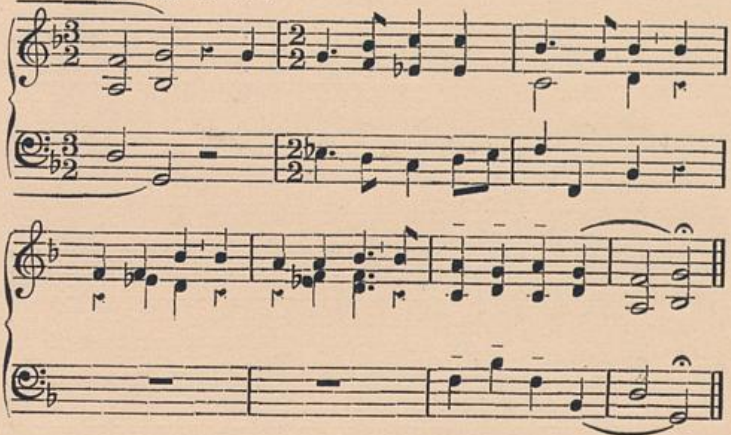
Ps. 125.

Hypodorisch (zestonig).

Den lancsten dach van de-sen ja-re die brengt ons vreuchden

clei-ne.

TEKST.

Ontbreekt, buiten de aanvangsregelen opgegeven door de *Sout*.

MELODIE.

Sout. Ps. 125, na die wise van een dansliedeken : " Den lancsten dach, " enz. — Volgens de tafel der *Sout*. : " Die lancste nacht, " enz.

(1) Zie bl. 47 hierboven, aant. 2 en bl. 100, aant. 1.

II.

HOE SOUDE IC VRUECHT BEDRIVEN?

Ps. 133.

Hypodorsch (zestonig).

Hoe soude ic vruecht be - dri-ven? mijn le - ven valt....

1ste maal. 2de maal.

TEKST.

Ontbreekt, buiten den aanvang opgegeven door de *Sout*.

MELODIE.

Sout. Ps. 133, na die wise van een dansliedeken : "Hoe soude ic, " enz

III.

LE BERGER ET LA BERGIERE.

Ps. 135.

Re met Si ♭.

Le ber - ger et la ber - gie - re sont a

l'om-bre d'un buis - son, ilz sont si pres l'ung de

l'aul-tre qu'a grant pei - ne les voit on; la dame a

The musical score is written for a single melodic line in G major (one sharp) and 2/2 time. It consists of three systems of two staves each. The lyrics are written below the first staff of each system. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, with some rests. The final system ends with a double bar line.

dict a son mi - gnon : re - pre - nons nos - tre al - lai -

ne, le loup em - por - te noz mou - tonz, pour Dieu, saul -

vez la lei - ne.

TEKST.

Nederlandsch : Onbekend, buiten den aanvang opgegeven door de
Sout. — *Fransch* : COMMER, *Collectio operum musicorum Batavorum*

Saeculi XVI, Tom. XII, N° 13, bl. 39, vijfstemmig bewerkt door
NIC. GOMBERT. — WECKERLIN, *L'ancienne chanson populaire en France*,
1887, bl. 264, variante (1573).

MELODIE.

Sout. Ps. 135, na die wise van een dansliedeken : " Lijnken sou
backen, mijn heer sou kneen. " Int walsch : " Le berger et la bergiere
sont a lumbré dung buysson. " — Gedeeltelijk bij COMMER, t. a. p. —
Dr G. P. N. LAND, Luitboek van Thysius, N° 43, variante.

IV.

COST IC DIE MANE SCHIJN BEDECKEN.

Einde der Ps.

Ut modern. Cost ic die ma - ne schijn be-

dec-ken, hoe gaern soud ic bi nach-te

1ste maal.
gaen....

2de maal.

TEKST.

Ontbreekt, buiten de aanvangsregelen opgegeven door de *Sout*.

MELODIE.

Op het einde der *Sout*. : “ Den lofsanc der drie kinderen in den vierigen oven, DANIEL 3 cap. Na een danslieke ».

V.

DONT VIENT CELA, BELLE, JE VOUS SUPPLYE.

Ps. 72.

Hypodorisch (zestonig).

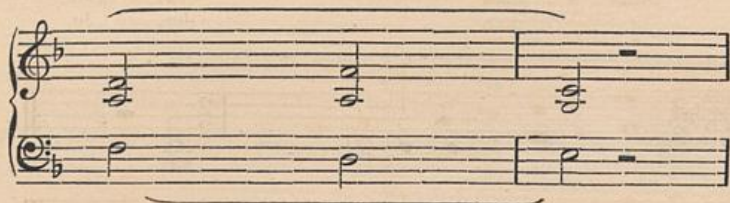
The musical score is written for a single melodic line in a 2/2 time signature, with a key signature of one flat (B-flat). The melody is divided into several measures, some of which are marked with a repeat sign and a first ending bracket. The lyrics are written below the notes, with some words split across lines. The score includes various musical notations such as eighth notes, quarter notes, and rests. There are also some markings above the notes, possibly indicating fingerings or ornaments.

Dont vient ce - la, bel-
- jours se - ray de

le, je vous sup - ply - e, que
tris - tes - se rem - ply jus-

plus a moy ne vous re -
ques a tant queau vrai me

TEKST.

Trente et quatre chansons musicales, Paris, P. ATTAIGNANT, z. j., omstr. 1529-31; eerste strophe, vierstemmige bewerking door CLAUDIN. Zie COMMER, *Collectio operum musicorum Batavorum saeculi XVI*, Tom. XI, bl. II en Tom. XII, N° 5, bl. 16. — Een vijfstemmig lied: "Dont vient cela belle" door CRECQUILLON, wordt aangeh. bij EITNER, *Bibliogr. der Musik-Sammelwerke des XVI und XVII Jahrh.* bl. 499.

MELODIE.

Ps. 72, "na die wise: Een liedeken met vrucheden goet || en dat sal ic ons gaen beghinnen. Int walsce: Dou vien cela." — De toevallige *Sih* die zich voordoet in de cadenz op de grondnoot *Re* en de tonaliteit stoort, is ontstaan uit later bijgevoegde melismen en wordt bij CLAUDIN in den *superius* niet gevonden.

VI.

LANGUIR ME FAIS SANS T'AVOIR OFFENSÉE.

Ps. 103.

Ut modern.

The musical score is written for voice and piano. The voice part is in the treble clef, and the piano accompaniment is in the grand staff (treble and bass clefs). The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is 2/2. The score consists of six systems of music. The lyrics are written below the voice staff. The piano accompaniment features chords and arpeggiated figures. The score includes triplets in the voice part and the piano accompaniment.

Lan - guir me fais sans t'a - voir of - fen -

sé - e. plus ne m'es - cripz,

plus de moi ne t'en -

quiers; mais non-obstant, aul-tre da-me ne

quiers. plus-

tost mou-ri-er, que chan-ger ma pen-

TEKST.

Trente et quatre chansons musicales, Paris, P. ATTAIGNANT, z. j., omstr. 1529-31; eerste strophe, vierstemmige bewerking door CLAUDIN; zie COMMER, *Collectio operum musicorum Batavorum saeculi XVI*, Tom. XI, bl. II en Tom. XII, N^r 4, bl. 15, en zesstemmige bewerking door CLEMENS NON PAPA, herdrukt bij COMMER, t. a. p., Tom. XII, N^r 24, bl. 72 en getrokken uit *Le treiziesme livre*, Anvers, TILMAN SUSATO, 1550. Zie mede EITNER, *Bibliogr. der Musik-Sammelwerke*, bl. 475.

MELODIE.

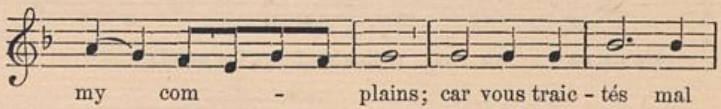
Sout. Ps. 103, na die wise : " Languir me fault. "

VII.

DE MON TRISTE DEPLAISIR.

Ps. 113.

Hypodorisch (zestonig).

TEKST.

Trente et quatre chansons musicales, Paris, P. ATTAIGNANT, z. j., omstr. 1529-31; eerste strophe, vierstemmige bewerking door RICHAFORT; zie COMMER, *Collectio operum musicorum Batavorum saeculi XVI*, Tom. XI, bl. II en Tom. XII, N^r 3, bl. 14. Zie mede EITNER, *Bibliogr. der Musik-Sammelwerke*, bl. 809.

MELODIE.

Ps. 113, „na die wise : Waer soe machse zijn, die mi dick heeft verhuecht. Int walsche : De ma tristesse et desplaisir. „ — De *mi* $\frac{4}{4}$, die de tonaliteit stoort, is toevallig en aan latere melismen te danken.

VIII.

J'AY MIS MON CUEUR EN UNE SEULEMENT.

Ps. 117.

Hypodorisch (zestonig).

The musical score is written for voice and piano. It consists of six systems of staves. The first system has a single treble staff with the melody. The second system has a treble staff for the melody and a bass staff for the piano accompaniment. The third system has a single treble staff with the melody. The fourth system has a treble staff for the melody and a bass staff for the piano accompaniment. The fifth system has a single treble staff with the melody. The sixth system has a treble staff for the melody and a bass staff for the piano accompaniment. The key signature is one flat (B-flat) and the time signature is 2/2. The lyrics are written below the melody.

J'ay mis mon cueur en u - ne seu - le -
ment si très a - vant que ne s'en peult sor-
tir. tant plus y pen - ce, et

plus ay de soul - cy. las, je ne puis vi-

vre joy - eu - se - ment, las, je ne

puis vi - vre joy - eu - se - ment.

TEKST.

Trente et quatre chansons musicales, Paris, P. ATTAIGNANT, z. j., omstr. 1529-31; eerste strophe, driestemmige bewerking door JAC. ARCADELT; zie COMMER, *Collectio operum Batavorum saeculi XVI*, Tom. XI, bl. II en Tom. XII, N° 26, bl. 77, alsmede EITNER, *Bibliogr. der Musik-Sammelwerke*, bl. 329.

MELODIE.

Ps. 127, „na die wise : Dese niders met haer quaet fenijn || dese niders met haer quaet fenijn (andere versbouw door verdubbeling der muzieknoten), int walsche : Je my mon cueur. „ — Eene andere driestemmige bewerking aanvangende : „ J'ay mis mon cueur en ung lieu seulement, „ wordt gevonden in een der liederboeken toebehoord hebbende aan Margaretha van Oostenrijk en berustende in de Kon. Bibl. te Brussel. Deze lezing werd uitgegeven bij R. J. VAN MALDEGHEM, *Trésor Muzical*, 1888, bl. 5. — In beide bewerkingen wijkt de *Tenor* geweldig af van de melodie van Ps. 127. — Aangeh. als wijs in de *Veelderhande Liedekens*, 1599, bl. 231.

IX.

IL ME SUFFIT DE TOUS MES MAULX.

Ps. 128.

Re met Si ♯.

The musical score is written for a four-part setting (Soprano, Alto, Tenor, Bass) with piano accompaniment. The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 2/2. The score is divided into two systems, each containing four staves. The lyrics are written below the vocal staves. The music features various melodic lines with triplets and rests. The piano accompaniment consists of chords and single notes.

Il me suf - fit de tous mes maulx, puis q'uilz m'ont
li - vré a la mort. j'ay en - du - ré peine et tra -
vaulx, tant de dou - leur et des con - fort; que

TEKST.

Trente et quatre chansons musicales, Paris, P. ATTAIGNANT, z. j., omstr. 1529-31; eerste strophe, vierstemmige bewerking door CLAUDIN; zie COMMER, *Collectio operum musicorum Batavorum saeculi XVI*, Tom. XI, bl. II en Tom. XII, N° 2. bl. 12. — *Septieme livre des chansons a quatre parties*, Louvain, P. PHALESE, 1570, en in de uitgaven Antw. 1597 en 1636, vierstemmige bewerking door een onbekende; zie EITNER, *Bibliogr. der Musik-Sammelwerke*, bl. 327.

MELODIE.

Sout. Ps. 128, " na die wise : Il me souffit de tous mes malz. " — De mel. komt voor onder de koralen van J. S. BACH; zie *Choix de Chorals de J. S. Bach* annotés par CH. GOUNOD, N° 29, bl. 30 en N° 129, bl. 116.

MAATSCHAPPIJ
DER
VLAAMSCH E BIBLIOPHILEN

BESTUUR :

Voorzitter : F. VANDERHAEGHEN, te Gent.

Secretaris : J. OBRIE, te Gent.

Schatbewaarder : PROSPER CLAEYS, te Gent.

LIJST DER LEDEN.

De Heeren :

I.

FR. VERGAUWEN, te Gent, overleden in 1881.

Dr. V. VANDER HAEGHEN, te Gent, benoemd den 22sten Juni 1882.

II.

Mr. PH. BLOMMAERT, te Gent, overleden in 1871.

J.-P. BLOMMAERT, te Gent, overleden in 1874.

Dr. EELCO VERWIJS, te Leiden, overleden in 1880.

Mr. N. DE PAUW, te Gent, benoemd den 8sten Mei 1880.

III.

D.-J. VANDERHAEGHEN-HULIN, te Gent, gaf zijn ontslag in 1845.

K. ANNOOT-BRAECKMAN, te Gent, gaf zijn ontslag in 1864.

H. ANNOOT, te Gent, overleden in 1880.

Mr. L. DE HONDT, te Gent, benoemd den 9^{den} Juli 1881.

IV.

R. BRISART, te Gent, overleden in 1851.

E. VAN DAMME-BERNIER, overleden in 1882.

Dr. P. WILLEMS, te Leuven, benoemd den 22sten Juni 1882.

V.

R. CHALON, te Brussel, overleden in 1889.

VACAT.

VI.

Mr. P.-F. DE DECKER, te Gent, gaf zijn ontslag in Juli 1839.

F.-H. MERTENS, te Antwerpen, overleden in 1867.

Mr. A. ANGILLIS, te Rumbeke, overleden in 1870.

Mr. A. DE PORTEMONT, te Geeraardsbergen, overleden in 1886.

Mr. A. SERESIA, te Gent, benoemd den 4^{den} December 1886.

VII.

Th. DE JONGHE, te Brussel, overleden in 1860.

RIDDER GUST. VAN HAVRE, te Wijnegem, benoemd den 1sten Juni 1860.

De Heeren :

VIII.

- J.-J. DE MULDER, te Oudenaarde, overleden in 1853.
J. DE CRANE VAN HEYSELAER, te Mechelen, overleden in 1857.
MARTINUS NIJHOFF, te 's-Gravenhage, benoemd in 1858.

IX.

- L.-J.-A. DE ROOVERE VAN ROOSEMEERSCH, te Brussel, overleden in 1842.
Mr. F.-J. DE BONNE, te Brussel, overleden in 1879.
Dr. P. FREDERICQ, te Gent, benoemd den 8ten Mei 1880.

X.

- Mr. BARON J. DE SAINT-GENOIS, te Gent, overleden in 1867.
K. DE BROU, te Brussel, overleden in 1877.
J.-B. LAVAUT, te Gent, benoemd den 16^{den} Februari 1878.

XI.

- GRAAF FR. GOETHALS-PECSTEEN, te Brugge, overleden in 1846.
BARON PH. KERVYN VAN VOLKAERSBEKE, te Nazareth, overleden in 1881.
Mr. J.-P. LAMEERE, te Gent, benoemd den 28ten Januari 1882.

XII.

- J. KETELE, te Oudenaarde, overleden te Brussel, in 1856.
L. GEELHAND VAN MERKSEM EN DAMBRUGGE, te Brussel, gaf zijn ontslag in 1887.
Dr. W. VAN HELTEN, te Groningen, benoemd den 11^{den} Januari 1888.

XIII.

- P. KOCKS, te Gent, gaf zijn ontslag in 1845.
J. VAN DEN BOSSCHE, te Gent, gaf zijn ontslag in 1853.
P. VISSCHERS, te Antwerpen, overleden in 1861.
GRAAF MAURITS DE ROBANO, te Brussel, overleden in 1870.
F. DE CORT, te Elzene, overleden in 1878.
A. VERBAERE, te Gent, overleden in 1881.
Dr. L. VANDER KINDERE, te Brussel, benoemd den 9^{den} Juli 1881.

De Heeren :

XIV.

- A. KREGLINGER, te Antwerpen, gaf zijn ontslag in 1851.
C. WELVAERT, te Gentbrugge, overleden in 1867.
Dr. M. ROOSES, te Antwerpen, benoemd den 22sten Juni 1882.

XV.

- J.-B.-F. LE ROY, te Brussel, gaf zijn ontslag in 1853.
Dr. J.-F.-J. HEREMANS, te Gent, overleden in 1884.
J. VERCOULLIE, te Gent, benoemd den 8sten April 1884.

XVI.

- K. PIETERS-MOREL, te Gent, overleden in 1863.
ED. NEELEMANS, te Eekloo, gaf zijn ontslag in 1879.
Mr. BARON J.-B. BETHUNE, te Oost-Rozebeke, benoemd den 8sten Mei 1880.

XVII.

- M.-L. POLAIN, te Luik, gaf zijn ontslag in 1852.
EUG. HERRY, te Gent, overleden in 1857.
AUG. DAELE, te Gent, gaf zijn ontslag in 1871.
Mr. A. ORTS, te Brussel, overleden in 1880.
Mr. J.-O. DE VIGNE, te Gent, benoemd den 28sten Januari 1882.

XVIII.

- Mr. C.-P. SERRURE, te Moortzele, overleden in 1872.
Mr. C.-A. SERRURE, te Kuregem, gaf zijn ontslag in 1877.
Mr. P. CLAEYS, te Gent, *Schatbewaarder*, benoemd den 8sten Januari 1882.

XIX.

- L. VAN ALSTEIN, te Gent, gaf zijn ontslag in 1846.
GAAAF K. DE KERCHOVE VAN DENTERGHEM, te Gent, overleden in 1882.
Mr. GAAAF O. DE KERCHOVE VAN DENTERGHEM, te Gent, benoemd den 22sten Juni 1882.

De Heeren :

XX.

Dr. D.-J. VAN DER MEERSCH, te Oudenaarde, overleden in 1863.
Mr. GRAAF DIEDERIK VAN LIMBURG-STIRUM, te Gent,
benoemd den 14^{den} December 1863.

XXI.

Mr. P.-C. VAN DER MEERSCH, te Gent, overleden in 1868.
F.-H. d'HOOP, te Gent, gaf zijn ontslag in 1881.
Mr. AD. HOSTE, te Gent, benoemd den 9^{den} Juli 1881.

XXII.

Mr. S. VAN DE WEYER, te Londen, overleden in 1874.
Dr. M. DE VRIES, te Leiden, benoemd den 31sten December 1874.

XXIII.

A. VOISIN, te Gent, overleden in 1843.
J. GAUTIER, te Brussel, gaf zijn ontslag in 1850.
Dr. C.-A. VAN COETSEM, te Gent, overleden in 1865.
Dr. A. VAN DER LINDE, te 's-Gravenhage, gaf zijn ontslag in 1876.
Dr. K.-A. BARACK, te Straatsburg, benoemd den 28sten Decem-
ber 1876.

XXIV.

Dr. J.-G. DE BLOCK, te Gent, gaf zijn ontslag in 1850.
J. DIEGERICK, te Gent, overleden in 1885.
A. DIEGERICK, te Gent, benoemd den 30sten April 1886.

XXV.

P.-F.-X. DE RAM, te Leuven, overleden in 1865.
RIDDER DE SCHOUTHEETE VAN TERVARENT, te St-Nicolaas, gaf
zijn ontslag in 1887.
Mr. FL. VAN DUYSE, te Gent, benoemd den 24sten Juni 1887.

XXVI.

J.-B. DAVID, te Leuven, overleden in 1866.
Dr. A. WILLEMS, te Brussel, benoemd den 11^{den} Mei 1866.

De Heeren :

XXVII.

C. CARTON, te Brugge, overleden in 1863.

Dr. G. CARTON, te Wijngene, benoemd den 14^{den} December 1863.

XXVIII.

ANT. VAN DALE, te Brussel, gaf zijn ontslag in 1847.

J.-J. DE SMET, te Gent, overleden in 1877.

Mr. J. OBRIE, te Gent, *Secretaris*, benoemd den 16^{den} Februari 1878.

XXIX.

RIDDER K. VAN EERSEL, te Brussel, gaf zijn ontslag in 1850.

Mr. V. GAILLARD, te Gent, overleden in 1856.

PH. CUYPERS VAN VELTHOVEN, te Brussel, gaf zijn ontslag in 1869.

Mr. A. VAN DEN PEEREBOOM, te Ieperen, overleden in 1884.

JOHAN VAN RUYMBEKE, te Kortrijk, benoemd den 16^{den} Januari 1885.

XXX.

P. DE BRAUWERE VAN STEELAND, te Elzene, overleden in 1855.

Mr. H. RAEPSAET, te Lokeren, overleden in 1871.

PRINS ALF -EMM. DE CROIJ, te Brussel, benoemd den 29sten December 1871.

XXXI.

ED. MALOU, te Ieperen, overleden in 1849.

BARON H. SURMONT DE VOLSBERGHE, te Gent, overleden in 1887.

BARON SURMONT DE VOLSBERGHE, te Ieperen, benoemd den 11^{den} Januari 1888.

De Heeren :

XXXII.

BARON E. T'SERCLAES, te St-Joost-ten-Oode, gaf zijn ontslag in 1853.

BARON ISID. VAN STEIN VAN ALTENSTEIN, te Brussel, gaf zijn ontslag in 1871.

Mr. E. DE BORCHGRAVE, te Brussel, gaf zijn ontslag in 1882.

Dr. A. KLUYVER, te Leiden, benoemd den 4^{den} December 1886.

XXXIII.

J. DE MERSEMAN, te Brugge, overleden in 1853.

Dr. FERD. VANDER HAEGHEN, te Gent, *Voorzitter*, benoemd den 20 December 1853.

XXXIV.

ANT. DAEL, te Gent, gaf zijn ontslag in 1866.

Dr. F.-A. SNELLAERT, te Gent, overleden in 1872.

Dr. C.-J.-K. LEDEGANCK, te Brussel, overleden in 1882.

Mr. JULIUS VUYLSTEKE, te Gent, benoemd den 22sten Juni 1882.

XXXV.

THEOD. DE VALENZI, te Gent, overleden in 1855.

J.-B. DE GHELLINCK VAN ELSEGHEM, te Gent, gaf zijn ontslag in 1875.

BARON JAMES VON ROTHSCHILD, te Parijs, overleden in 1881.

GRAAF DE GHELLINCK VAN ELSEGHEM, te Elzegem, benoemd den 22sten Juni 1882.

XXXVI.

F. VAN DE PUTTE, te Kortrijk, overleden in 1882.

Mr. GILLIODTS-VAN SEVEREN, te Brugge, benoemd den 22sten Juni 1882,

De Heeren :

XXXVII.

Dr. J.-A. GROTHE, te Utrecht, benoemd den 21sten November 1884.

XXXVIII.

K.-F. STALLAERT, te Everberg, benoemd den 21sten November 1884.

XXXIX.

Th.-J.-I. ARNOLD, te Gent, benoemd den 21sten November 1884.

XL.

R. VANDEN BERGHE, te Gent, benoemd den 21sten November 1884.

- N° 4. Verhael der reformatie van de Abdy van Maegdendale, voorheen een vrouwenklooster binnen de stad Audenaerde, 1468. Naer een eventydig handschrift. Bl. 44. — Fr. 1-00.
- N° 5. Gewoonten, vryheden en privilegiën der stad Sint-Truyen. Bl. x-40. — Fr. 1-50.
- N° 6. Het spel van de vijf Vroede ende van de vijf Dwaze Maegden. Bl. 54. — Fr. 1-50.
- N° 7. Politieke Balladen, Refereinen, Liederen en Spotgedichten der XVIe eeuw. Bl. 544. — Fr. 8-00.
- N° 8. De Boec van Catone, een Dietsch leerdicht, uit het Latijn. Naer een handschrift van het einde der XIIIe eeuw. Bl. 94. — Fr. 2-50.
- N° 9. Oudvlaemsche Liederen en andere Gedichten der XIVe en XVe eeuwen. Bl. 580. — Fr. 12-00.
- N° 10. Journal ofte Dagregister van onze reyze naer de keyzerlyke stad van Weenen, ten jare 1716. Bl. 102. — Fr. 5-00.
- N° 11. Verslag van 't Magistraet van Gent, nopens de godsdienstige beroerten aldaer, loopende van den 30 Juny 1566 tot den 30 April 1567; gevolgd door talryke bewijsstukken. Bl. 246. — Fr. 6-50.
- N° 12. Het leven van Philippus den Stauten, hertoch van Borgoniën, ende van Margareta van Male, gravinne van Vlaenderen. Bl. 270. — Fr. 6-50.
- N° 13. Het leven van Joannes den Onbevreesden, hertoch van Borgoniën, graef van Vlaenderen. Bl. 80. Fr. 2-50.
- N° 14. De Grimbergsche Oorlog, ridderdicht uit de XIVe eeuw. — Twee deelen. Bl. 272 en 389. — Fr. 27-00.
- N° 15. Memorieboek der stad Ghendt van 't jaer 1501 tot 1795. — Vier deelen. Bl. 380, 406, 379 en 166. — Fr. 54-50.

5^e REEKS.

- N° 1. Dat Boec van den gheesteleken Tabernacule, door Jan van Ruusbroec (XIVe eeuw). — Twee deelen. Bl. 284 en 250. — Inleiding en Glossarium, met portret. Bl. xl en 26. — Fr. 15-50.
- N° 2. Het Boec van al 't gene datter geschiedt is binnen Brugghe sichtent jaer 1477, 14 Februari, tot 1491. Bl. 462. — Fr. 10-00.
- N° 3. Lamentatie van Zegher van Male, behelsende wat datter aenmerckenswaardig geschiet is ten tyde van de Geuserie ende de Beeltstormerie binnen ende omtrent de stadt van Brugghe. Bl. 150. — Fr. 4-00.
- N° 4. Dat Boec van den twaelf Dogheden. Die Spiegel der ewigher Salicheit. Van den kerstenen Ghelove, door Jan van Ruusbroec. (XIVe eeuw.) Bl. 292. — Fr. 7-50.
- N° 5. Dagboek van Jan de Pottere, 1549-1602. Naer het oorspronkelijk handschrift in de koninklijke bibliotheek te Brussel berustende. Bl. 204. — Fr. 5-50.
- N° 6. De Weerbare Mannen van het land van Waes in 1480, 1552 en 1558. Bl. 172. — Fr. 5-00.
- N° 7. Dat Boec van vii Trappen in den graet der gheesteliker Minnen. Dat Boec van seven Sloten. Dat Boec vanden Riken der Gheleuen. Dat boec vanden vier Becoringen, door Jan van Ruusbroec. (XIVe eeuw.) Bl. 556. — Fr. 8-50.

- N° 8. Tafereelen uit het leven van Jezus, een handschrift van de XVe eeuw. Plaatwerk, *facsimile* van het Hs. — Fr. 50-00.
- N° 9. Dat Boec van den twaelf Beghinen, door Jan van Ruusbroec. (XIVe eeuw.) Bl. 506. — Fr. 7-50.
- N° 10. Nederlandsche Historie, door Augustijn van Hermelghem. — Fr. 14-50.
Twee deelen. 1572-1585 en 1587-1591. Bl. 280 en 286. —
- N° 11. Jaerboeken van het souvereine Gilde der Kolveniers, Buschiers en Kanonniers, gezegd Hoofdgilde van Sint Antone te Gent. Drie deelen. 1488-1866. Bl. 592, 524 en 250. Inleiding. Bl. lxxvii, ii, en vi. Met 16 platen. — Fr. 28-00.
- N° 12. Die Chierheit der gheesteleker Brulocht. Dat Hantvingherlijn oft vanden blickenden Steene. Dat Boec der hoechster Waerheit, door Jan van Ruusbroec. (XIVe eeuw.) Bl. 276. — Fr. 7-25.
- N° 13. Gedichten van Claude de Clerck. Bl. 228. Inleiding. Bl. xxii. Fr. 7-00.
- N° 14. Het leven van pater Petrus Thomas van Hamme, missionnaris in Mexico en in China. (1654-1727.) Bl. 142. Inleiding. Bl. xxx, met plaat en stamboom. — Fr. 5-00.
- N° 15. Practijcke criminele van Philips Wielant, naar het eenig bekende handschrift uitgegeven door Aug. Orts. Bl. 242. Inleiding. Bl. xxvi. — Fr. 7-00.

4^e REEKS.

(Getrokken op tweehonderd exemplaren voor den handel).

- N° 1. Van die beroerlicke tijden in die Nederlanden en voornamelijk in Ghendt, 1566-1568, door Marcus van Vaernewijck, naar het oorspronkelijk handschrift uitgegeven door Ferd. Van der Haeghen. Eerste deel. Bl. 522. — Fr. 7-00. — Tweede deel. Bl. 564, met twee platen. — Fr. 8-00. — Derde deel. Bl. 526. — Fr. 7-00. — Vierde deel. Bl. 506. — Fr. 7-00. — Vijfde deel, tafel. Bl. v-214, met twee platen. — Fr. 6-00.
- N° 2. Werken van Zuster Hadewijch. I. Gedichten. (Uitgegeven door Dr. J. F. J. Heremans en Dr. C. J. K. Ledeganck). Bl. 502. — Fr. 6-50.
- N° 3. Néderlâdsche Spellijnghe, utghesteld bij vraghe ende andwoorde, duer Joas Lambrecht, lettersteker. Tot onderwijs der Jonghers voor haar earste beghin. — Heliotypisch facsimile van het eenig bekende exemplaar, berustende in de Bibliotheek der Gentsche Hoogeschool. — Fr. 15-00.
- N° 4. Het Keurboek der stad Diest, uitgegeven door K. Stallaert. — Bl. 64. Inleiding viii, met woordenlijst en tafel, Fr. 2-50.
- N° 5. De Voorgeboden der Stad Gent in de XIVe eeuw, uitgegeven door Napoleon de Pauw, met Inleiding, Tafels van personen, plaatsen en zaken, en Woordenlijst. — Blz. xxiii en 228. — Fr. 6-50.
- N° 6. Nieuwe Refereinen van Anna Bijns en andere rederijkers uit de 16de eeuw, uitgegeven door wijlen Dr. W. J. A. Jonckbloet en Dr. W. L. Van Helten. — Eerste stuk. Bl. 556. — Fr. 8-00.
- N° 7. Het klooster ten Walle en de abdij van den Groenen Briel, stukken en oorkonden verzameld en uitgegeven door V. Van der Haeghen, archivaris der stad Gent. — Blz. xvi-570. — Fr. 8-00.